

LEGENDARY BOOKS

Eneida

Vergiliu

LUCRARE ADOPTATĂ CU SPERANȚĂ BUNĂ

gramar

გვარგაილიუსი

ენეიდა

ლათინურიდან თარგმნა,
წინასიტყვაობა და საძიებელი დაურთო
რომან მიმინოშვილმა

გამომცემლობა „საგზოთა სწავრთველო“
თბილისი 1976

წიგნი პირველი

- ვეზდერი ბრძოლებს ვაჟკაცისა, ვინაც პირველად
ბედმა ტროიდან გადმოხვეწა იტალიაში.
მოვლო მრავალი მიწა-წყალი ღმერთების ნებით
რისხვასაყოლილ მძლე იუნოს სიმკაცრის გამო.
- 5 ბევრიც იომა, ვიდრე ქალაქს მისცემდა ფუძეს,
კერპებს—ლაციუმს, სად დამკვიდრდა ტომი ლათინთა.
ალბელთ მამანი და გოდოლნი ამაყი რომის.
მუზავ, მიზეზი გვამცნე ღმერთის შეურაცხების,
ღმერთთა დედოფლის მრისხანების, რომ ეგოდენი
- 10 არგუნა ვაჟკაცს ქველს და სათნოს შრომა მტანჯველი!
ზეციერთ სული ნუთუ ასე უღმობელია?
ძველი ქალაქი იყო ერთი, ტვირელთ სამკვიდრო,
იტალიის წინ, კართაგენი, შორს — ტიბრის წყლიდან.
ბედკეთილი და მეომარი, სიუხვით სავსე.
- 15 ის ერთი, თურმე, თვით იუნოს ერჩია ყველას,
კუნძულ სამოსსაც: საჭურველს და ეტლს იქა ფლობდა.
ქალღმერთი ქალაქს იზრახავდა ტვირელთ სამეფოდ,
თუ ბედისწერა ინებებდა ამ მოწყალეზას.
მას გაეგონა, რომ ტროელთა შთამომავალი
- 20 ოდესმე ტვირელთ ამაყ კომკებს იავარყოფდა.
ძლიერი ხალხი დათრგუნავდა ლიბიის მხარეს:
პარკებს ჰქონიათ მისი ბედი გადაწყვეტილი.
ამას შიშობდა სატურნია; ახსოვდა, ძლევა
ძვირფას არგიველთ რომ არგუნა ტროის ციხესთან.
- 25 ჯერაც არ დაცხრა მრისხანების მიზეზი სულში,
რადგან მშვენება დაუწუნა პარისმა ქალღმერთს.
არ გაუნელდა სიძულვილი ტროელთა მოდგმის,
და მოტაცებულ განიმედეს პატივი შურდა.
სწორედ ამიტომ ზღვის სივრცეზე მოხეტიალეს —

- 30 დანაეს მოდგმას, აქილევსის რისხვას აცდენილს,
გზა გადაუჭრა ლაციუმში. მრავალი წელი
წილად ხვდა დევნილთ ზღვად ყიალი და უგზოობა.
ო, მძიმე იყო დაბადება რომაელ ხალხის!
ის იყო, ძველი სიცილია თვალს მიეფარა,
- 35 აფრა გაშალეს, მლაშე ქაფი მხნედ გაჭრეს რვალით,
რომ ცაიფიქრა მძლე იუნომ გულდასერილმა:
„ნუთუ კვლავადაც უნდა დავშთე მათგან ძლეული,
ვერ განვაშორო იტალიას ტევკრთა ბელადი,
რაკი მიკრძალავს ბედისწერა? მარტო პალადას
- 40 შეეძლო განა არგიველთა ფლოტის მოსპობა,
ოილევსის ძის აიაქსის სიგიჟის გამო?..
იუპიტერის ელვა სტყორცნა შავ ღრუბლებიდან,
გემნი მიფანტა, ზღვაში შთანთქა ქარიშხლის ქროლვით.
მეკრდგაპობილი დამნაშავე, აღმოდებული,
- 45 გრიგალის ძალით აიტაცა, ბასრ კლდეს მიაკრა.
დედოფალიც ვარ, მეუღლეც კარ იუპიტერის,
დაცა ვარ მისი, მაინც ვებრძვი რამდენი წელი
ერთ ხალხსა ოდენ! ტაძარს ჩემსას ამიერიდან
ვინლა სცემს თაყვანს, ზორვად მდგომი საკურთხეველთან?“
- 50 ასე ფიქრობდა აალებულ გულში ქალღმერთი,
ეწვია მამულს ტაროსისა, სად წივის ავსტრი, —
ეოლიაში. იქ მღვიმეში მეფე ეოლუს
შხუილა ქარებს, მოგუგუნე გრიგალსა თრგუნავს,
ჯაჭვებით აბამს და ჭურღმულში კეტავს შებორკილს.
- 55 განრისხებულნი აღიძვრიან ხოლმე გრუხუნით,
ქარაფებს ირგვლივ აწყდებიან, ხოლო ეოლუს,
კვერთხის მპყრობელი, მწვერვალიდან მათ რისხვას აცხრობს.
ასე რომ არა, ზღვას და მიწას და ცის კამარას
ჰაერში მიფანტ-მოფანტავდნენ ზეატაცებულთ!
- 60 მძლეთამძლე მამამ ამის შიშით შავ ჭურღმულებში
ჩაკეტა ქარნი, ზედ დაამხო მთანი მაღალნი.
შემდგომ ხელმწიფეც განუწესა, რომელს სადავით
შეეძლო მათი ახსნაცა და დამორჩილებაც.
იუნო მასთან გამოცხადდა, მიმართა თხოვნით:
- 65 „ეოლუს, შენ ხომ ღმერთმა მამამ და კაცთ უფალმა
მოგცა შეძლება ქარით აღძრა მრისხანე ზვირთნი!
ტირენის ზღვიდან იტალიას მიილტვის ტომი,

- დამარცხებული ილიონი და პენატები.
ქარიშხალს მიეცა ძალა თვისი, შთანთქმას ხომალდნი,
70 ზღვაზე გაფანტოს და გვამები აატივტივოს!
მყავს ორჯერ შვიდი ტანკენარი, ლამაზი ნიმფა,
უტურფესია იმათ შორის დეიოპეა,
მას ქორწინების ხუნდით შევკრავ, მოგვახლება,
რომ შენთან იყოს დღემუდამყამ სანატრელ ჯილდოდ
75 და მშვენიერი მოდგმის მშობელ მამად გაქციოს!“
მაშინ მიუგო ეოლუსმა: „ო, დედოფალო,
ნება შენია, მე კი მმართველს დამორჩილება!
შენით ვფლობ ჯვერთხსა და სამეფოს, შენა მრთავ ნებას,
რომ მეც ვილხენდე ღვთაებათა ნეტარ ნადიმზე,
80 წარღვნა-ქარიშხლის განრიგების უფლებით მოსაგ“.
ეს თქვა თუ არა შუბი დაკრა და გაანგრია
მთის ფერდი. თითქოს ბრბო უძლევი მოაწყდა კარებს,
მძვინვარე სუნთქვა დაფრქვია მიწას გრივალმა.
ზღვა შემოსალტა, ყოველივე ძირის ძირამდე
85 აღძრა ნოტუსმა და ევრუსმა, მძლე აფრიკუსმა
ქუხილით ხმელეთს შეახეთქა ზვირთი მრისხანე.
გაისმა გმინვა საზარელი, ბავირთ ჭრიალი,
დღეცა და ზეცა მიიტაცა ქუფრმა ღრუბელმა
ტევერთა თვალთაგან, ზღვაზე გაწვა პირქუში ღამე.
90 ქუხდა ცის კიდე, ციმციმებდა ცეცხლით ეთერი,
აშკარა სიკვდილს უქადოდა რჩეულ ვაჟკაცებს.
ყინვამ დაშალა ენეასის მძლავრი სახსრები,
ამოიგმინა, ხელაპყრობით შესძახა მთიებს:
„სამეზის და ოთხგზის ის ყოფილა უნეტარესი,
95 ვინც მამათ თვალწინ ილიონის მაღალ თალებქვეშ
სიკვდილს ეღირსა! ტიდევსის ძევ, დანაელთ დასში
უმამაცესო, ხომ შეგეძლო ტროის ველებზე
მოგესპე, სული ამოგერთვა მძლავრი მარჯვენით, —
იქ, სად ჰექტორი ეაკიდის განგმირა შუბმა,
100 სად წევს დიადი სარპედონი, სადაც სიმოისს
აბჯარ-ბეჭთარი და მეომართ გვამები მიაქვს!“
ასე გოდებდა. აქვილონის აღძრულმა ქროლვამ
აფრა მოგლიჯა და ტალღები ცად ააშხეფა.
დაცაილეწნა ხოფნი, გემი გვერდზე მობრუნდა,
105 ფერღს ტალღა ეცა, წყლის მთა მოდგა, ქიმს დაეკიდა
მრისხანე ზვირთი, მერმე იგი შუა გაიპო,

- ტალღათა შორის მიწა ჩანდა, ქუხდა ხმელეთი.
სამი ხომალდი მიახეტა ნოტუსმა ქარავს,
იტალთ ენაზე „არასი“ თუ სამსხვერპლო ჰქვია
- 110 იმ ქედს ხელთუქმნელს, ზღვის ტალღებზე ხარბად ამოჩრილს-
ევრუსმაც სამი მიაღწა მეჩეჩზე, ვაგლახ, —
ნათოტად იქცნენ და ქვიშაზე გაფანტა ტალღამ!..
ლიკიელთა და უერთგულეს ორონტეს ხომალდს
ბელადის თვალწინ აეშალა დიდი მორევი,
- 115 ეძგერა კიჩოს, თავდაყირა მოწყდა მესაჭე,
გემი კი სამეზის დატრიალდა იქვე, ადგილზე
და ზღვის ჯურღმულმა შთანთქა იგიც გაუძღომელმა.
ბობოქარ ზღვაზე ტივტივებდა მიყრილ-მოყრილი
ფიცრების გროვა, საჭურველი და ტროის ვანძი.
- 120 ილიონეცის მძლავრი გემი და აქატესი,
ხომალდი, რომელს ალექს და აბანტი წაჰყვა,
ქარმა დაგლიჯა საშინელმა, დამლუპველ ტალღას
დაფლეთილ ფერდში ატარებდნენ ხომალდნი უხვად.
მაშინვე იგრძნო ნებტუნუსმა, რომ აღდგა ზვირთი,
- 125 მკაცრად გვრგვინავდა ქარიშხალი და უკუიქცნენ
ფსკერზე ჩაკადნი ტალღებისა. შეძრწუნებულმა
ზღვის ზედაპირზე გასახედად ამოჰყო თავი.
თვალი მიაპყრო ენეასის გაფანტულ გემებს,
წყლით დამძიმებულთ და დაღუპულთ ცის ჩამოსკდომით..
- 130 ქალღმერთ იუნოს განრისხება ძმამ იგრძნო წამსვე.
მოუხმოდ ევრუსს და ზეფირუსს, ასე მიმართა:
„ნუთუ ესოდენ იმედი გაქვთ თქვენი ძალისა,
რომ ცა და მიწა, ქარიშხალნი, ჩემ უნებურად
უსურთ შეანიგთოთ და ტალღათა აშალოთ მთები?
- 135 მე თქვენ გიჩვენებთ!.. გირჩევნიათ დააცხროთ ღელვა!
კვლავ თუ გაბედავთ, უცვლელად გადაშიჩნებით!
უკუიქცით, მოახსენეთ მბრძანებელს თქვენსას:
იგი როდი ფლობს ზღვის სამეფოს, სამკბილა ფიწალს,
ბედმა მე მომცა. მას არაგუნა სალი კლდეები —
- 140 საფარი თქვენი. ევრუს, ლაღად გრძნობდეს ეოლუს
თავს მხოლოდ იქა! ჯურღმულებში ჩაახშოს ქარი“.
ეს თქვა თუ არა, ზღვის ტორტმანი დააცხრო ღმერთმა.
მიფანტ-მოფანტა მყის ღრუბლები, მზეს გზა გაუხსნა.
ტრიტონთან ერთად კიმოთოემ კლდეს მოაშორა
- 145 ტევერთა ხომალდი. თვით სამკბილა ფიწლით შეელოდა.

მეჩუჩებს წმენდდა, აწყნარებდა ზღვას აღელვებულს,
ტალღების ზემოთ დაცურავდა მსუბუქ ბორბლებზე.
ეს იმას ჰგავდა, ხშირად ბრბოს რომ ჯანყი შეიპყრობს
და მდებიოთა აღელდება სული მძვინვარე.

- 150 ცვივა ქვები და ნაკვერცხლები, ხმაღს მართავს რისხვა...
ამ დროს შემთხვევით მორჭმულ მოყმეს თუ მოკრეს თვალი,
ყურებს დაცქვეტენ, შედგებიან, გაყუჩდებიან.
სიტყვა დააცხრობს გულს, გონებას დააშოშმინებს.
ასე გადაწვდა თვალუწვდენელ ზღვის კიდევანსა
155 მეუფე, ოდეს ცისქვეშეთში, სწრაფმავალ ეტლში
ლაღად მიუშვა მძლავრ მერანთა სადავეები.
ამ დროს მაშვრალნი ენეანნი ეძებდნენ ნაპირს,
მიისწრაფოდნენ ლიბიისკენ ქანცდალულნი.

- გრცელი და მყუდრო კუთხე ზღვისა ნავსაყუდელად
160 კუნძულს შთენია, ხმელეთს წიბო ზღვაში ჩაუდგამს,
ზედ ესლებიან ზვირთნი, უკუიფანტებიან.
აქეთ და იქით კლდოვან ნაპირს ზეაუმართავს
სალი კლდეები, მათს მწვერვალქვეშ ფართოდ გაშლილა
მდუმარე წყალი, იქვე ზემოთ ტყეს მოშრიალეს
165 საშინელ ჩრდილით დაუფარავს შემოგარენი.
კლდეთა მღვიმეში თვალნათლივ ჩანს გამოქცაბული,
წყარო ჩუხჩუხებს და უხეში ჯორკო დგას ქვისა,
აქ არის სახლი ფერიების. მაშვრალ ხომალდებს
აქ ვერც ბაგირი გააჩერებს, ვერც ღუზა მრუდე.
170 შვიდი ხომალდი ენეასმა გადარჩენილი
აქ მოაყენა; და ტროელნი, მიწის მსურველნი
ქვიშას მიაღვენენ საოცნებოს, ხმელეთს მიანდეს
მლაშე ზღვის წყალში განბანილი სველი სხეული.
კვესს გაჰკრა მაშინ აქატემაც თავდაპირველად,
175 ფოთოლს მოედო ნაპერწკალი, გვერდით მიუწყო
საზრდოდ ფიჩხები, გააჩალა აბედით ცეცხლი.
გამოიტანეს მაშვრალეზმა სველი ხორბალი —
ცერერას განძი, ზღვის ღელვისგან გადარჩენილი,
ცეცხლთან დაწყვეს გასაშრობად და დასაფქვავად.
180 ამ დროს გავიდა კლდის მწვერვალზე გმირი ენეას
და ზღვას გახედა, ხომ არ ჩანსო სადმე ანთეუს,
ან ბირემები ფრიგიული, გრიგალში მსრბოლი,
კაპისი, ანდა იარალი კაიკუსისა?

- არსაით გემი... ხმელეთზე კი სამი ირემი
 185 იხილა, შემდეგ — მთელი ჯოგი, გაშლილ იალაღს
 რომ შესეოდა. შედგა გმირი ანაზღუელად.
 შემდეგ აიღო ხელში მშვილდი, მარდი ისარნი —
 მას რომ ერთგულმა აქატემ მყის მოურბენინა,
 ჯერ მოსრნა ჯოგის მეთაურნი, ამაყი თავი
 190 ქორბუდა რქებით რომ შეემკოთ. შემდეგ აიკლო
 სხვებიც და ისრით გადადენა დაბურულ ტევრში.
 არ მოისვენა, ვიდრე შვიდი დიდი სხეული
 ძირს არ განართხო გემთა რიცხვის შესაბამისად.
 ბანაკს დაბრუნდა და ნადავლი გაანაწილა.
 195 საამო ღვინო, აკესტემ რომ ტრინაკრიაში
 თიხის დოქებში ჩამოუსხა, მეგობრებს მისცა
 და მწუხარება განუქარვა კეთილი სიტყვით:
 „ძმანო, წინათაც მოგსწრებივართ უბედურებას
 უფრო საზარელს... ღმერთი საზღვარს მისცემს ამასაც!
 200 თქვენ ხომ სკილასაც, მოგუგუნე კლდეებს პირქუშსა
 მიახლებიხართ და გცნობიათ კიკლოპის ლოდიც.
 კვლავაც აღაგზნეთ სული თქვენი, დატოვეთ დარდი!
 ეგებ წარსულის მოგონება საამოდ გვექცეს.
 ფათერაკებით საშინელი გზები დავლახეთ,
 205 მივალთ ლაციუმს, ბედისწერა მოგვივლენს იქა
 მყუდრო სავანეს: იქ აღდგება ტროის სამეფო.
 ბელნიერ დღისთვის შეინახეთ უვნებლად თავი!“
- ამას ამბობდა ხმამაღლივ და ზრუნვით მაშვრალი
 ხალხს იმედს ჰყენდა, დარდს კი გულში იკლავდა ჩუმად.
 210 გარს მოეხვივნენ ნადიმისთვის მირთმეულ ნადავლს,
 როს გაატყავეს, გამოშვივნენ ნანადირევი,
 ნაწილი აქნეს და ცვრიანი შამფურს ააგეს;
 ნაპირზე დადეს კარდალები, აანთეს ცეცხლი,
 დანაყრდნენ, ძალა მოიკრიბეს მსუყე საკვებით,
 215 და რა შეექცნენ, მოილზინეს ძველი ბახუსით.
 ოდეს დაიცხრეს შიმშილი და სუფრა აშალეს,
 დაკარგულ მოძმეთ კეთილ სიტყვით მოიგონებდნენ.
 შიშსა და იმედს უნაცვლებდნენ: ხან თვლიდნენ ცოცხლად,
 ხან დაღუპულად, რაკი ძახილს ვერ მიაწვდენდნენ.
 220 მამა ენეასს გულში მიძიმე ოხვრა აღმოხდა
 ამოკუსისა და გულადი ორონტეს გამო,

სწუხდა ლიკუსის, კლოანტუსის, გიასის ხვედრზე.
 მაშინდა დაცხრა, როს ეთერში იუპიტერმა
 აფრით მოფენილ ზღვას გახედა, ხმელეთს და ქვეყნებს,
 225 ნაპირებს, სალხით დასახლებულს, ცის კაბადონზე
 დაღვა, ლიბიის სამეფოსკენ მიაპყრო მზერა.

როს ღმერთის გულში ესოდენი ზრუნვა სუფევდა,
 ეახლა ვენუს სევდიანი, თვალეზში ცრემლი
 უციმციმებდა. ასე უთხრა: „ო, მეუფეო
 230 ღმერთთა და კაცთა, მარადისო, ელვით საზარო!
 განა შენ ჩემმა ენეასმა რა დაგიშავა,
 ან ტროელეზმა, მათ წინაშე რკალი ქვეყნისა
 მთლად რომ შეკრულა იტალიის მისადგომებთან?
 აღთქმა ხომ დადე, რომ ოდესმე ტეკერთა სისხლისგან
 235 გაჩნდებიანო რომელი წინამძღოლები,
 მთელს ქვეყანაზე, ზღვა და ხმელზე გამეფებულნი.
 რაღამ შეცვალა ნეტავ, მამავ, განზრახვა შენი?
 დაცემულ ტროოს ნანგრევებში მეყო ნუგეშად,
 აღთქმა ღვთიური, კეთილ ბოლოს რომ გვპირდებოდა.
 240 დღეს ბედისწერა მრავალნაცად მამაცებს დევნის...
 სად უდებ საზღვარს მათს სატანჯველს, დიდო მეუფევ?
 ხომ განერიდა ანტენორი აქაველთ ლაშქარს,
 თავშესაფარი ილირიკის ყურეში ჰპოვა —
 245 ლიბურნელთ შორის და წიაღვლო ტიმაგის წყალიც,
 მაღალ მთიდან რომ მოჩუხჩუხებს ცხრა სათავითა,
 ველებს გააღლობს და ესწრაფვის ზღვას შესართავად!
 ტეკერთა სავანედ დააარსა პატავიუმი,
 სახელი მისცა ხალხს და ტროის აბჯარ-ბეჭთარი
 შემოიტანა. აწ მშვიდობით მუნ განიგვენებს...
 250 ჩვენ, შვილნი შენნი, ვის აღუთქვი ზეცის გუმბათი,
 ქალღმერთის რისხვით, — ვაი ჩვენს თავს, — ხომალდებს ვკარგავთ,
 ერთ ბედს ქვეშა ვართ იტალიას განშორებულნი.
 ეგ არის ჯილდო თაყვანების? კვერთხს ეგრე გვაძლევ?“

კაცთა და ღმერთთა მამამ პირმშოს შეხედა მაშინ
 255 ღიმილით, ცას და ბუნებას რომ ჰფენს ნათელ სხივებს.
 ასულის ბაგეს ეამბორა და ტკბილად უთხრა:
 „ნუ შიშობ, ჩემო კითერეა, არ უღალატებს

- ბედი შენს რჩეულთ, კედლებს ნახავ ლავინიუმის,
 ქალაქს მიიღებ, გარსკვლავიან ცაში აიყვან
- 260 სათნო ენეასს, არ გარდავალ მე ალთქმას ჩემსას.
 გეტყვი, რადგანაც შენ დაგტანჯა ამ საზრუნავმა,
 გაგანდობ ბედის საიდუმლოს: დიდ ომს გადიხდის,
 იტალიაში როცა შევა, დათრგუნავს ტომებს,
 ქალაქის ზღუდეს და კაცთა ზნეს მისცემს საფუძველს.
- 265 მესამე წელი ლაციუმში იხილავს მეფედ,
 სამიჯ გაივლის რუტულების დათრგუნვის შემდეგ.
 ყრმა ასკანიუსს, ამჟამად რომ იულუს ჰქვია
 (სანამდის იდგა ტროა, იგი იყო ილუსი),
 მთვარის ოცდაათ მოქცევაში ძალაუფლებას
- 270 თვისას აჩვენებს, სახელმწიფოს ლავინიიდან
 სხვაგან გადიტანს, გაამაგრებს ვრცელ ალბას ციხეს.
 სამასი წელი იქ იმეფებს ჰექტორის მოდგმა,
 სანამ ილია დედოფალი მუცლად არ იღებს
 მარსისგან ნაყოფს და არა შობს ტყუპ შთამომავალს.
- 275 ძუ მგლის წაბლისფერ საფარველით ნუგეშცემული
 ხალხს წარუძღვება რომულუსი და მარსის კედლებს
 ალაგებს, შემდგომ თავის სახელს მისცემს რომაელთ.
 მე არ განვსაზღვრავ დროს და საზღვარს ხელმწიფებისა
 ბოლო არა აქვს მათს მეფობას! თვითონ იუნო,
- 280 დღეს რომ ზღვა, ზეცა და ქვეყანა შიშით შეუძრავს,
 ჩემთანვე ერთად რომაელთა შემწე იქნება —
 მთელი სამყაროს მფლობელების, ტოვით მოსილთა.
 მე ასე მინდა! წელთა სრბოლას მოჰყვება ჟამი,
 ოდეს ფთიას და ლამაზ მიკენს ასარაკუსის
- 285 დათრგუნავს მოდგმა და არგოსში გაბატონდება.
 დაიბადება კეისარი ტროელთ სისხლიდან,
 ძალით მოიცავს ოკეანეს, დიდებით—მთიებს,
 იულიუსი იულუსის მიიღებს სახელს.
 აღმოსავლური საგანძურით სავსეს წაიყვან
- 290 ოდესმე ზეცად და ილოცვენ მოკვდავნი მისდა.
 შემდეგ დაცხრება ჟამთ სიავე. ჭაღარა რწმენა
 და ვესტა მოვა. რემუსი და ძმა ქვირინუსი
 ხალხს დაუდგენენ კანონს. რკინის კლიტე დააზშობს
 ომის კარიბჭეს. შიგ სიცოფე დაუოკველი,
- 295 იარაღებზე მჯდომი, ასი სპილენძის ჯაჭვით
 მტკიცედ შეკრული, კბილს დაახრჭენს პირისისხლიანი“.

- ასე თქვა. თხემით გარდმოგზავნა მაიას პირმო,
რომ ქვეყანა და კართაგენის ახალი თალი
ტევკრთა საფარად გახსნილიყო, ბედის არმცოდნე
300 დიდო რომ ლტოლვილთ არ დასხმოდა. სწრაფმა ფრთოსანმა
ვრცელი ჰაერი გადალახა, გაჩნდა ლიბიას.
იქ აღასრულა მან ბრძანება. გულში ჩამარხეს
ღვთის განჩინება. დედოფალმა თავდაპირველად
ტევკრთ სათნო სული და კეთილი ზრუნვა აჩვენა.
- 305 ბევრი იფიქრა ენეასმა ღამით: სისხამზე,
ოდეს პირველი სხივი მზისა გამოკრთებო,
უნდა გავიგო, ქარიშხალმა სად გადმომაგდო,
ვინ ცხოვრობს აქა, — უდაბური რომ ჩანს გარემო, —
კაცნი თუ მხეცნი? შემდეგ დაჯრით ვეტყვიო მოძმეთ.
- 310 კლდეთა თაღებქვეშ ყურე ჰპოვა, ჩამუქებული
ტყეთა სიუხვით და ხეების მუქი ჩრდილებით,
გემნი დამალა. თვით აქავე თანვე იახლა,
ხელთ ეპყრა ორი შუბი ფართო ბუნიკიანი...
ტყის შუაგულში წინ შემოხვდა დედა-მშობელი,
315 სახე მიედო ქალწულისა და საჭურველი
სპარტელი ქალის, ჰარპალიკას მიმსგავსებოდა
ცხენის მხედნავსა, სირბილში რომ ჰებრუსსა სჯაბნის.
მხარზე მოეგდო მშვილდისარი, როგორც რიგია
მონადირისა. აეშალა ქარს დაღალები.
- 320 მუხლმოშიშვლებულს კაბის კალთა ბაფთით შეეკრა.
წინათვე: „ჰეი, — შემოსაძახა, — ჭაბუკნო ქველნო,
ჩემი და ხომ არ შეგხვედრიათ აქ მონადირე,
კაპარჭიანი და ფოცხვერის ტყავში მოსილი,
ტახს პირქაფიანს თუ მისდევდა ძლევის ყიფინით?“
- 325 ასე მიმართა ვაჟს ვენუსმა. ძემ კი მიუგო:
„არ შემხვედრია და არცა-რა გამიგონია!
ო, რა გიწოდო შენ, ქალწულო, მოკვდავად ვერ გცნობ,
ხმაც მეუცხოვა... ქალღმერთი ხარ უთუოდ შენა!
ბეფუსის და ხარ, თუ ფერიათ დასში ითვლები?
- 330 ვინც უნდა იყო, მოგვეც შეება, დარდი დაგვაკლე,
გვასწავლე სად ვართ, რომელ ცის ქვეშ, რომელ მხარეში?
ვერც ხალხს, ვერც ადგილს ველარა ვცნობთ, გზა დაგვეკარგა...
ქარმა მოგვყარა და ზვიადი ზვირთების სრბოლამ...
საკურთხეველზე შემოგწირავთ ღირსეულ ზვარაკს!“

- 335 ვენუსმა უთხრა: „ღირსი არ ვარ ამ პატივისა!
ტვირელთა ქალებს ჩვევითო მშვილდის ტარება
და ძოწისფერი მაღალ წაღით წვივის დაფარვა.
ტვირელთა მზარეს, აგენორის ქალაქსა ხედავ,
ლობიაში ხარ, ხალხი ბრძოლით დაუთრგუნველი
- 340 დამკვიდრებულა, მეფედ უვისთ ტვირელი დიდო.
ძმას გამოეცქა, მას მრავალი ჭირი გადახდა,
მე კი გიამბობთ მხოლოდ მთავარს. ქმრად გაჰყვა დიდოს
სიქევესი ქველი, უმდიდრესი ფინიკიელი
და ბედკრულს თურმე ჰყვარებია უზომოდ იგი.
- 345 მამამ უმწიკვლოდ ჩააბარა ქალი, შეუღლდნენ.
პიგმალიონი, ძმა დიდოსი, მართავდა ტვირელთ,
განთქმული იყო ავკაცობით. შუღლი ჩაუდგათ
და მან სიქევესი ოქროს ხვევით დაბრმავებულმა
საკურთხეველთან ვერაგულად დასცა მახვილით,
- 350 ღის გრძნობებზე კი არც იფიქრა. დიდხანს მალავდა
ჩადენილ ცოდვას, იგონებდა ათასგვარ ამბავს
და ცრუ იმედით ატყუებდა ქალს შეყვარებულს.
მას კი სიზმარში დაუკრძალავ ქმრის მოჩვენება
გამოეცხადა, ფერმიხდილი სახე მიაპყრო,
- 355 აჩვენა მკერდი განგმირული საკურთხეველთან
და ცხადყო ამით შინაურის დანაშაული.
ურჩია სატრფოს სამშობლოდან ლტოლვა სასწრაფოდ,
გზად ძველი განძი დამარხული მიაგნებინა,
ქალისთვის უცხო რამ საუნჯე, ვერცხლი და ოქრო.
- 360 მოეწყო დიდო გასაქცევად, ამხანაგებიც
შემოიკრიბა, ვისაც სძულდა მეფე მტარვალი,
ან ვისაც შიში ჰქონდა მისი. ხელთ იგდეს გემი,
დატვირთეს განძით და სიმდიდრე პიგმალიონის
ზღვით გაიტაცეს, ბელადობა იკისრა ქალმა.
- 365 აქ მოაღწიეს, სად დღეს ხედავ მაღალ გალავანს,
კოშკს და ქონგურებს, თაღებს ახალ კართაგენისა.
აქ შეიძინეს მათ მიწები, სახელად ბირზა,
რამდენიც შეძლეს მოესალტათ ხარის ღვედებით.
თქვენ კი ვინა ხართ, ან რომელი ქვეყნიდან მოხვალთ?
- 370 საით გასწიეთ?“ ასე მკითხველს ოხვრით მიუგო,
გულის სიღრმიდან მოჰყვებოდა ენეასს სიტყვა:
„ქალღმერთო, მე რომ ყოველივე მოგითხრო დაჯრით,
დიდხანს მოგიწევს მოისმინო ვარამი ჩვენი,

- უადრეს ეს დღეც მიიღევა ვესპერისაგან.
- 375 ჩვენ ტროიდან ვართ, — თუ შემთხვევით გაგიგონია
ტროის სახელი. მოვიარეთ ზღვა უდიდესი
და ქარიშხალმა გადმოგვრეკა ლიბიის პირად.
ენესი ვარ, პენატები მიმყავს გემებით,
მტრებს გამოვტაცე. ცად ასულა დიდება ჩემი.
- 380 მსურს იტალია, წილხვდომილი იუპიტერის.
ფრიგიის ზღვაში შევაცურე ოცი ხომალდი,
გზას მიჩვენებდა მშვენიერი დედა-ქალღმერთი.
შვიდიდა დამჩა, დაწეწილი ევრუსის მიერ.
მე ძლიეს გადავრჩი და ლიბიის უდაბნოდ დაეძრწი
- 385 ევროპიდან და აზიიდან გადმოხვეწილი“.
შეაწყვეტინა ჩივილი და გოდება ღმერთმა:
„ვინც უნდა იყო, ვერ გეტყვი, რომ სძულხარ ზეციერთ:
სიცოცხლე ჰპოვე, რაკი ტვირელთ ქალაქში მოხვედი!
მხოლოდ განაგრძე გზა, მიადექ დედოფლის ზღუდეს.
- 390 წინასწარ გეტყვი: ამხანაგებს კვლავ დაიბრუნებ,
გემებსაც, როცა აქვილონი შემობრუნდება
(თუკი მისნობა მე ამაოდ არ მისწავლია!)...
შეხედე: ორჯერ ექვსი გედი მხიარულ რიგით
მიაპობს ეთერს, მხოლოდ აკრთობს მარდი ფრინველი
- 395 იუპიტერის. აგერ მოჩანს — გაწვდილი მწკრივით
უთვალთვალეზენ მიწის წიაღს, ჰპოვებენ კიდევ.
რაკი გედები ბრუნდებიან ფრთების ფრთხილით
და ცის კაზადონს მოჰფენია გალობა მათი,
ჩანს, რომ შენს გემებს მოჰყავს ხალხი, მოემართება
- 400 სავსე იალქნით სასურველი ნავსადგურისკენ.
მხოლოდ იარე იქით, სად გზა მიგიყვანს შენი“.
ასე უთხრა და ვარდისფერი ყელი გამოკრთა,
ღვთაებრივ სურნელს თმანი მისნი ამბროზიულნი
აფრქვევდნენ, მუხლზე გადაცურდა სამოსი თხელი,
- 405 ქალღმერთი გასცა სიარულმა... მაშინვე იცნო
შვილმა მშობელი, განშორებულს მიმართა სიტყვით:
„დედავ სასტიკო, ცრუ ჩვენებით რად ასე ხშირად
ატყუებ შენს ძეს? რად არ ძალგვიძს მივცეთ ხელი ხელს
და მოვისმინო შენგან მაინც სიტყვა მართალი?“
- 410 ასე ბრალს სდებდა. გზას გაუდგა გალავნისაკენ.
ვენუსმა წამსვლელთ მოაფარა მრუმე ჰაერი,

გარს მოუფინა ნისლიანი რამ საფარველი,
რომ მათი ხილვა, შეკადრება ვერ შეძლებოდა,
ვერც შეყოვნება, ვერცა კითხვა შემთხვევით შემხვდურს.
415 თვათ პაფუსისკენ მყის გასწია და მხიარული
ჰპოვა საკაჲ, სად ტაძარი, საკურთხეველი,
ცოცხალ ყვავილთა გვირგვინები ეგულებოდა.

მსწრაფლ გაჰყვნენ გმარნი გზას, ბილიკი რომ ანიშნებდა.
სერზე ავიდნენ, ქალაქზე რომ აღმართულიყო,
420 გადაჰყურებდნენ ქვემოთ ნაგებ კოშკს და ქონგურებს.
სახლთ სიდიადემ გააოცა მხნე ენეასი,
უკვირდა ბჭე და ქვაფენილი, ხალხის ხმაური.
ტვირელთ ნაწილი მტკიცე ლოდებს მოსჭადებოდა
ციხე-სიმაგრის და გალავნის ასაშენებლად.

425 სხვები ცდილობდნენ საცხოვრებელ ბინის აგებას.
სამსჯავროს, მსაჯულთ, წმინდა სენატს ირჩევდნენ კიდეც.
ხალხი ნავსადგომს შესეოდა, ზოგიც საძირკველს
ყრიდა თეატრის, კლდისგან კვეთდა მაღალ კოლონებს,
მომავალ სცენის მოსაწყობად ემზადებოდა.

430 ზაფხულის დამდეგს გაშლილ ველზე ასე მზის გულზე
ფუტკრები შრომას ეძლევიან და სკის ნამატი
გამოჰყავთ ზოლმე, აგროვებენ თაფლს ჩამოღვენთილს,
ტბილი ნექტარით ფიჭებს მიჯრით ამოავსებენ,
ნადავლს იღებენ ან დევნიან ყველანი მწყობრად
435 უმაქნის ბზიკებს, მუქთახორებს გულსავე სკიდან.
ღულს საქმე, თაფლის სურნელება იფრქვევა ირგვლივ...
„ნეტარ არიან, ვინც გალავანს აშენებს ახლა“, —
თქვა ენეასმა, რა ქალაქის თაღებს შეხედა.

ნისლით მოკული, — სათქმელადაც საოცარია, —
440 ხალხს შეერია, მაგრამ მაინც ვერვინ შენიშნა.

ქალაქში იყო ჩრდილოვანი ჭალა და იქვე,
სად ზღვის ქარიშხალს გადაურჩნენ, დაუდგამთ ძეგლი
ბუნებოთ — ცხენის ქანდაკება, თვითონ იუნოს
სურვილით, რომ ხალხს საუკუნოდ ბედად ჰქონოდა
445 ძალა დიადი, გამარჯვება სამარადჲამო.
სიღონელ დიდოს მძლე იუნოს ტურფა ტაძარი
იქვე აეგო, სავსე განძით, ქალღმერთის ძალით.
სპილენძის ზღურბლი მიჯნად ედო კიბის საფეხურს,
სპილენძის ძელზე ძიგდიგებდნენ მძიმე კარები.

- 450 მხოლოდ ქალაში მოსვლის შემდეგ დაუტყბრა შიში
და იგრძნო სიტყბო ენეასმა გადარჩენისა,
იმედიც ჰქონდა უკვე ჭირთა შემსუბუქების.
მოიხილავდა დიად ტაძარს... ელოდა დიდოს,
იყო ქალაქის ბედით ერთობ გაოცებული
- 455 და მშენებელთა ხელოვნებით, მხატვართა გარჯით:
იგი ხედავდა ილიონთან ბრძოლებს უღმობელს,
გმირთა ჭიდილს და მათ საქვეყნო დიდებას გრძნობდა,
ატრიდს, პრიამეს და ორთავეს რისხვას — აქილევეს.
თქვა ცრემლიანმა: „ო, აქატე, მითხარ აღვილი,
- 460 მითხარ სამეფო, რომ ჩვენს ვარაშს ის არ აღევსოს?
აი, პრიამეც... რა მიიღო ღირსების ჯილდო?
ჭირს მოსდევს ცრემლი, გულს კი ამღვრევს უბედურება...
ეს სიდიადე მოგვცემს შვებას ცოტათი მაინც“.
თქვა და უსიტყვო სურათებით სულს იმშვიდებდა,
- 465 ოხრავდა ხოლმე, სახეს ცრემლს ნაკადით რწყავდა.
ხედავდა ბრძოლას პერვამოსთან, ბერძენთა ლტოლვას:
ტროა-ქალაქის ქაბუკობა მოსულ მტერს ძლევდა...
იქ კი ფრიგიელთ აქილევესი მისდევდა გმირი...
თვალცრემლიანმა მყისვე იცნო თეთრი კარგები
- 470 მოყმე რეზუსის. როცა პირველ ძილს მისცემოდნენ,
მოსრნა ტიდიდმა ყოველნივე და სისხლიანმა
ფაცხი ცხენები გააჭროლა ბანაკისაკენ,
უაღათოდ და ქსანთუსის წყლის დაუწაფებლად.
აგერ, ლტოლვილმა ტროილუსმა დაკარგა ხმალი.
- 475 საბრალო ბიჭი! აქილევესს ხომ ვერ გაუძლებდა...
მიათრევს ცხენი, თავდაყირა დაკიდებული
სადავეს მაინც ხელს არ უშვებს. მიწას ხნავს მხრებით,
თმანი და შუბი მტვერს საზავენ... ამ დროს ეწვივნენ
ტროელთ მოძულე მძლე ქალღმერთის, პალადას ტაძარს
- 480 ტროელნი ქალნი თმაგაშლილნი, მისთვის სამოსი
მიჰქონდათ ლოცვით, მჯიღს იცემდნენ გულში გოდებით.
მაგრამ ქალღმერთმა აარიდა თვალი მლოცველებს...
ტროის გარშემო აქილევესმა ჰექტორი სამგზის
ათრია, შემდეგ კი ოქროზე გაჰყიდა გვამი.
- 485 ოხვრა აღმოხდა, როს იხილა ეტლი, ნადავლი,
ოდეს მეგობრის გვამს შეხედა და პრიამესაც,
რომელს განერთხო მიწად ხელნი უიარაღო.

- აქველთ შორის იცნო შემდეგ თავისი თავიც,
 ნახა რაზმები და მემნონის შავი ჯავშანი,
 490 ამაძონთ დასი, ბადრი მთვარის მსგავსი ფარებით,
 პენტესილეა, ათასებში გამორჩეული,
 ოქროს ბაფთით რომ შეებოჭა შიშველი მკერდი,
 მამაკაცებთან რომ ბედავდა ჭიდილს ქალწული.
 ეს ყოველივე აოცებდა დარდანელ ვაჟაკს,
 495 განცვიფრებული ვერა სწყვეტდა მზერას სურათებს.

- ლამაზი დიდო დედოფალი ტაძრად მოვიდა,
 გარს მოხვეოდა დიდი დასი ჭაბუკებისა.
 ევროტის პირად, კინთის თხემზე როგორც ფერხული
 მიჰყავს დიანას, თან მიჰყვება ათასეული,
 500 ორეადები თავს იყრიან, კაპარჭს მოიგდებს,
 მიდის, სილადით ყველა ქალღმერთს აღმატებული
 (ენით უთქმელი შვება ავსებს ლატონას მამინ), —
 ასევე ლალად მოდიოდა დიდოც ყრმათ შორის
 და აღაგზნებდა ახალ ქვეყნის ასაშენებლად.
 505 მაღალი თაღის შესასვლელთან შეჩერდა ქალი,
 მცველთა თანხლებით შემოსული, ტახტზე დაბრძანდა.
 კაცთ მსჯავრს უღებდა და კანონებს, შრომის წილს ყრიდა
 და სამუშაოს მოქალაქეთ უნაწილებდა.

- ენეას გმირმა ხალხის ჯგუფში ნახა ანთეუს
 510 სერგესტუსთანვე, კლონთუსიც, სხვა ტევკრთაგანნიც,
 რომელნიც გრიგალს მრუმე ზღვაში მიმოუფანტავს
 და უცხო მხარეს მოუყრია კვლავ თავი მათთვის.
 უკვირდა მამაცს. ასე შეძრა აქატეს გულიც
 შვებამ და შიშმა... სურდათ ხელნი ხელთა მიეცათ,
 515 მაგრამ გულს საქმე უშფოთებდა ანაზღაითი.
 უთვალთვალებდნენ აგრე ნისლში გახვეულები,
 რა მოელითო, სად ჰყავთ გემი დატოვებული,
 რისთვის მოვიდნენ, რა მიენდოთ ტროელ მოციქულთ,
 რა მოწყალებას ეძებნო ტაძრად მოსულნი,
 520 ვით მიიღესო დედოფალთან საუბრის ნება!

ილიონეცმა, უხუცესმა, მშვიდად დაიწყო:
 „ო, დედოფალო, ნება მოგცა იუპიტერმა
 ხალხის განსჯისა და ქალაქის აღმოცენების...
 ზღვაზე დევნილი ტროელებიც შენ გეაჯებით;

- 525 გესურს განაშორო ავბედითი ცეცხლი ჩვენს გემებს.
ო, შეიბრაღე ქველი ხალხი, საქმე განსაჯე.
არ გვეწადს ლიბიის პენატების მოსპობა ხმლებით,
ნაძარცვი განძით ზღვისპირეთში კვლავ დაბრუნება:
დამარცხებულთ სულს თავხედობა არ შეუძლია.
- 530 არის ადგილი, ჰესპერიაჲ სახელდებული
ბერძენთა მიერ, მხარე ძველი, ნაყოფიერი,
სად ენოტრელნი ხნავენ მიწას. დღეს იტალიად
უხმობენ თურმე, სხვა თაობის მეფის სახელით.
გზა იქით გვიძევს.
- 535 ანაზღად წვიმით ავსებულმა მძლე ორიონმა
ფარულ მიჩეჩებს მიგვახეთქა, ავმა გრიგალმა
ყოვლისმძლე ზვირთზე და გაუვალ ქვებში გაგვფანტა.
თქვენს ნაპირებთან მოაღწია მცირე ნაწილმა.
რა ქვეყანაა, რა ხალხია, რჯულად ჰქონიათ,
- 540 რომ ქვიშრობშია ც თავშესაფრის ძებნა გვიშალოს!
ბრძოლით გვხვდებიან, მიწის პირზე არ გვაყენებენ.
თუ კაცთა მოდგმა და მოკვდავთა გძულთ იარაღი,
ღმერთებს მიხედეთ: ავს და კეთილს არ იგიწყებენ.
გვყავდა ბელადი ენეასი, რომელს სიმართლით
- 545 თუ სათნოებით, გინა ბრძოლით ვერვინ ვერ ძლევდა.
თულა დაინდო იგი ბედმა, თუ სუნთქავს ჰაერს
და თუ მრისხანე აჩრდილებთან არ განისვენებს,
სათნოებაში, ნუკი შიშობ, არ ჩამოგრჩება.
სიკულთა მხარეს ქალაქები, ყანები გველის,
- 550 საჭურველი და მძლე აკესტე ტროის მოდგმისა,
ავგაშვებინა ოლონდ გემნი, ქარით ძარცულნი,
ტყეში ძელები ხოფებისთვის მოგვაჭრევინა!
თუ გვიწერია ბელადის და მოძმეთ შეხვედრა,
გვწამს იტალიის ლაციუმში მხნედ მიგვესვლება.
- 555 თუ ხსნა არა გვაქვს და ლიბიის ზღვად განისვენებ,
ტევკრთა მამაო, თუ იულუსს გადუწყვეტ იმედს,
მაშინ სიკანის ყურისკენ ვვლით, მზა საცხოვრისთან,
დავუბრუნდებით სახელოვან აკესტეს კვალად“.
ასე ამბობდა ილიონევს. ერთხმად დასთანხმდნენ
- 560 დარდანიდები.
თვალი დახარა მაშინ დიდომ, მოკლედ მიუგო:
„ტევკრთო, ჩაიხშეთ გულში შიში, დატოვეთ დარდი.
ბოროტი ბედი მაიძულებს, ახალ ქვეყანას

- რაკილა ვმეფობ, ხამს დავიცვა ფართო საზღვრები.
 565 ენეანთ მოდგმას ვინ არ იცნობს, ან ტროა-ქალაქს,
 მამაცთ მძლეობას, ბრძოლის ხანძარს დაუშრეტელსა?
 პუნიელთ გული განა ეგრე დაჩლუნგებულა,
 მზე აღმაცერად ტვირელთ ქალაქს როდი გადუვლის!
 თუმც ჰესპერიას მიესწრაფვით, ველს სატურნუსის,
 570 თუმც აქესტესკენ და ერიქსის მიწისკენ მიხვალთ,
 მაინც უვნებლად გაგატარებთ, საგზალს გაგიწყობთ.
 ხოლო თუ გინდათ დაფუძნება ჩვენს სამეფოში,
 ქალაქს რომ ვაგებ, თქვენად ჩავთვლი. გემნი ასწიეთ
 ხმელეთზე! ტევკრებს და ტვირელებს არ განვასხვავებ!
 575 როდის იქნება, რომ იმავე ქარით დევნილი
 მოვიდეს მეფე ენეასი! ხალხს საიმედოს
 გავგზავნი, ვბრძანებ, რომ დაჩხრიკონ ლიბიის მხარე,
 სადმე ყარიბად ხომ არ დარჩა, ტყედ ან ქალაქად!“

- სული აღუგზნო ამ სიტყვებმა მამაც აქატეს,
 580 სათნო ენეასს, უკვე სურდათ ნისლის გარღვევა.
 მაშინ ენეასს მიუბრუნდა სიტყვით აქატე:
 „ქალღმერთის ძეო, რა განზრახვა იშვა შენს გულში?
 ხედავ უვნებლად გემებსაც და ამხანაგებსაც.
 ერთადერთია, რომ აღარ ჩანს, ვინც თვით ჩვენ ვნახეთ
 585 ზღვად განწირული. დედის სიტყვა სრულად მართლდება“.
 ეს თქვა თუ არა, აბოლქველი ნისლი გარშემო
 სწრაფად გაირღვა და ნათელი გახდა ეთერი.
 იდგა ენეას სხივმოსილი, მძლავრი მხარბეჭით
 ღვთაების მსგავსი, რადგან პირმშოს ტურფა მშობელმა
 590 თმები შეუმკო, თინათინით ძოწეულისა
 გაასხივოსნა, სიჭაბუკე შემატა თვალებს.
 (სპილოს ძვალს ასე ამშვენებენ, ელვარებს ვერცხლი
 თქროტედური, მარმარილო პაროსის მხარის).
 ანაზღად გმირმა ყველასათვის მოულოდნელად
 595 დედოფალს უთხრა: „ვისაც ეძებთ, აგერ აქ არის,
 მე ვარ ენეას, ლიბიაში გადმოხვეწილი!
 ო, დედოფალო, შენდა იგრძენ ტროის ვარამი,
 ქალაქში უხმოზ, ვინც დანაელთ მახვილს გადურჩა,
 ვინც ამოწურა ზღვის და მიწის ყველა სიმწარე!
 600 რომ ღირსეული, დედოფალო, მაღლობა ვიძღვნათ,
 ძალაც არ შეგვწყევს, არც სხვა ვინმეს ხელეწიფება

მთელს სამყაროში მიმოფანტულ დარდანელთ შორის!

დაე, ღმერთებმა, სათნოებას თუკი სწყალობენ,
თუ სადმე არის სამართალი, სიკეთის ფუძე,

605 გიზღან სანაცვლო! რა ნეტარმა ხანამ დაგბადა!

ან რომელ მშობელს ჩაესახე ასეთი სათნო?!

სანამ მდინარე ზღვას შეერთვის, სანამ ბარბაცებს
ჩრდილი მთის თხემზე, ცად ვარსკვლავნი იალაღობენ,

დიდება შენდა! მარად ქებით ვიტყვი შენს სახელს,

610 რომელ მიწამაც არ მიმიხმოს!“ ეს თქვა. მეგობრებს

მისცა მან ხელნი — სერესტუსსა და ილიონევსს.

შემდეგ კლონტუსს მიესალმა და მამაც გიასს.

ჯერ მისი ნახვით სიღონელი გაოცდა დიდო,

ხოლო შემდეგ კი მისი ბედით და ასე უთხრა:

615 „ქალღმერთის ძეო, ეს რა ზვედრი გდევს სატანჯველად,

რა ძალა გიძღვის ნაპირისკენ ასე მძვინვარე?

ენეასი ხარ, ვინც მამაცი ანჭიზესაგან

დედა ვენუსმა სიმოისის ტალღებთან გშობა?

მახსოვს ტევკრუსიც, ვინც ოდესღაც სიღონს გვეწვია,

620 გამოდევნილი სამშობლოდან, ახალ სამეფოს

მაძიებელი. მამაჩემმა ბელუსმა სძლია

კვიპროსის მხარე და მძლეველი მას ეპატრონა.

მას შემდეგ ჩემთვის ცნობილია ზვედრი ტროისა,

შენი სახელიც და მეფენიც პელაზგთა მოდგმის.

625 მტერიც რომ იყო, მაინც მამა ტევკრთ აღიდებდა,

ტევკრთა ძირიდან წარმოშობით მოჰქონდა თავი.

მოდიო, მამაცნო, ჩვენს საცხოვრისს მოეახლენით,

მეც ხომ იგივე ზვედრი მერგო, მეც განვიცადე

ჭირი მრავალი და ამ ქვეყნად ვირჩიე ყოფნა.

630 უბედურებამ შემასწავლა ბედკრულთა შველა“.

ეს თქვა და მეფის სასახლეში იხმო ენეას.

ღვთაების ტაძრებს მიუჩინა ღირსი პატივი.

მგზავრებს უბოძა ოცი ხარი და ჯაგრიანი

ასი კერატის ზორცი მისცა, გამოუგზავნა

635 ასი ცხოვარი თავთავიანთ ბატკნებთან ერთად,

ღმერთთა ძღვენი და სიხარული.

სახლი მეფური ფუფუნებით მოირთო ამ დროს,

დარბაზის შუა მოამზადეს უხვი ნადიმი,

- უცხო ხელობის ხალიჩები გაიწყო ძოწით,
 640 უხვობდა ვერცხლი და ნივთები ოქროვედური, —
 მაცნე მამაცთა სიგულჯანის, მრავალი ამბის,
 წარმომდინარე ძველი მოდგმის დასაბამითგან.
 ენეას გრძნობამ მამობრივმა არ მისცა შვება,
 მარდი აქატე გააგზავნა ზომალდებისკენ
 645 ასკანიუსის მოსაყვანად, გასაფრთხილებლად, —
 მიწყივ ზრუნავდა შვალზე მამა მოსიყვარულე.
 უბრძანა, განძი, ილიონში რაც გადაურჩათ,
 თან მოეტანა: მოსასხამი ოქროცურვილი,
 მშვენიერად ჩაწულ-ჩაქარგული ყვითელ აკანთით, —
 650 რომელიც მოჰყვა მიკენიდან ლამაზ ელენეს,
 როს პერგამოსში ესწრაფოდა აკრძალულ ქორწილს
 (იგი წარმტაცი დედის — ლედას სახსოვრად ჰქონდა);
 აგრეთვე კვერთხი, ილიონე რომ ატარებდა —
 უფროსი ქალი პრიამესი, და ყელსაბამიც
 655 მარგალიტისა, თან ორმაგი გემმაც ოქროსი...
 ამ დავალებით გზას გაუდგა გმირი აქატე.

- კითერეას კი გულში ზრახვა ედო ახალი,
 სურდა კუპიდონს გარეგნობა გამოეცვალა
 და დედოფალთან წარმდგარიყო, ვით ასკანიუს.
 660 ვნების მცხუნვარე ცეცხლით ქალის ძვლები აენთო.
 ტვირელთა კერის, ორგულების შიში აკრთობდა.
 წვაგდა იუნოს მრისხანება და ღამით — დარდი...
 ასე მიმართა ფრთოსან ამურს დედამ, ქალღმერთმა:
 „შვილო, შენა ხარ ძალა ჩემი, მხოლოდ შენ ძალგდის
 665 მამის სწრაფ ისრებს — ტიფოვას არად აგდებდე.
 ვდგავარ ღვთაება თავდახრილი და გევედრები.
 სანაპიროებს მოწყვეტილი შენი ძმა ზღვაში
 დაეხეტება მძლე იუნოს რისხვით დევნილი,
 შენ ეს ხომ იცი, — ხშირად ჩემს დარდს იზიარებდი.
 670 ფინიკიელი დიდო ახლა მოწყალედ შეხვდა,
 მაგრამ მე ვშიშობ, — აჟ იუნო მის მასპინძლობას
 როგორ წარმართავს? ხელსაყრელ დროს ის არ გაუშვებს.
 მსურს ცბიერებით, შემდეგ ცეცხლით ხელთ ვიგდო დიდო.
 არ მინდა აზრი შეიცვალოს ვისიმე ნებით,
 675 მსურს ჩემთან ერთად მიეჯაჭვოს გრძნობით ენეასს.
 თუ როგორ უნდა შეძლო ესა, ჩემს აზრს უსმინე:

- მეფის ბიჭუნა, საზრუნავი ჩემი დიადი,
 სიდონელთ ქალაქს გაემგზავრა მამის სურვილით,
 თან ძღვენი მიაქვს, ტროის ხანძარს რაც გადაურჩა.
 680 მას, ძილში ჩაფლულს, კითერონის თხემზე დავმაღავ,
 ან სავანეში მშვენიერი იდალიუმის,
 რომ უნებურად ბიჭმა ხელი არ შეგვიშალოს.
 შენ მხოლოდ ერთი ღამით მისი მიიღე სახე
 და შეიმოსე გარეგნობით ბიჭისა, ბიჭო!
- 685 დიდო მუხლებზე რომ დაგისვამს აღტაცებული,
 სუფრასთან ახლოს, ლიეუსის, სინების გვერდით,
 რომ მოგეხვევა და უნაზეს კოცნას დაგიწყებს,
 იდუმალ ცეცხლით, საწამლავეთ დაწვი ანაზღად“.
 ამურმა ფრთები მოიშორა დედის დამყოლმა,
 690 იულუსივით გაიარა გულმხიარულმა.

- შემდეგ ვენუსმა მშვიდი ძილი ასკანიუსის
 სხეულს შთაბერა და ქალღმერთმა ატატებული
 იდალიუმის ტყეში დასვა, სად ყრმას ჰფარავდა
 მაიორანის ყვავილები ტკბილი ჩრდილებით.
- 695 დედის მორჩილი კუპიდონი მეფური ძღვენით
 ტვირელთ ქალაქში მიჰყვებოდა აქატეს ლაღად.
 როცა მივიდა, დედოფალი ძვირფას ხალებზე
 სასახლის შუა იჯდა ოქროს მოფარდაგულში,
 მამა ენეას და ტროელი ახალგაზრდობა
- 700 დაბლა დაგებულ ძოწეულზე დაშვებულიყო.
 წყალი მთავრეს მსახურებმა ხელის საბანად,
 კალათით — პური, ხელსახოცი გაკრეჭილ შალის.
 ევალებოდა ორმოცდაათ მშვენიერ მხევალს
 სუფრის გაწყობა, პენატებთან ცეცხლის დანთება.
- 705 ასიც კიდევ სხვა, მათი ტოლი მსახური, სუფრას
 ნუგბარს ჰმატებდა, მაგიდაზე ფიალებს დგამდა.
 ზღურბლს მოზეიმეს ტვირელებიც მოადგნენ უხვად,
 წვეულნი დასდნენ ხალიჩებზე, გაოცებულნი
 ენეასით და იულუსის სახის მშვენებით,
- 710 მგზნებარე ღმერთით, შემპარავი სიტყვებით მისით,
 ყვითელ აკანთით მოოჭვილი საბურველითაც.
 საბრალო ქალი! განწირული მომავალ დარდით,

ვერ იყუჩებდა გრძნობას დიდო, სახმილი წვავდა,
ძვირფასი ძღვენი აღელვებდა, უცხო ყმაწვილი.

- 715 ყელს მოეხვია კუბიდონი სათნო ენეასს,
თითქოსდა მამის სიყვარულის გზნება დააცხრო.
შემდეგ მიიღო დედოფალმა. მკერდში ჩაიკრა,
ეფერებოდა წრფელი გულით, როდი იცოდა,
რა ღმერთს კოცნიდა!.. გაახსენდა კუბიდონს დედა —
- 720 აკიდალია, ნელა მოსპო სიქევის სახე,
სცადა ცხოველი სიყვარულით მიეპყრა სული,
დამშვადებული, ვნებათღელვას გადაჩვეული.

- როცა ნადიმზე ჩამოვარდა ოდნავ სიწყნარე,
სუფრას შეჰმატეს ფიალები შუშხუნა ღვინით
- 725 კვლავ დარბაზებში მზიარული ატყდა ხმაური,
ოქროს ჭერიდან ჩამოცურდა მყისვე შანდლები
და მრუმე ღამე დაამარცხეს ნათელ სხივებით.
დიდომ ითხოვა მოოჰვილი თასი ოქროსი,
აავსო ღვინით, ამით სვამდა ხოლმე ბელუსი,
- 730 ბელუსის მოდგმაც. კვლავ სიჩუმე ჩამოდგა სახლში.
„იუპიტერო, შენ სტუმრების ქომაგად გთვლიან,
ნეტავ აჩუქო ეს ღლე გმირებს, ტროიდან მოსულთ,
შვება უბოძო სასახლოდ ჩვენი მოდგმისა!
გვატკბობდეს ბახუს — ღვინის მამა და მძლე იუნო!
- 735 მაშ, იზეიმეთ თქვენც, ტვირელნო, ჩვენი შეხვედრა!“
ეს თქვა და სუფრას დაასხურა კამკამა ღვინო,
მანამ კი ნაზად თასს შეეხო ბაგეთა კიდით.
ბიტიასს უხმო, გულმოდგინედ დააცლევინა
შუშხუნა ღვინო, შემდეგ თასი სხვებმაც დააშრეს.

- 740 თმებაქოჩრილი იოპასი ნაზ კითარაზე
ატლანტისაგან ნასწავლ ჰანგებს ტკბილად მღეროდა,
ამკობდა მზესა და მთოვარის მოქცევას ცაზე,
კაცთა გაჩენას, ცეცხლს და ამინდს ზოტბას ასხამდა,
ღიად არკტურუსს, ჰიადებს და ორსავე ტრიონს...
- 745 ოკეანეში რად ჩქარობსო ზამთრის მნათობი
ჩაშვებას, ზარმაც ზამთრის ღამეს რად აყოვნებსო...
ტვირელნი ხშირად ტაშსა სცემდნენ, მათთან ტროელნიც
საბრალო დიდოც საუბარში ათევდა ღამეს
და სიყვარულით იწებოდა თანდათანობით.

- 750 სურდა გაეგო პრიამეზე, ბევრიც — ჰექტორზე,
რა იარაღი ჰქონდა ხოლმე ავრორას ვაჟსა,
როგორი იყო აქილეესი, ან დიომედეს
ფიცხი ცხენები, ასე თხოვდა: „გვითხარო დაჯრით,
ჩვენო სტუმარო, დანაელთა ყველა ოინი,
755 ტროის ამბავი... უკვე შვიდი წელი წაიღო
თქვენმა სილტოლვამ და მრავალი გიხილავთ მხარე...“

წიგნი მეორე

- ყველა გაყუჩდა. ყურადღებით მიაპყრეს თვალი,
ტახტზე ჩამოჯდა ენეასი, თხრობა დაიწყო:
„ენით უთქმელმა გაიღვიძა დარღმა ჩემს გულში,
ო, დედოფალო, რაკი ბრძანე — გიამბო, ტროა
5 თუ ვით დაამხეს დანაელთა. მეც, მეომარი
რას არ მოვესწარ... ალბათ ცრემლებს ვერ შეიკავებს
ვერცა დოლოპი, ვერც მეგრძოლო* მირმიდონელი,
ანდა ულიქსეს თანამგზავრი, ეს რომ იცოდეს.
ლამე დაგვიდგა, ძილი მოაქვთ მწუხრის ვარსკვლავებს,
10 მაგრამ ესოდენ რაკი გნებავთ ჩვენი ვარაზის
და ილიონის ბოლო დღეთა ამბის მოსმენა,
თუმც ჭული მიკრთის, მოგონების ბაღდაშს გაურბის,
მაინც დავიწყებ... ომით, ბედით დაღლილ დანაელთ
და მათს ბელადებს, როს გავიდა მრავალი წელი,
15 მთასავით ცხენი აუგიათ ქალწულ პალადას
ზეშთაგონებით. აუწყვიათ ნაძვის ძელისგან.
ხმა გაავრცელეს: დაბრუნების აღთქმა დავდეთო.
წილისყრით ჩასხეს ცხენის ფერდში რჩეულნი გმირნი,
ღრუ გამოავსეს უსაშველო და უკუნეთი —
20 რაშის სხეულში მეომარნი იმალებოდნენ.

- ჩვენს წინ მოჩანდა ტენედოსი, კუნძული ქველი,
ოდესღაც უბვი (სანამ იდგა ტროის სამეფო),
ახლა იქ მხოლოდ არცთუ სანდო ნავსადგომია,
იქით გასწიეს და ყრუ ნაპირს ამოეფარნენ.
25 ჩვენ კი გვეგონა, შორს, მიკენში გადაიხვეწნენ,
და ამის გამო გლოვა შეწყდა მთელს ტევკრიაში.
განიხვნა ბჭენი, მტრის ბანაკში გასვლა გვატკბობდა,

- მისი ნაშთის და უკაცრიელ ნაპირის ხილვა.
 იქ დოლოზთ წყობა, აქ პელიდის მხედრობა იდგა,
 30 ხომალდნი — იქა, აქ კი ხშირად იბრძოდნენ მწყობრად...
 ზოგს ავბედითი აოცებდა მინერვას ჯილდო,
 ცხენის სიდიდე. თიმეტემ თქვა თავდაპირველად
 გალავნის შიგნით ციხე-კოშკში შევიტანოთო.
 ლალატი სურდა, თუ ეწერა ტროას ეს ბედი?
 35 მხოლოდ კაპისი, და ვინც იყო ჭკუადამჯდარი,
 დანაელთ მახეს, საეჭვო ძღვენს, ზღვაში ჩაძირვას
 ანდა კოცონზე უქადოდა აგიზგიზებას,
 ან ღრუს გახვრეტას და გასინჯვას სიცარიელის.
 გაიყო ხალხი განსხვავებულ ფიქრით და ვნებით.
 40 სხვაზე პირველად წამოენთო ლაოკოონი,
 მაღალ კოშკიდან ჩამორბოდა და მოსძახოდა:
 „მოქალაქენო უბედურნო, რა სიგიჟეა!
 ნუთუ გჯერათ, რომ მტერი გარბის, რომ დანაელებს
 თუნდ ძღვენი ძალუძთ უვნებელი? ასე გიცვნიათ
 45 ულიქსე განა? აქაველნი შიგ ჩამალულან,
 ან გალავნების დასაქცევად შექმნეს ეს მახე,
 რომ გვითვალთვალონ და ქალაქში შემოგვეპარონ.
 ნუ მიენდობით, ტევკრო, ამ ცხენს; რაც უნდა იყოს,
 ძღვენიც მოჰქონდეს, მზარავს შიშით მე დანაელი!“
 50 ესე თქვა, შემდეგ დიდი ძალით ვეება მუხი
 ურჩხულს გვერდში ჰკრა, ამობერილ მუცელში ჩასცა.
 შეიძრა ცხენი მისი ღარტყმით, სიცარიელემ
 დაიგუგუნა და აკვნესდა მუცლის ღრუ ბნელი.
 ღვთის ბედისწერას და გონებას რომ არ ემტყუნა,
 55 ჩვენ არგოლიკურ საფარს რკინის ხმლით აეჩეხავდით!
 გადარჩებოდა ტროაცა და პრიამეს კოშკიც.

- ამ დროს ყიფინით მოათრევდნენ მწყემსები ჭაბუკს,
 ზურგს უკან მტყიცედ შებორკილი მეფეს მოჰგვარეს.
 თავისი ნებით ჩავარდნია შემხვდურებს იგი,
 60 საჭმეს აწყობდა, რომ აქაველთ აელოთ ტროა.
 სჯეროდა თვისი სიმამაცის, მზად იყო კიდეც
 ან ვერაგობით გაემარჯვა, ან მომკვდარიყო.
 მის შესახვედრად ყრმა ტროელნი შეგროვილიყვნენ,
 ერთუროს ასწრებდნენ ტყვის გაქირდვას და განქიქებას.
 65 აწ დანაელთა ვერაგობა ისმინე, ერთში

შეიცან ყველა!

- იღვა ჩვენს წინა შემერთალი და უიარაღო,
თვალი მოავლო ფრიგიელთა ჯარს და შესძახა:
„გავლახმე! ახლა რომელ ზღვას და მიწას ვეწვიო?
70 რა დამრჩენია მე უბედურს, ჩემთვის ხომ უკვე
დანაელთ შორის აღარ არის ადგილი, აქ კი
ჩემი დასჯა და სისხლი უნდათ მრისხანე ტროელთ“.
მისმა გოდებამ ხალხი მყისვე დააშოშმინა.
გკითხეთ, რომელი მოდგმის იყო, რომელი სისხლის,
75 რას გვპირდებოდა, რის იმედი რჩებოდა ტყვექმნილს?
შიში დაძლია და მოგვიგო ბოლოს პასუხად:
„სიმათლეს გეტყვი, ო, მეფეო, რაც უნდ მელოდეს:
როდი დავმალავ, რომ გახლავარ არგოლიკელი.
თუმცა ფორტუნამ უბედური გახადა სინონ,
80 მზაკვრად, ვერაგად ის წყეული მაინც ვერ აქცევს.
გაგიგონია პალამედეს სახელი ეგებ,
ბელუსის ვაჟის განდიდება ქვეყნის კიდემდე?
დასწამეს, თითქოს მტერთან ბრძოლას გაუბრძოდაო,
ვით მოლაღატე. პელაზგებმა სიკვდილით დასცეს.
85 დასმენას ენდვნენ. დასტირიან ახლა კი მოკლულს.
ომის პირველ წელს გამაგზავნა ბედკრულმა მამამ
მასთან, ვით სისხლით ნათესავთან, თანამოლაშქრედ.
თავს მტკიცედ გრძნობდა სამეფოში, მეფეთა დასში
თვისი ხმა ჰქონდა, ჩვენც პატივი არ მოგვკლებია.
90 როცა ულიქსეს ცბიერებით გასცილდა ზესკენლს, —
მე ხომ გიამბობთ, რაც საქვეყნოდ არის ცნობილი, —
წყვდიაღს დავნებდი დარდს და ვარამს დამონებული.
გული მეწვოდა ალალ-მართალ მეგობრის ხვედრით.
და მე, უგუნური, არ გავჩერდი: თუ მიწერია
95 მშობლიურ არგოსს დაბრუნება ძლევა-დიდებით,
შურს ვიძიებ-თქო, სიძულვილი აღვანთე სიტყვით.
ეს იყო წყარო ავბედობის: ულიქსე მიწყვი
მემუქრებოდა, ჩემს შესახებ ხალხში თესავდა
ბნელ ხმებს და, თვითონ დამნაშავე, საბაბს ეძებდა.
100 ვერ შეცდელ მისი დაწყნარება, სანამ კალქანტმა...
თუმც რად ვიგონებ ამ კრულ ამბავს, რაღას ვაყოვნებ?
თუ აქაველნი თქვენთვის მართლაც ყველა ერთია,
საკმარისია, რაც გიამბოთ, ახლა დამსაჯეთ!
ამით აამებთ ითაკელს და ატრევსის ძეთაც“.

- 105 სურვილმა გვძლია, რომ გავგეგო ლტოლვის მიზეზი,
ვერ ვცანით პელაზგთ ცბიერება, სიმუხთლე მათი.
გულში სიცრუე ჩაემაჩა, თრთოლვით ამბობდა:
„ხშირად დანაელთ დატოვება სურდათ ტროისა
და წინაუკმო ლტოლვა, ხანგრძლივ ომით გატანჯულთ.
- 110 ნეტამც კი ექმნათ! მათ მრისხანე ზღვის ქარიშხალი
გზას უღობავდა, ავსტრის შიში ლტოლვას უშლიდა.
და მაშინ უფრო, როს ააგეს ხის მორებისგან
ეს ცხენი, რისხვით აგუგუნდა ჰაერში ქარი.
შიშმა შეგვიპყრო და ვაფრინეთ ფეხუსის მოგვთან
- 115 მყის ევრიბილე. სამწუხარო ამბით დაბრუნდა:
„ქალწულის სისხლით, დანაელნო, დააცხრეთ ქარი,
როს ილიონის სანაპიროს მიეახლენით,
ახლაც ზვარაკად ხამს შეწირვა არგოლიეელის!“
როცა ამ ცნობამ მოაღწია ხალხის ყურამდე,
- 120 სული შეზარა, ცივმა ყინვამ დააზრო ძელები:
ვინ ისურვაო მსხვერპლად ბედმა და აპოლონმა?
ხმაურით მისწვდა ითაკელი ჩვენს მისანს კალქანტს,
გამოათრია და უბრძანა ემცნო ღვთის ნება.
მე მაშინ ბევრი მიქადოდა აგბედით სიკვდილს
- 125 ამ ცბიერისგან; სეირს ჩუმად ელოდა ყველა.
ორჯერ ხუთი დღე გულთმისანი ხმას არ იღებდა,
რომ არ გაეცა სასიკვდილოდ ვინმე ჩვენგანი.
ბოლოს კი გატყდა ითაკელის ძალდატანებით,
ზვარაკად გამცა იმ ვერავის თანამოაზრემ.
- 130 ხალხი დაწყნარდა, ყოველ მათგანს რაც მოელოდა,
რაკი წილად ზედა მხოლოდ ერთ კაცს, მსხვერპლად განწირულს.
დადგა დღე ძნელი, საზვარაკოდ უკვე მზად იყო
ფქვილი, მარილი, ხილაბანდი ზორვად მდგომისთვის...
გავხსენ ხუნდები, ვალიარებ, სიკვდილს გავექცე,
- 135 ჭაობის პირად ლელიანში ვიმალებოდი,
სანამ იალქანს აუშვებდნენ სპანი ლტოლვილნი...
არ დამრჩენია ჩემი ძველი სამშობლო მზარის,
ძვირფასი მამის და შვილების ნახვის იმედი!
იქნებ სასჯელით სცადონ ჩემი დანაშაული
- 140 მათ აზღვევინონ და სიკვდილი არგუნონ ბედშავთ?
ღმერთებს გავედრებ, სიმართლეს რომ მარადქამს სცნობენ,
თუკი მოკვდავებს ის დაუცავთ პატიოსნებით,

გებრალებოდეს მსხვერპლი დიდი უბედურების,
სული ბედკრული შეიწყალე, პატივაცარილი!“

- 145 ჩვენც შეგვებრალა და სიცოცხლე გაჩუქეთ მტირალს.
პრიაემე ბრძანა — მოხსენითო მჭიდრო ხუნდები,
ხელობრკილები, დაყვავებით მიმართა შემდეგ:
„ვინც უნდა იყო, დაკარგული დათმე ბერძნები,
ჩვენთან იყავი. ოღონდ მითხარ სიმართლე ახლა:
150 რისთვის ეგულვათ ეს მერანი? ვისი ბრალია?
აღთქმული ჰქონდათ, თუ საბრძოლო მახედ უნდოდათ?“

- ცბიერებით და პელაზგური ხრიკით აღსავსემ
აღაპყრნა ხელნი ხუნდებისგან თავისუფალნი:
„მოწმედ მეყავით, საუკუნო მანათობელნო,
155 საკურთხეველო, სატევარო, რომელს გაგექეც,
და ხილბანდო, ვით ზვარაკი რომ გატარებდი, —
მინდა გავწყვიტო აწ ბერძნებთან წმინდა კავშირი,
მწადს შევიძულო, სხევებს გავუხსნა მათი ზრახვები,
ხომ აღარ მბორკავს არც მამული, არცა კანონი!
160 თუ ვთქვი სიმართლე, ჩემი დაცვით გადამიხადე
ეს დახმარება, ილიონო თავისუფალო!
ღანაელთ ომში იმედი და ღვთის სასოება
მარად პალადას ძალა იყო, ხოლო როდესაც
უპატიოსნო ტიდიდმა და ავმა ულიქსემ
165 წმიდა ტაძრიდან მოიტაცეს პალადიუმი,
მოსპეს მცველები, მიითვისეს წმიდა ბომონი,
სისხლიან ხელით შეუბედეს ღმერთქალს შეხება
და ქალწულებრივ შესაკრავებს ქალღმერთისასა,
მაშინ დაემხო სასოება ღანაელების,
170 განქარდა ძალა და განუდგა ქალღმერთი მხსნელი,
ცით სასწაული მოუვლინა მათ აგბედითი.
ოდეს ქანდაკი ბანაკს დადგეს, ალი დაიფრქვა
თვალთაგან მისთა შიშით ცივი ოფლის მომგვრელი,
თვით კერპი სამგზის, — სათქმელადაც საოცარია, —
175 შეიძრა, ფარით, მოძიგდივე შუბით შემკული.
მაშინ კალქანტმა განაცხადა: ზღვას მივცეთ თავი,
ტროას ვერ დასცემს იარაღი არგოლიკური,
თუ კერპს, კაუჭა ხომალდებით არგოსს წაღებულს,
არ დავაბრუნებთ, როს ვნახავთო ღვთიურ სასწაულს.

- 180 ქარს უნდა გავყვეთ, ვეწვიოთო მშობლიურ მიკენს,
 ხმალი გავჰედოთ, მოვუხმოთო მეგზურად ღმერთებს,
 კვლავ დავბრუნდეთო! ასე ახსნა ღვთის სასწაული.
 ქალქანტის რჩევით ნაცვლად ნაწყენ ქალღმერთის კერპის,
 ეს ცხენი დადგეს მძიმე ცოდვის გამოსასყიდად.
- 185 მანვე უბრძანა, რომ აეგოთ მუხის ძელისგან
 ეს საოცარი ქანდაკება ცაღამართული,
 ვეება ცხენი რომ ციხეში ვერ შეეტანათ
 და ძველი რწმენით ტროელთ შემწე არ გამხდარიყო.
 თუ თქვენ მინერვას წილხვედრ ქანდაკს წაბილწავთ, —
 მტრისას, —
- 190 მთელი სამეფო პრიამესი, ფრიგიელთ ტომი
 უნდა ელოდეს წრესგადასულ უბედურებას.
 თუ თქვენივ ხელით შევა ცხენი ციხე-ქალაქში,
 მაშინ აზია შეესევა პელოპის კედლებს,
 გაიზიარებს ჩვენს საზარ ხვედრს შთამომავლობაც!“
- 195 და ჩვენც ვირწმუნეთ სიცრუენი ცბიერ სინონის,
 გზა აგვიბნია ნატყუარმა მისმა ცრემლებმა,
 თუმცე ვერც ტილიდმა გვძლია, ვერცა გემმა ათასმა,
 ვერც ლარისელმა აქილევსმა, ვერც ათმა წელმა.
- ამ დროს ჩვენს თვალებს წარმოუდგა საშინელება,
 200 საზარი რამე, შეაძრწუნა გული ანაზღად.
 მოგვს ნებტუნუსის, ლაოკონის, წილით არჩეულს,
 კერპთან მიჰყავდა საზვარაკო მოზვერი დიდი,
 ამ დროს, — თქმისაც კი მეშინია, — ტენედოსიდან
 ორი ურჩხული, აგორგლილი დიდრონ რკალებად
- 205 ზვირთზე გაწვა და ნაპირისკენ მოისწრაფოდა.
 მკერდით ტალღებში ირწეოდნენ, სისხლიან ჯაგარს
 ზემოთ აჩენდნენ, სხვა დანარჩენ ხერხემალს ტალღა
 რკალად ახვევდა უზარმაზარს. ზვირთი აქაფდა
 ანაზღეულად მოგუგუნე. ველთან მოცუტრდნენ.
- 210 ცეცხლით და სისხლით სავსე თვალნი რისხვით ელავდნენ.
 მთრთოლვარე ენით ილოკავდნენ დახრტენილ ხახას.
 ფერწასულები გავიფანტეთ, ურჩხულნი მტკიცედ
 ლაოკონთან ისწრაფოდნენ. მაშინ ვიხილეთ,
 ორ ბედშავ ყმაწვილს თუ გველები ვით ეხვეოდნენ,
 215 როგორა კბენდნენ უძლურსა და უბედურ სახსრებს.

- ბოლოს თვით მამა, იარაღით მოსული შემწედ,
 შეიპყრეს, შეკრეს საზარელი რკალები ირგვლივ,
 გარშემო ორგზის მოესალტნენ, ჯაგრიან ზურგით
 ყელს მოენასკვნენ და წამოყვეს თავები მაღლა.
- 220 ზელით ცდილობდა ავბედითი ნასკვების გახსნას,
 საწამლავით და ლორწოთი სველ რკალებს ებრძოდა,
 თან ვარსკვლავამდე აღავლენდა საზარ გოდებას.
 ასევე ღმუის ხარი, როცა საკურთხეველთან
 ზურგში შეიგრძნობს უნიათოდ ჩაცემულ ნაჯახს...
- 225 ბოლოს გაცურდნენ დრაკონები ტაძრის თაღისკენ
 და ესწრაფოდნენ უსასტიკეს ტრიტონიას კოშკს,
 რომ მის ფეხებთან, მრგვალ ფარის ქვეშ ეპოვათ ბინა.
 საზარი შიში შეეპარა ხალხის მთრთოლავ გულს.
 ამბობდნენ, თვისი ცოდვა ზღაო ლაოკონმა,
 230 რამეთუ შუბით განგმირაო ქანდაკი წმიდა.
 შეუღაცხოო, ოდეს რკინა ჩაარჭო ფერდში.
 ცხენი ქალღმერთის სავანეში შევიყვანოთო,
 შეგვეწიოსო ტრიტონია.
 გაღავნის გახსნას შევუდექით, ბურჯებს ვანგრევდით.
- 235 ყველა შრომობდა, მივაცურეთ ცხენთან ბორბლები
 გასაგორებლად, ქედზე თოკი მოვებით მერანს.
 მტრებით აღვსილი, ავბედითი მიაღვა ციხეს.
 გაუთხოვარი გოგონები და ჭაბუკები
 ჰიმნს უგალობდნენ, აამებდათ თოკზე შეხება.
- 240 მორზე ხოხავდა და მუქარით ბრბოს შერეოდა.
 ვაგლაზ, მამულო, ღმერთთა სახლო და ილიონო,
 დარდანელთ ციხევ!.. ოთხჯერ შედგა გაღავნის ზღუერბლთან
 და მუცლის ღრუში იარაღის ჩქამი გაისმა.
 ჩვენ კი ყოველი დაგვაიწყა ბრმა მისწრაფებამ
- 245 და წმიდა კოშკში შევიტანეთ ავი ურჩხული.
 კასანდრამ გვამცნო მომავალი, თუმც ღვთის სურვილით,
 ტევერებს ქალწულის არასოდეს არა სჯეროდათ.
 ბედკრულთ, თუმც ეს დღე დაგვრჩენოდა უკანასკნელი,
 ქალაქში მოვრთეთ ყვავილებით ღმერთთა ტაძარნი.
- 250 ზეცა მობრუნდა, ღამე მოდგა ოკეანიდან,
 ჩრდილით დაფარა დედამიწა და ვერაგობა
 მირმიდონელთა. გაღავანში გაფანტულ ტევერთა
 დადლილ სხეულებს დაეუფლა მშვიდობის ძილი.

- ამ დროს არგიველთ სპამ ხომალდთა ერდო აავსო,
 255 ტენედოსიდან თან გამოჰყვა მთვარის ჩრდილს მყუდროს,
 ნაპირს მოადგა დარდანელთა, გემის, კიჩოდან
 ცეცხლით ანიშნეს და სინონმა ღმერთთა თანხმობით
 კარი გაუღო დანაელებს, ცხენში დამალულთ,
 ურდული მოხსნა... გამოყარა მეგრძოლნი გარეთ
 260 ცხენის ქანდაკმა. მხიარულად ხეს გაეცალნენ
 თესანდრუსი და სთენელუსი, ავი ულიქსე,
 ბაგირს ჩამოჰყვნენ აკამანტი, მასთან თოანტი,
 ნეობტოლემუს პელიდის ძე, თუ მაქაონი,
 მენელაოსი, ეპეოსი — მახის დამგები.
 265 ქალაქს მოედვნენ, ღვინითა და ძილით ძლელნი
 დასცეს გუშაგნი, კარი გახსნეს და შემოუშვეს
 ამხანაგები, შეუერთდნენ თანამზრახველებს.
 ის ჟამი იყო, ოდეს მამვრალ მოკვდავთ მოიცავს
 პირველი ძილი, ღვთაებრივი სიმშვიდე ტკბილი.
 270 სიზმრად ვიხილე ნაღვლიანი გმირი ჰექტორი,
 მას, სვეუბედურს, ცრემლის ღვარი ურწყავდა სახეს,
 ვით მაშინ, ოდეს მიათრევდნენ ეტლზე გამომბმულს,
 მტვერს რწყავდა სისხლი, დასიებულ ფეხს ღვედი ეკრა.
 ვაგლახ, რას ჰგავდა! ზულ სხვა იყო გმირი ჰექტორი,
 275 როს აქილევსის იარაღით აღჭურვილიყო,
 დანაელთ გემებს ფრიგიული ცეცხლით აწთობდა.
 სიზმრად კი წვერი ჭუჭყიანი, თმა წებოვანი
 და სისხლიანი ჰქონდა, ტანი — ნაიარევი —
 მშობლიურ ციხის დამცველ მეგრძოლს. სიზმარში თითქოს
 280 ხმით დაზაფრულით მოვუხმობდი მტირალი მამაცს:
 „ო, დარდანეთის ჩირალდანო, ტევკრთა იმედო,
 რამ შეგაყოვნა? რომელ მხრიდან მოსულხარ ჩვენთან,
 ჰექტორ, ძვირფასო! როგორ მოხდა, რომ შენიათა,
 მოქალაქეთა და ქალაქთა დაცემის შემდეგ
 285 კვლავ გხედავთ, გმირო? რა მიზეზმა დაგიმახინჯა
 სახე, სხეული, რატომ ვხედავ უხვად იარებს?“
 ამ ფუტკ კითხვებზე არაფერი არ მიპასუხა,
 მხოლოდ აღმოხდა მძიმე ოხვრა გულის სიღრმიდან:
 „ქალღმერთის ძეო, მსწრაფლ გაიქეც, ცეცხლს გეცალე,
 290 მტერმა აიღო გალავანი, დაეცა ტროა!
 ზევრს ვაძლევთ მამულს და პრიამეს! ხსნა პერგამოსის

რომ ეგებოდეს, ეს მარჯვენა მას დაიცავდა.
 ტროა გაბარებს პენატებს და ბომონებს თვისას,
 ბედის მეგზურებს განუახლე ციხე-გოდოლი!
 295 ქალაქს აღმართავ, როს უღეველ ზღვებს გადალახავ!
 ეს თქვა. ტაძრიდან მძლავრი ვესტა გამოიტანა
 თავსაკრიანი და მამხალა მარადიული.

ამ დროს ქალაქში მრავალ ხმაზე გაისმა გმინვა.
 თუმცა ანქიზეს სახლს ხეები ეფარებოდა.
 300 შორს იდგა, კენესა მძლავრდებოდა უფრო და უფრო,
 იქაც შეიჭრა იარაღის საშინელება.
 გამომღვინა, სახურავზე ავედი მალა,
 სმენად ვიქეცი, ვიყავ ისე გაფაციცებით,
 თითქოს ქარბუქში მოსდებია ცეცხლი ბალახებს,
 305 თითქოს მთის ნაკადს გაშლილ ველზე გადაუვლია,
 ლაღი ჯეჯილი წაუღეკავს, ხარის ნაშრომი,
 ტევრს შესკდომია ნიაღვარი, გაკვირვებული
 გახევებულა ხმაურისგან კლდის ქიმზე მწყემსი...
 ბოლოს გავიგე, რაც ხდებოდა, გამოჩნდა ხრიკი
 310 დანაელთ ლაშქრის. ვულკანუსმა დაღწა სახლი
 დეიფობუსის. აელვარდა მეზობლად კოშკი
 უკალეგონის. სიგელში შორს აციმციმდა.
 ატყდა ყიჟინა და ნალარის ცემა გაისმა.
 ხმალს ხელი ვიკარ უგუნურმა, — რა ბედენაა!
 315 სულს ხალხის შეკვრა და გოდოლში შეკრა სწყუროდა.
 სიშმაგემ, რისხვამ ამაჩქარა, ფიქრმა გამსჭვალა:
 მშვენიერია, საჭურველში თუ ჰპოვებ სიკვდილს!

ამ დროს პანთუსი აქაველებს გამოქცეოდა,
 პანთუსი, ქველი ოთრიადი, ფებუსის მოგვი.
 320 ხელთ ეპყრა ძლეულ ღმერთთა კერპი. ზღუბლთან მოვარდა
 გაგიჟებული, შვილიშვილიც მოჰყავდა ჩვილი.
 „პანთუს, რა გველის? ან რომელი გოდოლი დაგვრჩა?“
 შევძახე, ხოლო მან მაშინვე მომიგო ოხვრით:
 „უკანასკნელი დღე და უამი დაუდგა ქალაქს!
 325 ვიყავთ ტროელნი, იყო ტროა, დიდება ტევკრთა,
 დღეს კი არგუნა ძლევა არგოსს იუპიტერმა.
 დაფერფლილ ქალაქს დაეუფლნენ დანაელები.
 ცხენი რომ გვიდგას ციხის შუა, შიგნიდან აფრქვევს

- იარაღსხმულთ. თვით სინონი დავეცინის ახლა
 330 და ცეცხლსა თესავს, კარიბჭეში ჩამდგარა ჯარი,
 ათასობით რომ მიკენიდან მოსულა ჩვენში.
 შუბნი აღმართეს, დაიკავეს ქუჩაბანდები,
 ლტოლვილთ მოუჭრეს გზა ყოველი. შიშველი ხმლებით
 იმუჭრებთან სასიკვდილოდ. ძლივსღა იბრძვიან
 335 კარიბჭის მცველნი, თავს იცავენ ბრმა სიმამაცით“.

- პანთუსის სიტყვამ და ღმერთების ნებამ აღმანთო,
 ცეცხლში შევიჭერ, სად მიწვევდა ავი ერინის,
 სად ცას სწვდებოდა გოდება და გუგუნი ბრძოლის.
 ვნახე რიფევისი, მძლე მებრძოლი და მთვარის შუქზე —
 340 ეპიტუს, მასთან ჰიპანისი, შემდეგ დიმასი.
 გვერდით მომიდგა კორებუსი მიგდონეს წულიც,
 რომელიც იმ დღეს ილიონში შემთხვევით მოხვდა,
 აღმოდებული გიჟურ ტრფობით კასანდრასადმი,
 პრიამესა და ფრიგიელთა შემწედ მოსული.
 345 მან, უბედურმა, აღგზნებული საცოლის რჩევა
 ყურად არ იღო.
 ოდეს მივუხვდი ბრძოლის წყურვილს, ასე მივმართე:
 „გულით ამო სიმამაცით გზნებულნო ყრმანო,
 უკიდევანო მისწრაფებას რომ მისცემიხართ
 350 ბელადთან ერთად, ზედავთ, საქმე როგორ მობრუნდა?!
 ყველა ტაძარი მიგვიტოვეს დიდმა ღმერთებმა,
 აქამდე მათი ძალა ედგა ჩვენს სახელმწიფოს.
 ხმლებს შევეგებოთ და შევაკვდეთ ანთებულ ქალაქს, —
 დამარცხებულთა საშველია უსაშველობა!“

- 355 ასე მიეცა მძინვარებას ჭაბუკთა სული.
 ვით მგელს აბრმავებს შავ ღამეში მუცლის სიხარბე,
 გამშრალი ხახით ლეკვები რომ ელოდებიან,
 ასე მტრებში და იარაღში სიკვდილს ვეძებდით,
 ციხე-ქალაქში როს დავძრწოდით გულადგზნებულნი.
 360 პირქუში ღამე სქელი ჩრდილით გადავეფარა.
 რა ენა იტყვის იმა ღამის მკვლევლობის ამბებს
 და რა ცრემლები ეყოფოდა იმ ღამის ვარაშს?
 დაეცა ძველი ილიონი, მრავალწლოვანი,
 უიარაღო სხეულები ქუჩებს ეყარა,

- 365 სასახლეებთან და ტაძრების წმიდა ზღუბრებთან.
მაგრამ სიკვდილმა განა ტევკრნი დასაჯა მხოლოდ:
ძლეულთა გულებს სიმამაცე ხშირად ეწვია
და მძლე დანაელთ კი — სიკვდილი. ყოვლგნით სასტიკი
იდგა გოდება, ყოვლგნით ძრწოლა, სიკვდილის სუსხი.
- 370 დანაელთ დასით ანდროგეოს ჩვენს შესახვედრად
გამოემართა უმეცარი, თავისიანთა
რაზმად ჩავთვალა, მოგვესალმა კეთილი სიტყვით:
„იჩქარეთ, ყრმანო, ასე ხანგრძლივ რამ დაგაყოვნათ?
სჭვები პერგამოსს აღმოღუბულს ინაწილებენ,
375 თქვენ განა ახლა ჩამოხვედრით ხომალდიბიდან?“
თქვა და ნათელი პასუხი კა ველარ მიიღო.
მაშინლა მიხვდა, რომ მოექცა მტრის შუაგულში.
შეჭიკვლა, წამსვე უკუიქცა შეძრწუნებული.
ასევე ხდება, როცა ვინმე გველს დააბიჯებს
380 ბარდნარში ფეხსა და მთრთოლვარე მსწრაფლ გაეცლება
მრისხანებისგან მოსისინეს, ყელგამობერილს.
ანდროგეოსიც გაგვეცალა ათრთოლებული.
ხელში ჩავბლუჯეთ იარაღი, გარს შემოვერტყით.
შეშინებული, უმეცარი ამ ადგილისა
385 დავხოცეთ ყველა. თვით ფორტუნა გვწყალობდა მაშინ.
და კორებუსმა ამ მიღწევით აღტაცებულმა —
„ო, მეგობრებო, — დაიძახა, — იმ გზით წავიდეთ,
რომელსაც ბედი გვიკარნახებს ჩვენი მოწყალე.
დანაელთ ფარი და ჯავშანი თვითონ ავისხათ.
390 ვინ იტყვის ხერხი არ სჯობია სიმამაცესო?
თვითონ მოგვეცემენ საჭურველსაც“. ეს თქვა და დასწვდა
ანდროგეოსის ფარს და ჯავშანს აელვარებულს,
წელზე აისხა არგოსული ბასრი მახვილი.
ასე მოიქცა რიპევსი და დიმასიც შემდეგ.
395 ყრმებს უხაროდათ, რომ აისხეს უცხო ჯავშანი.
აღვერიენით დანაელებს, თუმც ღმერთს არ ვსურდით.
ლამის წყვდიადში საფრთხე ვძებნეთ და ხშირ ბრძოლაში
მრავალ დანაელს ერგო ჩვენგან ორკუსის მღვიმე.
ზოგი გემისკენ გაიძურწა, ნაპირს მიადგა,
400 ხოლო ნაწილი ძრწოლით ეცა ცხენის მუცლის ღრუს
და სამარცხვინო შიშმა კვლავ შიგ შედენა ბევრი.

- ვაგლახ! უღმერთოდ ამაოა ყველა იმედი!
პრიამეს ქალი თმებგაშლილი, ტურფა კასანდრა
მინერვას ტაძარს გამოსტაცეს და მიათრევდნენ,
405 თვალეზი, რისხვით ანთებული, აღეპყრო ზეცად,
მაგრამ ამაოდ, ნაზ ხელებს კი ხუნდი უჭერდა.
ველარ გაუძლო კორებუსმა ამის შეხედვას,
მზად იყო, თუნდაც მომკვდარიყო, მტერს შეერია.
ჩვენც იარაღებს ხელი ვტაცეთ მისაშველებლად.
410 ტაძრის ქიმიდან ჯერ ჩვენებმა დაგვცხეს ისრები,
სხვათა საჭურველის მფლობელთ მიძიმე დღე დაგვაყარეს,
ბერძნულმა ჯილამ და ჩაჩქანმა ბევრი აცთუნა.
განრისხდნენ მაშინ დანაელნიც: ქალს გვართმევნო.
მოგროვდნენ ყოვლგნით, აიაქსი შემოუერთდა,
415 ორივე ატრიდი დოლოპების ლაშქართან ერთად.
როგორც ავღარში ავარდება და ერთურთს ებრძვის
ავი ნოტუსი, ზეფირუსი, რაშით — ეგრუსიც,
ტყე ილეწება, მიძინვარედ სცემს სამწვერა ფიწალს
ქაფზე ნერვესი, ააბორგებს ფსკერიდან ჯურღმულს, —
420 ასევე აღარ ილეოდნენ, ღამის წყვდიაღში
რაც არ გავფანტეთ დანაელნი, კვლავ გროვდებოდნენ.
მიხვდნენ, რომ ფარმა შეაცდინათ და საჭურველმა,
რომ ბაგე ჩვენი სხვას ამბობდა, მათი კი — სულ სხვას.
მტერთა სიმრავლე მოგვერია. კორებუს დასცა
425 პენელეუსმა მძლე ქალმერთის საკურთხეველთან.
სათნო რიპევსიც მაშინ მოკლეს, დარდანელთ შორის
ყველაზე მეტად რომ უყვარდა სიმართლის დაცვა,
ღმერთს კი სხვა სურდა! ჰიპანისი, მასთან დიძასიც
თავისიანთა მსხვერპლნი გახდნენ. შენც დაბარბადი,
430 პანთუს, ვერ გიხსნა სათნობამ, ვერც ღვთის თავსაყრმა.
ტროის პარტახო, ახლობელთა ბოლო კოცონო,
მოწმედ მეყავით, ავბედობას არ გავქცევიათ,
არც შუბს, არც ხიფათს, მაგრამ ჩემთვის ბედს რომ ნდომოდა
სიკვდილი, კიდევ მივიღებდი დანაელთ ხელით.
435 ძლივს გავცდით... მახლდა იფიტუსი უკვე წლოვანი
და პელიასიც ხეივარი — ულიქსემ დაჭრა.
კენესამ მოგვიზმო კვლავ პრიამეს სასახლისაყენ.
იქ საშინელი ბრძოლა ვნახეთ, თითქოს ქალაქში
სხვაგან არცა ვის უბრძოლია და მომკვდარაო.

- 440 დაუოკველნი დანაელნი სართულს უტევდნენ,
 ალყა დაურტყამთ ზღურბლისათვის კუს საფარველით.
 სახლზე მიუდგამთ კიბეები, საფეხურებზე
 ზედ ასულიყვნენ და მტრის ისრებს ფარს აგებებდნენ
 მარჯვენით, ზოლო მარცხენა ხელს სართულს ავლებდნენ.
- 445 დარდანიდები ქონგურებს და სახლის სახურავს
 ზედ ანარცხებდნენ, რაკი სხვა გზა არ დარჩენოდათ,
 მით გაურბოდნენ საზარ სიკვდილს მოახლოებულს.
 წინაპართაგან დატოვებულ ოქროს სამკაულს
 ზემოდან ჰყრიდნენ, გაშიშვლებულ ხმლებით იცავდნენ
- 450 სასახლის კარებს მჭიდრო რიგად დარაზმულები.
 მეფის სავანის დასახსნელად აღმეგზნო სული,
 მამაცთ საშველად, დამარცხებულთ გასამხსნეველად.
- სასახლეს ჰქონდა საიღუმლო კავშირის კარი
 შესაერთებლად მეფის ვრცელი დარბაზებისა.
- 455 სანამ სამეფო მტკიცედ იდგა, ზშირად ამ კარით
 მარტო შესულა ანდრომაქე თვის მამამთილთან,
 ასტიანაქსი ძე პაპასთან მიჰყავდა ბედკრულს.
 ავედი ჭერის მაღალ ქიმზე, იქიდან ტევკრნი
 ხელით სტყორცნიდნენ ბასრ ოროლებს, თუმცა ამოოდ.
- 460 კოშკი მაღალი სახურავით ცასა სწვდებოდა,
 აქედან ჩანდა მთელი ტროა და ადრე ზშირად
 დანაელთ გემებს და აქაველთ ბანაკს ვზევრავდით.
 მორყეულ მორებს მოვახვიეთ რკინა მაგარი,
 მტკიცედ მოვწიეთ და მაღალი სახურავიდან
- 465 მოვწყვიტეთ მალე, მეყსეულად საშინელ ძალით
 დანაელთ რაზმებს მოგუგუნე დაეცა თავზე.
 სხვებიც მოვიდნენ დასაცავად, დიდი ლოდების
 ან სხვა საჭურვლის რიცხვი უკვე აღარ იკლებდა.
 ჩვენი სასახლის წინ პირუსი მოადგა ზღურბლსა,
- 470 სპილენძისა და იარაღის აელვარებით.
 ასევე გველიც, რომ გამძლარა ავი ბალახით,
 ზამთრად მძინარე, შავ მიწაში დაბუდებული,
 ტყავს რომ მოიცლის, ყრმობის ეშხით კელავ განახლდება,
 მკერდს მაღლა ასწევს და სრიალა ხერხემალს კლაქნის
- 475 მზის გულზე, ენას გამოაერთობს ხახიდან სამმაგს...
 მოდგა პერიფსა, აქილევის ცხენთა მეურვე,

- ავტომედონტი და სკიროსის ახალგაზრდობაც.
ჩვენს კოშკს მოადგნენ, სახურავზე გვესროდნენ ცეცხლსა.
პირველთაგანმა ზე აღმართა მჭრელი ნაჯახი,
- 480 ზღურბლს მოუყრია მძლე პირუსმა სპილენძის კავი,
მორი გადაჭრა, შეანგრია მუხის კარები,
შიგ გამოტეხა ფართო ხერელი, იქიდან ჩანდა
ვრცელი მეფური პალატები, მოხუც პრიამეს
სავანეები, ძველ ბელადთა მტკიცე შენობა.
- 485 შიგ მყოფთაც ნახეს მტრის მხედრობა კარზე მომდგარი.
მაშინ სასახლე აირია ავბედით გლოვით,
სიღრმეში დიდი დარბაზები წამსვე აკვნესდა
ქალის გოდებით, ცად აღწევდა კივილის ხმები.
შემძრწუნებულნი პალატებში კრთოდნენ დედები,
- 490 ძელებს ეკვროდნენ და ალბობდნენ მხურვალე კოცნით.
იძალა მკლავმა პირუსისა, ვერ აკავებდნენ
კლიტე და მცველნი, შეტოტმანდა კარები მუხის,
ანჯამებიდან ჩამოცვივდა რკინის კავები.
მზეს გზა გაეხსნა, დაანგრის შემოსასვლელი,
- 495 შემხედურნი დასცეს და სასახლე აივსო ლაშქრით.
აქაფებული ასე ჯებირს ვერ გადალახავს,
ლოდებს ვერ დაძრავს მთის მდინარე თვისი ზვირთებით,
როგორც მოვარდა გმირი მაშინ, მიფანტ-მოფანტა
ხალხი, ვით ჯოგი. თვით ვიხილე განრისხებულნი
- 500 ნეოპტოლემუს, ზღურბლთან იდგა ორივე ატრიდი.
ვნახე ჰეკუბა, ასი რძალიც, პრიამეს სისხლიც
თუ ვით შეესხა ბომონებთან წმიდა ჩირალდნებს.
ორმოცდაათი საწთიობოც, შვილთა შვილების
იმედი, უცხო ოქროთი და ნადავლით სავსე,
- 505 დაიმსხვრა. მტერმა ხელთ ჩაიგდო, რაც ცეცხლს გადურჩა.
იქნებ პრიამეს ხვედრიც გინდა გაიგო ახლა?
ოდეს ქალაქი დატყვევნილი იხილა, კარი
შემონგრეული, დარბაზებში შეჭრილი მტერი,
მსცოვანმა მხრები, მძიმე ბეჭთარს გადაჩვეული,
- 510 წელთა სრბოლისგან მოცახცახე, კვლავ აღიჭურვა,
ზრმალი აღიღო, სიკვდილისკენ მიისწრაფოდა.
შიგ სასახლეში ზეცის ღია თალის ქვეშ იყო
საკურთხეველი, ძველი დაფნაც. იქ შემოვიდა,
ბომონთან დადგა და პენატებს ჩრდილი აფარა.
- 515 ქალ-რძლებთან ერთად იქ ჰეკუბა შეყუჟულიყო.

- თითქოს ქარიშხალს გაექცნენო მტრედის ხუნდები,
 ერთუროს ეკვროდნენ და ღვთის კერპებს ეხუტებოდნენ.
 როს ჭაბუკურად აღჭურვილი პრიამე ნახა —
 „ბედშავო ქმარო, — თქვა ჰეკუბამ, — რა განიზრახე,
 520 ეს იარაღი რად აგისხამს, რას მიესწრადვი?
 ვერ გვიხსნის შენი დახმარება, ვედარ გვიშველის
 ჩემი ჰექტორიც, აქ რომ იყოს! მოგვიახლოვდი,
 ყველას დაგვიცავს ეს ბომონი, ან მოგვკლეთ ერთად!...“
 ასე ევედრა ქმარს ჰეკუბა, მოიახლოვა
 525 მოხუცი თვისკენ და ჩამოსვა წმიდა ადგილთან.
 ვნახე პოლიტე, გაქცეოდა პირუსის მახვილს,
 პრიამეს შვილი გაურბოდა მტრების იარაღს,
 ყრუ დარბაზებში ბარბაცებდა მძიმედ დაჭრილი.
 მისდევდა პირუს ანთებული, მოკვლას უქადდა,
 530 ლამის ოროლის ჩასაცემად მისწვდა მღევარი.
 ძლივს ბარბაცებდა, დაენახა სანუკვარ მშობლებს,
 პირქვე დაეცა და სისხლს სული ამოაყოლა.

- მაშინ პრიამემ, თუმც სიკვდილის სალტეში იყო,
 ველარ გაუძლო, არ დააკლო სიტყვა მრისხანე:
 535 „ღე, ეს სიავე, თავხედობა წრესგადასული,
 ღმერთებმა, თუკი მოწყალება იციან ზეცად,
 უხვად მოგიზღან, როგორც საქმით დაიმსახურე!
 იძულებულ-მყავ აღსასრული მენახა შვილის,
 პირმშოს მკვლელობით აამღვრიე მამის თვალები.
 540 აქილევსიც კი, რომლისაცა შვილობას ცრუობ,
 ასე ვით მტრობდა პრიამესა, მან პატივი სცა
 მამის უფლებას, მავედრებელს მომცა იმედი —
 ჰექტორის გვამი სამშობლოში გამომატანა!“
 ეს თქვა თუ არა, შუბი სტყორცნა ძალაგაცილილი,
 545 ვერც მოიქნია, უკუვარდა ყრუ სპილენძისგან
 და ფარის კუზზე უვნებელად ჩარჩა ოროლი.
 პირუსმა უთხრა: „მაშ გადასცემ ამ სიტყვას მამას,
 მაცნედ შენ წახვალ, მოუყვები ჩემს ბოროტ საქმეს,
 ნეოპტოლემუს შენ არ გვაფს-თქო... ახლა კი მოკვდი!“
 550 ეს თქვა თუ არა, შვილის სისხლში განრთხმული მამა
 სამსხვერპლოსაკენ წაათრია ათრთოლებული.
 თმები მარცხენით ჩაიბლუჭა, მარჯვენით იძრო
 ელვარე რკინა, სატევარი ვადამდე ჩასცა.

- ასე ეწერა აღსასრული პრიამეს თურმე,
 555 რომ ტროის ხანძარს მოსწრებოდა და პერგამოსის!
 ოდესღაც ხალხის და ქვეყნების სიმრავლით ამაყს
 მთელი აზია ეპყრა. ახლა სანაპიროზე
 აგდია გვამი უსახელო და თავწაცლილი.
 თავზარი დამცა ამ სურათმა, შიშმა შემიპყრო,
 560 თვალწინ დამიდგა ჰამაჩემი, ოდეს ვიხილე
 მისივ ასაკის მეფე სასტიკ ჭრილობებისგან
 როგორ კედებოდა, წარმომიდგა ობლად კრეუზა,
 სახლი ძარცვული, ძნელი ხვედრი იულუსისა.
 მიმოვიხედე, ვინღა დამრჩა ერთგული-მეთქი!
 565 გაფანტულიყვნენ, თანამებრძოლთ ძაბუნი გვამნი
 უხეად ეყარა, დაეფერფლა ანთებულ ხანძარს.
 მარტოღა დავრჩი!.. შორიახლო ვესტას ტაძართან
 მიმალულს მოგვარ თვით ტინდარისს ანაზღად თვალი,
 ომის ხანძარი მინათებდა გზას ყოველ მხრიდან,
 570 გაპარტახებულ მიდამოს რომ ჩუმად ვზევერავდი.
 ტეკვრთ გაუზბოდა დანგრეული პერგამოსისთვის,
 დანაელთა და მიტოვებულ ქმრის შიშიც ჰქონდა,
 იგი, საერთო ერინისი ტროის მხარისა
 და სამშობლოსი, ჩუმად ბომონს ეფარებოდა.
 575 გულში იფეთქა რისხვამ ტანჯულ მამულის გამო,
 შურისგება და დამნაშავეის დასჯა მინდოდა.
 „მეშ სპარტას ნახავს, დაუსჯელად მიკენში წავა,
 ვით დედოფალი მოზეიმე? ქმარს, სახლს და მშობლებს,
 საყვარელ შეილებს ეახლება? მხევლად წაასხამს
 580 ფრიგიელების ლამაზ ქალებს ილიონიდან?
 პრიამე დასცეს? ტროა დაწვეს? ნუთუ ამდენჯერ
 უნდა მოირწყას სანაპირო დარდანთა სისხლით?
 არა, კმაროდეს! თუმც დიდებას ეს ვერ მომიტანს,
 ქალის დამსჯელი მოწონებას არ იმსახურებს,
 585 მაინც მაქებენ, თუ სიაცეს მოვუღე ბოლო
 და ის დავსაჯე! მემამება აღვაფსო გული
 შურისძიებით და ახლობელთ ფერფლი დავაცხრო“.
- ასე ვფიქრობდი, გულს მძვინვარე გზნება უვლიდა.
 ანაზღეულად სანუკვარი დედა სულ ცხადად
 590 დამიდგა თვალწინ ღამის შუქში გაბრწყინებული.
 ქალღმერთი ისე მომევლინა, როგორც ხედავენ
 ზეცად მცხოვრებნი და როგორიც ნამდვილად არის.

- ხელი შემახო, ვარდისფერი ტუჩებით მითხრა:
 „შვილო, რა ჭირმა მრისხანება აღაგზნო შენი?
 595 რამ გაგახელა, ჩვენზე ფიქრი რამ დაგავიწყა?
 საღ მიატოვე, განა იცი, წლებით ძაბუნი
 მამა ანჭიზე? ცოცხალი გყავს ცოლი—კრეუზა?
 ან ასკანიუს, შვილი შენი? ყოველი მხრიდან
 ბერძენთა ტალღა შესევია, რომ არ მეშველა,
 600 ცეცხლი შთანთქამდა, მტრის მახვილზე აეგებოდნენ.
 არცა ტინდარისს, შენს საძულველს, ლაკედემონელს,
 არც პარისს, შენ რომ აყვედრიდი, არამედ ღმერთებს,
 დიანაც ღმერთებს დაუღეწავთ დიდება ტროის!
 შეხედე! გაგჭრი წყვილადს, გარს რომ შემოგხვევია,
 605 მოკვდავის თვალნი რომ დაუხშავს ნამიან ბურუსს...
 ნუ გეშინია დედობრივი ბრძანების, შვილო,
 მის დარიგებას ნურასოდეს ნუ გაეჭევი.
 შენ რომ უყურებ ნაპარტახალს, ქვებს ქვებზე მიყრილს,
 აბოლქვილ კვამლსა, ზეავარდნილს, მტვერში არეულს,
 610 ეს ნებტუნუსი არყევს კედლებს სამწვერა ფიწლით,
 ანგრევს საფუძველს და ქალაქის ფუძე შეუძრავს.
 იქ პირველი დგას თვით იუნო განრისხებული
 სკეის ბჰისკარში, გემებიდან მოუხმობს ჯარებს,
 ხმალი აუსხამს!
- 615 შეხე, პალადა, ტრიტონია ზის მაღალ ქიმზე!
 ღრუბლით მბზინავი, გორგონებით შიშის მომგვრელი.
 თვით ღმერთთა მამა აძლევს ძალას დანაელთ ლაშქარს,
 ღმერთებს ტევკრების საჭურველზე აგულიანებს.
 გაიქეც, შვილო და მიეცი საზღვარი ტანჯვას.
 620 არ მიგატოვებ, მე მიგიყვან მშობლიურ ზღურბლთან!“
 ასე მითხრა და შეეფარა ლამის სიბნელეს.
 ვნახე ძლიერთა ღვთაებათა მრისხანე სახე.
 მტრად ვცანი ტროის.
- ვიხილე დიდი ილიონი ცეცხლით მოცული
 625 და ნებტუნუსის ტროა ერთად ამოძირკვული.
 ასე ცდილობენ ორღესული ცულით მთის თხემზე,
 მიწის მღუშები, რომ კენარი მოჭრან კედარი,
 ხე კი ამაყი ჯერ კიდევ დგას და იქადნება,
 კანკალებს, უთრთის ფოთლები და წვეროკინები,
 630 ნელა ქანაობს, უკანასკნელ დარტყმას მიიღებს,
 ამოიგმინებს და ერთბაშად დაენარცხება.

- წავედი, ღმერთის დახმარებით განვვლე კოცონი,
გზა მომცა ცეცხლმა, ავერიდე მებრძოლთ მახვილებს.
მამისეულ სახლს მივადექი, მსურდა მეპოვნა
- 635 და წამეყვანა მამაჩემი. ყველაზე მეტად
მწყუროდა მისი გადარჩენა. მან უარი თქვა,
რომ ტროის შემდეგ კვლავ ეცოცხლა სხვაგან განდევნილს:
„თქვენ, ვისაც სისხლი საუკუნემ არ დაგისუსტათ, —
ასე მოგვმართა, — ვისაც ძალა კვლავ შეგერჩენიათ,
- 640 უშველეთ თავსა!
ჩემი სიცოცხლე რომ უნდოდეთ ზეცაში მცხოვრებთ,
შემინახავდნენ სამშობლოსაც! საკმაოდ ვნახე
და განვიცადე იავარქმნა ციხე-ქალაქის.
დამემშვიდობეთ, ჩემი გვამი დარჩეს ეულად,
- 645 მე თვით შევიძენ სიკვდილს, მტერი ჩემგან მიიღებს
ოდენ საჭურველს. დაე, დავრჩე დაუკრძალავი.
მოვტულებივარ ღმერთებს, წლებსლა მივათრევ მხოლოდ,
მას შემდეგ, ოდეს უკვდავთ მამამ, კაცთა მეუფემ
ელვით დამკვესა, უცაბედი ცეცხლით დამნაცრა“.
- 650 ამ აზრზე იდგა შეურყევლად. მთელი ჯალაბი
ცხარე ცრემლებად იღვრებოდა: რძალი კრეუზა,
ასკანიუსი... ვაგლახ, რატომ სწყუროდა მამას
ჩვენი დაღუპვაც, ასრულება ბედის მუქარის?
არ დავგიჯერა, აღარ დათმო აზრი კვიმატი.
- 655 ამაო ბრძოლა კვლავ მომწყუროდა, სიკვდილს ვეძებდი,
რა დამრჩენოდა, რა ბჭობა და ხვედრი მიხსნიდა?
„ნუთუ გგონია, მამაჩემო, რომ შენ დაგტოვენ?
როგორ წამოსცდა მამის ბაგეს ასეთი სიტყვა?
თუ ღმერთს სურს მოსრას ამ ქალაქში რაც კი გადარჩა,
- 660 თუ განგიზრახავს შეგვიერთო დაღუპულ ტროას,
კარები ფართოდ გაგიღია სიკვდილისათვის,
პირუსიც აგერ გამოჩნდება, პრიამეს მკვლელი
(ეაჟი მოუკლა თვალწინ, თვით კი ბომონს დააკლა)!..
დედავ ძვირფასო! განა მისთვის გადამარჩინე
- 665 ცეცხლს და იარაღს, რომ ჩემს სახლში ვიხილო მტერი?
ასკანიუსი, მამაჩემი, ცოლი კრეუზა
ერთუროთის სისხლში მოცურავე რომ დავინახო?
მომეცით ხმალი, დღე მოგვიხმობს უკანასკნელი,
დანაელებთან განახლება მწყურია ბრძოლის,

- 670 ყველანი სისხლის აუღებლად როდი მოგვედებით!“
 მოვისხი ხმალი, ცაციაზე მოვირგე ფარი
 და მოვეშაღე სასახლიდან გამოსასვლელად.
 მაგრამ კარებთან მომეხვია მუხლებზე ცოლი,
 მეკვროდა, ჩემსკენ თან იწვდიდა ყმაწვილ იულუსს:
- 675 „თუ სასიკვდილოდ მიხვალ, მაშინ ჩვენც წავგიყვანე!
 თუ იმედი გაქვს იარაღის მრავალნაცადის,
 ჯერ ჩვენ დაგვიცავ! ვის უტოვებ პირმშოს, იულუსს?
 მამაშენს ვისლა? ან ქალს, ვისაც მეუღლე ერქვა?“
 ასე წარმოთქვა და გოდება მოჰფინა დარბაზს.
- 680 ამ დროს ანაზღად, — სათქმელადც სასწაულია, —
 მშობლების ხელთა და მწუხარე სახეთა შორის
 მსუბუქი ცეცხლი იულუსის თავს მოეფინა,
 შუქი გამოსცა, უვნებელად ლოყავდა ალი
 ბიჭის საფეთქლებს და რბილ კულულს ნაზი ლიცილით.
- 685 შიშით ავთრთოვლით, აღმოდებულ თმას ვუფერთხავდით,
 წყალს ვასხურებდით ჩასაქრობად ღვთაებრივ ხანძარს.
 ამ დროს ვარსკვლავებს მხიარულად მამა ანჭიზემ
 მიაპყრო თვალი, შეჰღაღადა ხელაპყრობილმა:
 „მძლე იუპიტერ, თუ ისმინე ვედრება ჩვენი,
- 690 მოგვაპყარ თვალი, მოკრძალებით ვუცდიოთ შენს ნიშანს.
 გვამცნე მყობადი, ღირს გვყავ, მამავ, და დაგვიმტკიცე“.
 ეს თქვა თუ არა, წამსვე მარცხნივ იქუხა ზეცამ
 და სიბნელეში მოწყვეტილმა ვარსკვლავმა შუქი
 თან გაიყოლა, მოელვარე სხივით გაქანდა.
- 695 იგი გაცურდა სახლის ჭერის მიმართულებით
 და იდას ტევრში დაიშალა. ვნახეთ — აღნიშნა
 შუქით გზა თვისი, ნაკვალევი შორს ციმციმებდა,
 იბოლქვებოდა კიდეგანი გოგირდის კვამლით.
 მაშინ დაგვენებდა მაშაჩემი, მყისვე წამოდგა,
- 700 მიმართა ღმერთებს, შეჰღაღადა წმიდა ვარსკვლავებს:
 „აჲ რაღა გვიშლის: მეც წამოვალ, სადაც წამიყვანთ.
 ღმერთნო, შეიხედეთ მამეული სახლი, შვილის ძე,
 ეს სასწაული თქვენგან მოდის, ტროას თქვენ იცავთ!
 ცთმობ, შვილო ჩემო, მე მზადა ვარ ყველგან წამოგყვით!“
- 705 ეს თქვა თუ არა, გაძლიერდა გუგუნიც ხანძრის
 ციხე-ქალაქში, მცხუნვარება მოგვიახლოვდა.
 „მამავ ძვირფასო, უნდა მხრებზე შევისვა ახლავ,
 ძირს დავიხრები, რომ ეს შრომა გავიადვილო,

- რაც უნდა იყოს, ჩვენ საერთო ზიფათი გველის,
 710 ხსნაც გვაქვს საერთო. დე, გამიძღვეს ყრმა იულუსი,
 მეგზური ჩვენი, ზოლო ცოლი გამოჰყვეს კვალსა!
 თქვენ კი, მსახურნო, დაიხსომეთ, რაც მე გიბრძანეთ:
 ქალაქის ბოლოს არის სერი, მივიწყებული
 ცერერას კოშკი, ძველისძველი დგას კვიპაროსი,
 715 ჩვენთა წინაპართ რომ დაუცავთ ღვთის მოშიშებით.
 სხვადასხვა მხრიდან მოვგროვდებით იმა ადგილას.
 მამავ, აილე პენატები მამა-პაპური,
 მე, ბრძოლიდან და სისხლისღვრიდან ახლად გამოსულს,
 არ მმართებს ხელით მათ შევეხო, სანამ ნაკადში
 720 განვიბანები“.
- ეს ვთქვი თუ არა, დაქანებულ ფართო ბეჭებზე
 წამოსასხამი შემოვისხი და ლომის ტყავი,
 ავწიე ტვირთი, იულუსმა ხელი მომკიდა,
 მტკიცედ წამომყვა, თუმც ყმაწვილი ფეხს ვერ მიწყობდა.
 725 ცოლი მომსდევდა, ღამის წყვდიადს მივეცი თავი.
- არასდროს შიში არ მქონია საჭურვლის ტყორცნის,
 არცა ბერძენთა მხედრობისა, მაგრამ იმ ღამეს
 სიოს ყოველი ჩამიჩუმი, ყოველი ბგერა
 მაკრთობდა ძვირფას ტვირთისა და მეგზურთა გამო.
 730 უკვე კარიბჭეს მივადექი, როცა მეგონა —
 გზა დაილია. მაგრამ ამ დროს ნაბიჯთა ჩქამი
 მომესმა, ბნელში მოთვალთვალე მშობელმა მითხრა:
 „შვილო, გაიქეც, მტრის ლაშქარი გვიახლოვდება,
 ვხედავ ფარების ელვარებას, სპილენძის ბზინვას“.
- 735 არ ვიცი, მაშინ ღმერთთა შორის რომელს მოვძულდი,
 ჭკუა ამემღვრა, გავიქეცი და უნებურად
 გზაგასაყარზე ნაცნობ გზიდან გადავუხვიე.
 ვაიმე! ბედმა გამომტაცა ცოლი—კრეფუზა,
 გზა თუ აებნა, ან დაღლილმა ჩამოისვენა? —
 740 არ ვიცი... შემდეგ ჩვენთან აღარ გამოჩენილა.
 არც მომაგონდა, თვალში მანამ არ დამკლებია,
 სანამდის სერზე არ ავედი, ცერერას ტაძარს
 არ მივადექი. მხოლოდ ერთი აკლდა ჩვენს კრებულს —
 ვინც მოატყუა მეგობრები, ქმარი და პირმშო.
 745 მოკვდავთ თუ ღმერთებს, უბედურმა, ვის არ ვაბრალებ.

- დამწვარ ქალაქში რა ვიგემე ამაზე მწარე?
 მამა ანჭიზე, ასკანიუს და პენატები
 მეგობრებს ვანდე, საიმედოდ დავმალე ხევში,
 თვით ქალაქს წავედ, წელზე მერთყა ხმალი ელვარე.
- 750 მსურდა ხიფათის განახლება, ტროის შემოვლა,
 საბედისწერო გასაჭირის გამოცდა კვლავაც.
 ბნელ ბჭეს მივადექ, კვლავ გალავანს მივუახლოვდი,
 უკან გავყევი ჩემსავე კვალს, აქა თუ იქა
 ვზვერავდი ადგილს, ბნელ ღამეში თვალს ვაცეცებდი.
- 755 შიშმა გამსჭვალა სული, ზარსა მცემდა სიჩუმეც.
 იქნებ შებრუნდა-მეთქი სახლში, იქით წავედი.
 ვნახე, დანაელთ დაერბიათ სასახლე მთელი,
 ქარბუქს ხანძარი აყოლოდა მაღალ ჭერამდე,
 ალი ღვიოდა, ბული იდგა, ცასა წვდებოდა.
- 760 მივუახლოვდი, შევეყურებდი პრიამეს კოშკებს.
 იქ უკაცრიელ პალატებს და იუნოს საყდარს
 მტკიცედ იცავდნენ ფენიქსი და ავი ულიქსე.
 უხვი ნაღავლი, ტროის მთელი განძეულობა,
 დაფერფლილ ტაძრებს რომ მოსტაცეს, ღმერთთა ტახტები,
- 765 ბაჯალო ოქროს ფიალები და სამოსელი
 იქვე ეყარა. ბიჭები და მფრთხალი ღედები
 გრძელ მწკრივად იდგნენ.
 ღამის ბნელეთში დაძახება გავბედე ცოლის,
 ხმა გზას მოვფინე, ნაღვლიანი კრეუზას დიდხანს
- 770 ამოო ოხვრით კვლავ და კვლავაც მოვუწოდებდი.
- ოდეს ვეძებდი უნუგეშოდ მოხეტიალე,
 გამომეცხადა თვით კრეუზას მკრთალი აჩრდილი,
 სახება მისი ჩვეულებრივს ოდნავ ჰპარბობდა.
 ფავშემდი, თმები ყალყზე დადგა, ენა ჩამიწყდა.
- 775 ხმა გამოიღო, საზრუნავი დამიცხრო სიტყვით:
 „რა ბედენაა, საყვარელო მეუღლე ჩემო,
 უგნური გლოვა? ყოველივე ღვთის ნებით ზდება.
 შენ არ გეწერა ბედად ჩემი თანვე წაყვანა,
 ეს არა სურდა თვით ოლიმპოს მაღალ მეუფეს.
- 780 დიდხანს მოვიწევს ხეტიალი, ზღვის გადალახვა,
 ჰესპერიაში მიხვალ ბოლოს, სად მოჩუხჩუხებს
 უხვნაყოფიან ველ-მინდვრებზე წყალი თიბრისის.
 იქ მზად დაგხვდება მყუდრო ბინა და დედოფალი,

- შენი სამეფოც, ნულარ გლოვობ სატრფო კრეუზას.
785 მე არ ვიხილავ მირმიდონელთ, დოლოპთა მხარეს,
ბერძენთა ქალებს ტყვედ და მხევლად არ ვეახლები
მე, დარდანისი, ქალ-ღვთაების ვენუსის რძალი!
ღმერთების დედა აქა მტოვებს. იყავ მშვიდობით
და ჩვენი შვილის სიყვარული გქონდეს მარადის!“
790 ეს თქვა. გამცილდა მოქებითინე, მასთან საუბრის
მარადის მსურველს და თხელ ჰაერს კვლავ შეერია.
სამგზის ვეცადე მის მშვენიერ ყელს მოვხვეოდი,
მოხვევენას ჩემსას გაეცალა აჩრდილი სამგზის,
მჩატე, ვით სიო და ფრთოსანი სიზმრის სადარი.
- 795 ის ღამე ასე გავატარე, შემდეგ დავბრუნდი,
გაოცებულმა შევამჩნიე ახალ მეგზურთა
დიდძალი რიცხვი, მოსულიყვნენ ქალნი, კაცები,
ლტოლვილნი ყრმანი, სავალალო ბრბო უბედურთა.
გარს მომესალტნენ, მოიკრიბეს ძალა სულისა,
800 რომ ჩემს არჩეულ გზას საზღვაოს გამოჰყოლოდნენ.
ამოანათა ლუციფერმა იდას მწვერვალზე,
ღღე მოჰყვა, ზღურბლნი დაიკავეს დანაელებმა
კარიბჭეების. დახმარების იმედი გაქრა,
უკუვდექ, მამას დავწვდი ისევ და მთისკენ წავედ.

წიგნი მესამე

- ოდეს ღმერთებმა განიზრახეს აზიის დანტემა,
პრიამეს მოღვმის, ილიონის გაცამტვერება
და ნაცარ-ტუტად ნეპტუნუსის ტროა აქციეს,
მაშინ შორს ლტოლვა, უკაცური მიწების ძებნა
- 5 ღვთის სასწაულმა მიგვანიშნა. გემნი ავაგეთ
ფრიგიულ იდას მაღალ მთებთან და ანტანდროსთან.
თვით არ ვიცოდით, გადახვეწა საით გველოდა,
სად გვექონდა ბინა... გაზაფხული როცა დაგვიდგა,
მამა ანქიზემ ბრძანა, აფრა ბედს მივანდოთო.
- 10 თვალცრემლიანი დავეთხოვე მშობლიურ ნაპირს,
ტროის ველ-მინდვრებს. ზღვას გავყევი გადაგვიწილი,
ბავშვთან, მხლებლებთან, პენატებთან, ღმერთებთან ერთად.
შორს მარსის ველი გადაშლილა. იქ თრაკიელნი
იღვწიან. წინათ ეს მიწები ეპყრა ლიკურგეს.
- 15 იმ ძველ დროს ტროას იქაური ქმობდა პენატი,
სანამდის ბედმა არ გვიმტყუნა. იქით გავწიე.
დამრეც ნაპირზე ციხე დავდგი, ბედს არა ვეითხე,
ქალაქს დავარქვი ენეადა — ჩემი სახელი.
დიონეს ასულს, დედაჩემსა, მსხვერპლიც შევწირე,
- 20 ღმერთებს, ქომაგებს ახალ საქმის, დიად მეუფეს
ზეცად მცხოვრებთა. გამოვღადრე ყელი მოზვერსაც.
იქავე იყო ერთი ბორცვი, ეკალ-ბარდებით
წამოქოჩრილი და ბუჩქებში მირტი ჰყვავოდა.
მივედი, მსურდა რომ მიწიდან მწვანე ნაყარი
- 25 ამომეგლიჯა და ბომონზე შტო მომეფინა,
ვგრძნობდი სასწაულს, — გადმოცემაც საოცარიო, —
იმ პირველ ჭეჭილს, ფესვიანად რომ ამოვგლიჯე,
სისხლი სდიოდა, შავი ლაქით ღებავდა მიწას.

- სახსრებს მომედო გამყინავი, მსუსხავი ძრწოლა
 30 და ცივი სისხლი შიშისაგან გამიშრა ლამის.
 შემდეგ მივადექ მოსათხრელად მეორე ნერგსაც,
 მსურდა გამეგო ხვამიადი მისი წიაღის.
 ნაზი ქერქიდან ვნახე სისხლი ჩამოღვენთილი...
 ვევედრებოდი გულმხურვალედ სოფლის ფერიებს,
 35 გეტოა მიწა-წყლის კეთილ მფარველს, მამა გრადივუსს,
 რომ მათ კეთილად აეხდინათ ეს სასწაული.
 ხოლო როდესაც მესამე ფესვს მივადექ ძლიერს,
 უფრო ღრმად გამჯდარს და მუხლებით დავაწექ ქვიმას, —
 გთქვა თუ გავჩუმდე? — ამ დროს კენესამ საწყალობელმა
 40 ბორცვის გულიდან მოაღწია ჩემს ყურებამდე:
 „რად გლეჯ ამ საწყალს, შეიბრალე მოკლული მაინც,
 ხელს კეთილშობილს ნუ გაისვრი. მე უცხო არ ვარ,
 ტროას ვიზარდე და ეს სისხლი ფესვს როდი დასდის!..
 ვაგლახმე! გასწი ამ ქვეყნიდან, ხარბ ნაპირიდან.
 45 პოლიდორუს ვარ, განგმირული... რკინის შუბების
 გროვამ დამფარა და ოროლმა აყარა ყლორტი“.
 მაშინ გაკენწლა ჩემი გული ძლიერმა შიშმა,
 გავშეშდი, ყალყზე თმა დამიდგა და ხმა ჩამიწყდა.
 პოლიდორუსი განძეულთან ერთად პრიამემ
 50 წინათ იდუმლად გაუგზავნა თრაკიის მეფეს,
 გამოსაზრდელად, როს დაკარგა დარდანელთ ხმალის
 იმედი სრულად და ალყაში ნახა ქალაქი.
 ოდეს დაეცა ტევერთა ძალა, მეფემ უმუხთლა,
 აგამემნონის საქმეს გაჰყვა და მძლე საჭურველს,
 55 ზავს უღალატა და განგმირა პოლიდორუსი,
 განძს დაეუფლა. მოკვდავთ რას არ ჩაადენინებ,
 ტრფობავ ოქროსი, დაწყევლილო!.. როს შიში გაქრა,
 რჩეულ ბელადებს, მშობელ მამას თავდაპირველად
 ვაუწყე ღმერთთა სასწაული და რჩევა ვკითხე.
 60 ყველა ფიქრობდა, გაუტანელ მხარეს გაგმორდეთ,
 შევარჩინოთო ეს სირცხვილი ვერავ მასპინძელთ.
 დაკრძალვის წესი პოლიდორუსს ავუგეთ შემდეგ.
 ტაგრუცი დავდგით სადიდებლად ქვეშეთის სულთა,
 გლოვის მომვრელი, კვიპაროსით ჩაშავებული.
 65 ილიადებმა მის გარშემო, როგორც რიგია,
 გლოვით გაშალეს თმები, თბილი რძე მივასხურეთ
 წმიდა სისხლს თასით, სული ასე დავასამარეთ,

- ველავ მთხოვა მამამ — აპოლონის მისანს ჰკითხეო,
როს ზღვით მიაღწევ ორტიგიას მავედრებელი:
- 145 რა ბოლო აქეს-თქო ჩვენს წამებას, საით ველოდით
ამ სატანჯველში შემწეობას, რა გზას დავადგეთ?“
- ღამე ჩამოდგა. ძილს მიეცა ყველა ცოცხალი.
ღმერთთა სახენი, ფრიგიული პენატნი წმიდა,
ტროის ხანძარს რომ გამოვტაცე და წამოვიღე,
- 150 ვნახე, თვალთა წინ დაძინებულს წამომდგომოდნენ.
კამკაშა შუქი მოჰფენოდით, რადგანაც ამ დროს
ფანჯრის ღვირეში ბაღრმა მთვარემ შემოანათა.
კერპებმა სიტყვით ურვა ჩემი შემიმსუბუქეს:
- 155 „აპოლონ ღმერთი ორტიგიას რასაც გეტყვოდა,
აქ დავგაბარა და სათქმელად თვით მოგვავლინა.
ერთად დავტოვეთ დარდანეთი, შენ გამოგყევით
და შენს იარაღს, მჭუხარე ზღვა ერთადვე განვვლეთ,
ვარსკვლავებს მოვფენთ შენს დიდებას, შენს შთამომავალთ
და ხალხს მივეუთვლით ხელმწიფებას. მაშ მოუშაღე
- 160 ძლიერთ ძლიერი გოდოლები. ნუ გაკრთობს ლტოლვა.
შეცვალე ბინა, ეს ნაპირი არ მოგიჩინა
აპოლონ ღმერთმა, კრეტად ყოფნა როდი გიბრძანა.
არის ქვეყანა, ჰესპერიად სცნობენ ბერძენი,
ძველი მხარეა, ძლიერი და ნაყოფიერი,
- 165 ენტრელები იქ ცხოვრობდნენ, დღეს კი, ამბობენ,
რომ იტალია უწოდოთ ახალმა ხალხმა
ბელადის ხათრით. იქ მიველით ნამდვილი ბინა!
დარდანუსი და იაზიუს, თქვენი პაპანი
იქ იშვნენ. ლალად მოხუც მამას ეს მოახსენე.
- 170 დე, კორითუსი მოიძიოს, ავზონთა მიწა.
შენთვის დიქტეა იუპიტერს არ ნდომებია!“
ო, შემაშფოთა მოჩვენებამ, ხმამ ღვთაებისა,
ეს ხომ ზმანება აღარ იყო: თვალნათლივ ვიცან
თავსაკრი თმათა და სახენი უკვდავ ღმერთების!
- 175 სხეული ჩემი ცივმა ოფლმა დაცვარა მაშინ,
უმაღ წამოვდექ და ვედრებით აღვაპყარ ხელნი
ზეცის თაღისკენ, წმიდა ღვინო ვასხურე კერას,
თაყვანი ვეცი ბომონებსა, მოხარულ მამას
ვამცნე, რაც მოხდა, ყოველივე ვუამბე დაჯრით.
- 180 სცნო მოდგმა ძველი, წინაპარნი შეიცნო ორი.

- თქვა, რომ შევცდიო, ამ ძველ მიწას როს მივადექი.
 შემდეგ თქვა: „შვილო ილიონის ბედით ტანჯულო,
 წინათვე მამცნო ეს საქმენი ჩემმა კასანდრამ.
 ახლა მენიშნა, თუ ჩვენს მოდგმას რას უმისნებდა,
 185 ხშირად ახსენა ჰესპერია, იტალო სამეფო.
 მაგრამ ვინ დაჰყვა ჰესპერიას გასამგზავრებლად?
 ან ტევკრთა შორის ვის სჯეროდა კასანდრას სიტყვის?
 მივენდოთ ფებუსს და უკეთეს რჩევას ვუხმინოთ“.
 ასე გვიბრძანა. დავეთანხმეთ მძლავრი ყიყინით.
- 190 დავტოვეთ კრეტაც, დავგრჩა იქა მსლებელთ ნაწილი..
 აფინეთ აფრა და გაშლილ ზღვას ვანდეთ გემები,
 შორს გავიჭერით, არსაიდან მიწა არ ჩანდა,
 ყოვლგნით ცა იყო მხოლოდ და ზღვა უკიდევანო.
 მაშინ ჩვენს თავზე აღიმართა შავი ღრუბელი,
 195 ღამის მომტანი და გრიგალის, დადგა წყვედიადი.
 ზღვა წამოშალა ქარიშხალმა, საზარი ზვირთა
 წამოიქოჩრა, ხომალდები მიფანტ-მოფანტა.
 დღე დაბნელა ქარბორბალამ, ცა შთანთქა ღამემ,
 ღრუბლებს აოხდა და მრავალგზის კვესავდა ელვა.
 200 გზა აგვერია, ბრმად მივწებდით ზვირთთა დინებას.
 პალინურუსმა აღიარა, რომ ღამეს დღისგან
 ველარ არჩევდა და აქ გზასაც ვერ გააგნებდა.
 სამი დღე ბნელში უგზოუყვლოდ, ბრმად გავატარეთ
 და უვარსკვლავო ღამეებში ვიხეტიალეთ.
- 205 მხოლოდ მეოთხე დღეს გამოჩნდა შორიდან მიწა
 და მთის თხემები, მათზე ბოლი იბოლქვებოდა.
 მწყობრად ვუსვამდით ხოფებს, აფრა არ აიფაფრა,
 წინ გადახრილნი ზღვის ლაყვარდში ქაფს ვაყენებდით.
 ზვირთს გადავურჩი, სტროფადებთან პირველი მივედი, —
 210 იონიის ზღვის ამ კუნძულებს ასე უწოდებს
 ბერძენი ხალხი. იქ ბოროტი კელენო ცხოვრობს,
 სხვა ჰარპიებიც საშინელნი. როცა ფინეგსმა
 კარი დაუხშო, შიშით დათმეს მათ სალაფავი.
 უფრო საზარი არ არსებობს ურჩხული ქვეყნად,
 215 ღვთის წყრომა, სტიქსის ზვირთისაგან ნაშობი წყლული.
 ქალის სახიან ჩიტებს ძალუძთ ქმნივა საზარი,
 ჭანგებიანი ხელები აქვთ, სახე შიმშილით
 მარადის მკრთალი.

- ყურეს როგორც კი მივაღეჭით, ანაზღეულად
 220 მხიარულ მოზვრებს თვალი ვჰკიდეთ მოიალაღეთ,
 ქურციკთა ჯოგი დაუცველი ვნახეთ მინდვრებში.
 ხმლით დავერიეთ და ღვთაებებს, თვით იუპიტერს
 ძღვენს აღვუთქვამდით, მოვემზადეთ დასასვენებლად
 დამრეც ნაპირზე, შევუღდექით ნოყიერ საზრდოს.
 225 ამ ღროს საშინელ შემოტევით მთიდან გამოჩნდა
 ყველა პარპია, ფრთები მძლავრად აატკაცუნეს,
 საჰმელს გვტაცებდნენ და შეხებით წაბილწეს სუფრა.
 ატყდა ხმაური, საზარელი სიმყრალე დადგა.
 229 მოგშორდით და კვლავ კლდეში გაჭრილ გამოქვაბულში
 231 მოვაწყვეთ სუფრა. განვაახლეთ სამსხვერპლო ცეცხლი.
 კვლავ ცის სხვა მხრიდან და წყვედიადი ბუდეებიდან
 ზათქით მოვარდნენ პარპიები ნადავლისათვის.
 საჰმელს ბილწავდნენ მყრალი პირით. მეგზურთ ვუბრძანე
 235 ხმალი აეღოთ და შებმოდნენ საზიზღარ ჯილაგს.
 როგორც ვუბრძანე, შეასრულეს, ბალახში დასწვდნენ
 ორღესულ მახვილს და დამალულ ფარებს აჩენდნენ.
 მათი ყიჟინი მოეფინა ციცაბო ნაპირს.
 ნიშანს აძლევდა მიზნულისი მაღალი მთიდან
 240 სპილენძის ბუკით. გააჩაღეს სასტიკი ზრძოლა
 ზღვის ამაზრუნნი ფრინველების ხმლით ასაკუწად.
 მაგრამ ვერც ზურგზე, ვერც ნაქრტენზე ვერ მიაყენეს
 ჩიტებს ჭრილობა, მსწრაფლ აიჭრნენ ვარსკვლავთქვეშეთში,
 ნადავლის ნაშთი და საზარი კვალი დატოვეს.
 245 ამ ღროს კელეჩომ, წამომჯდარმა კლდის მაღალ ქიმზე,
 ვაების მაცნემ, მკერდით სიტყვა აღმოუთქვა:
 „ხარების გამო, ამ დახოცილ მოზვრებისათვის,
 ლაომედონტის მემკვიდრენო, საომრად მზად ხართ
 და მამულიდან პარპიების გადასახვეწად?
 250 მაშ მოისმინეთ ჩემი სიტყვა, გულს ჩაიმარხეთ,
 იგი აუწყა ფებუსს მამამ, აპოლონმა კი
 ვადმოძცა, ხოლო მე, ფურია, თქვენ მოვახსენებთ:
 იტალიისკენ გიძევთ გზა და მოუხმეთ ქარებს,
 რომ იტალიის ნავსადგურთან მიღწევა შეძლოთ.
 255 მაგრამ თქვენს ქალაქს ვერ მოავლებთ მტკიცე გალავანს,
 სანამ შიმშილით არ ზღავთ თქვენსავე უსამართლობას
 და არ გამოხრავთ ნაგიდსაც გამწარებულნი!“

- გვითხრა და გაცრა ფრთები, ტყეში გაუჩინარდა,
მსლებელთ სისხლიც კი გაუყინა სასტიკმა შიშმა.
- 260 რწმენა დაკარგეს და ითხოვდნენ არა საჭურვლით,
არამედ ლოცვით მივიღოთო მათგან მშვიდობა,
გინდ იყვნენ ღმერთნი, გინდ იყვნენო ხარბი ფრინველნი.
მამა ანჭიშემ ზეაღაპყრო ვედრებით ხელნი,
ღმერთებს აღუთქვა ღირსეული თაყვანისცემა:
- 265 „ღმერთნო! გვიხსენით მუქარისგან! გვაშორეთ ურვა
და მსასოფართ, მოწყალენო, მეოხ გვეყავით!“
შემდეგ გვიბრძანა თოკის მოხსნა, ღუზის აშვება.
ქარმა გაბერა იალქნები, გზას აქაფებულს
გავყევით იქით, საღ ეპირა გეზი მესაქეს.
- 270 გზაში გამოჩნდა ზაკინთოსი უკვე, ტყიანი
ღუღიქიუმი, ნერიტოსი ქვიანი, სამე.
კლდიან ითაკას გავუარეთ, ლაფრტის მხარეს,
ვერაგ ულიქსეს დავუწყევლეთ გამზრდელი მიწა.
მაღე გამოჩნდა ღრუბლიანი ლევკატეს თხემი,
- 275 დიდი ტაძარი აბოლონის, შიშის მომგვრელი.
იქით გავწიეთ, დაქანტულნი ვეწვიეთ ქალაქს,
ლუზა ჩავუშვით, მივაყენეთ ზომალდნი ნაპირს.
ბოლოს მიწას რომ დავუფლეთ მოულოდნელად,
ოუპიტერის ძღენად დავანთეთ საკურთხეველნი.
- 280 ჭავახალსეთ აქტიუმი თამაშობებით.
ვით სამშობლოში, ვვარჯიშობდით, შიშველმა ყრმებმა
იცხეს სუნამო. უხაროდათ, რომ გამოექცნენ
მტრის მწყობრს უთვალავს და ქალაქებს არგოლიკისა.
- მზემ შეაბრუნა წელიწადი, ზამთარმა სუსხი
- 285 მიწას მოფინა, აქვილონმა ზვირთნი აშალა.
სპილენძის ფარი, საჭურველი დიად აბანტის,
მივაჭდე ბჰისკარს და ეს საქმე ლექსით აღვნიშნე:
„აქ გამარჯვებულ დანაელთა ფარს დგამს ენეას“.
ვბრძანე, დავეთმო ნავსადგური, მოგვესვა ზოფი.
- 290 ტალღებს დავცხეთ და გაიფანტა წინწყლები მაღლა.
კოშკნი შორს დავგვრჩა ფეაკების, ცადაზიდულნი,
ეპირუსს ახლოს გავუარეთ, ქაონიაში
შევედით, ვნახეთ ბუთროტუმის ციხე მაღალი.
აქ ჩვენ გავიგეთ საოცარი ამბავი: ფლობსო
- 295 ბერძნების ქალაქს ჰელენუსი, პრიამეს ვაჟი.

ცოლად დაუსვამს ეაკიდი პირუსის ცოლი
და ანდრომაქე ტროელ ვაჟკაცს დაბრუნებია.
გავვოცდი, გულში უცნაური სურვილი მქონდა —
მისვლა მიწოდდა მასთან, კითხვა მომხდარი ამბის.

- 300 დავტოვე ყურე, ხომალდები და სანაპირო.
შემთხვევით ამ დროს გლოვის ძღვენი ნეშტთან მიჰქონდა,
ქალაქის გარეთ, სად ახალი ჩქეფდა სიმოის,
აჩრდილთ უხმობდა ანდრომაქე ჰექტორის ბორცვთან.
თუმც ცარიელი დახვდა მწუხარს მწვანე ტაგრუცი,
305 ორი ზვარაკი ცრემლთა მისთა მიზეზს მიუძღვნა.

ამ დროს შემხვდა და იხილა შეცბუნებულმა
ირგვლივ ტროელნი. სასწაულმა შეაქართო იგი,
შიშმა დაძლია, გაეცალა ფერი მის სახეს.
თავბრუ დაეხვა, ხოლო შემდეგ ძლივს წარმოთქვა:
310 „ნუთუ შენა ხარ, მაცნედ მოხვედ, ქალღმერთის ძეო?
ო, ცოცხალი ხარ? ხოლო შუქი თუ დაიბინდა,
ჰექტორი სად გვყავს?“ და ცრემლებში მთლად ჩაძირულმა,
იწყო გოდება. მწუხარებით გონდაკარგულ ქალს
მივუგე, თვითონ დაბნეულმა, ნაწყვეტ-ნაწყვეტად:
315 „მე ცოცხალი ვარ ჰეშმარიტად... ძლივს სული მიდგას.
ნუ გიკვირს ჩემი ცხადლივ ხილვა.
ვაგლახ! ბედშავო, დამკარგველო ასეთ მეუღლის,
რა ხვედრი გერგო, ანდრომაქევ, ჰექტორის ცოლო!
ახლა პირუსთან იცავ განა წესს ქორწინების?“

- 320 თვალეზდახრილმა ქალმა ნაზი ხმით მიპასუხა:
„მხოლოდ ასული პრიამესი არის ნეტარი,
მას მტრების ხელით ტროის თაღქვეშ ეწერა მოკვლა,
მას არ არგუნა სიმძიმელი ხვედრმა ტყვეობის,
გამარჯვებულის სარეცელსაც არ შეხებია!
325 მე კი სამშობლო რომ დამიწვეს, ზღვა-ზღვა მატარეს,
აქილეისისთვის საამაყო თავხედ ჭაბუკის
მონად მაქციეს. შეეუღლა თვით ჰერმიონეს
ლაკედემონურ ქორწინებით — ლედას ქალიშვილს.
მე კი — მხევალი მიმაკუთვნა მონა ჰელენუსს.
330 შემდეგ ორესტე, მოტაცებულ მეუღლის ტრფობით
აფეთქებული, ფურიების მიერ ტანჯული
მას თავს დაესხა, მამაპაპურ ბომონს დააკლა.
ნეოპტოლემუს როცა მოკვდა, ჰელენუსს ერგო.

- ეს მიწა; მან კი ქაონის ველს, ქაონას
 335 მისცა სახელი ქაონესი, ტროელი გმირის,
 ციხე აღმართა ილიონის, მთაზე — პერგამოს.
 რა ქარმა მოგცა და რა ბედმა ეს გზა სავალად?
 ღმერთი გდევნიდა ჩვენს ნაპირთან მოულოდნელად?
 ასკანიუსი როგორა გყავს, სუნთქავს სიცოცხლით?
 340 იგი ტროაში შენთვის
 თულა აქვს ყმაწვილს კიდევ დარდი დაკარგულ დედის?
 მის სულში ანთებს მამაცობას მამა ენეას,
 როგორც ოდესღაც საყვარელი ბიძა — ჰექტორი?“

- ასე ამბობდა ცრემლიანი, დიდხანს ამაოდ
 345 გოდებდა. ამ დროს გაღავნიდან მხლებელთა დასით
 გამოჩნდა გმირი ჰელენუსი, ძე პრიამესი.
 იცნო თვისტომნი და გულლიად ბჭეში შეუძღვა,
 ცრემლმორეული საუბრობდა ნათესავებთან.
 შევედ, ვიცანი მცირე ტროა, ძველი სურათი
 350 მძლე პერგამოსის და პატარა ქსანთუს-მდინარე.
 სკეის ბჭისკართან მოვეხვიე ურდულებს კარინ.
 ტევერნი ტებებოდნენ მოკავშირე ქალაქის ხილვით.

- მეფე შეუძღვა სტუმრებს თავის ვრცელ სასახლეში.
 შუა დარბაზში იდგნენ, ხელში თასები ეპყრათ,
 355 ღვინო სვეს. ოქროს ლანგარებზე ეწყო ხორავი.
 გავიდა უკვე ერთი დღე და მეორეც მიჰყვა.
 ავსტერმა აფრას გზად მოუხმო, ქარმა აშალა.
 მივედ ქურუმთან და მივმართე ასეთი სიტყვით:
 „ღმერთთა მკითხავო, ტროის ძეო, ფებუსის ნება,
 360 კლაროსის დაფნა და მთიებნი რომ შეგიცვნია,
 ფრინველთა ენა, მარდი ფრთების ნიშანიც იცი,
 აბა, მითხარი, ხომ კეთილმა ღვთის სასწაულმა
 მაჩვენა ეს გზა და ღმერთების ნება მაცნობა,
 რომ იტალიას, უცხო მხარეს მეცადა ბედი?
 365 მაგრამ კელენომ სასწაული მამცნო ახალი,
 როგორ გითხრა და, ღმერთის რისხვა გამომიცხადა
 და შიმშილობა. რომელ ხიფათს უნდა გავექცე,
 ან რას მივმართო, რომ გავუძლო ამდენ გასაჭირს?“

პირველ ყოვლისა ჰელენუსმა ზვარაკი დაკლა,

- 370 ღმერთებს ევედრა, და თავსაკრი იძრო თავიდან
და შენს ტაძარში, ო, აპოლონ! — თვითონ შემოძღვა
შემკრთალს ღვთაების სიახლოვით. შენმა ქურუმმა
ღვთაებრივ ბავით ეს სიტყვები აღმოუტევა:
„ქალღმერთის ძეო, შენ რომ ზღვაზე გაჰყევ მისნობას,
375 ცხადზე ცხადია, ბედის რიგი მოატრიალა
ღმერთთა მეუფემ, შენი ხვედრი ასე განაგო.
ბედის სვლას გაჰყევ. ცოტას გეტყვი, თუმც ბევრი ვიცი,
მსურს ზღვა განვლო და მხნედ ეწვიო ავზონთ ნაპირებს.
მე ხომ პარკები არ მაძლევენ მეტის თქმის ნებას.
- 380 იუნო, შვილი სატურნუსის, მიკრძალავს სიტყვას. ,
ახლოს რომ ეძებ იტალიას და უმეცარი
მიესწრაფები ახლომანლო ნავმისადგომებს,
მისგან მრავალი ქვეყანა და გზები გაშორებს.
მანამდის ხოფებს ტრინაკრიის ტალღა გაღუნავს,
885 ზღვას გადაცურავთ ავზონიის, ტბას მიწისქვეშას,
აიაიას ინახულებთ, კირკეს კუნძულსა.
თუ რომელ მხარეს დაფუძნება ძალგიძს ქალაქის,
მე გეტყვი ნიშანს, დაიმარხე მეხსიერებით:
როცა, ტანჯულო, შორეული მდინარის პირას
890 იპოვი ღღრ-ქუბს უზარმაზარ მუხის ქვეშ განრთხმულს,
ოცდაათ გოჭს რომ მისწოლია თეთრი, ქათათა
და მის ჯიქნებთან ფუსფუსებენ თეთრი შვილები,
მაშინ ექნება ქალაქს ფუძე და თქვენს მშვიდობას.
ნულარ გაქვს შიში, რომ ოდესმე დახრავ მაგიდას.
- 895 ბედი გზას მოგცემთ, აპოლონი შეისმენს ლოცვას.
ოდონდ იმ მიწას, სანაპიროს იტალიისა,
ჩვენი მხრიდან რომ ზღვის მოქცევა ეთამაშება,
უნდა გაექცე! იქ ქალაქებს ბერძნები ფლობენ.
იქ ნარიკიელ ლოკრებს უდგათ კოშკნი მალაღნი.
- 400 სალენტინუსი ლიკტიელმა იდომენესმა
ხელში ჩაიგდო, ფილოქტეტემ კი, მელიბეილმა,
კედლით შეზღუდა პეტელიას ციხე პატარა.
ოდეს გემები ზღვას წიაღვლენ და დადგებიან,
იქვე აღმართავ სამსხვერპლოებს აღთქმის საყოფად.
- 405 ძოწით მოსილმა მოიხურე თავსაბურავი,
რომ წმიდა ცეცხლთან ავბედიოთ რამ არ გეჩვენოს
და არ ჩაშალოს ნამისწევი მსხვერპლშეწირვის უამს.
ეს ჩვეულება წესად გქონდეთ შენ და შენს მეგზურთ,

- შვილთა შვილებმაც ასევე ყონ ღვთისმსახურება.
- 410 როს მიაღგები სიცილიის სანაპიროებს,
წინ გამოჩნდება პელორუსის ვიწრო ბოლაზი,
მარცხნივ გაჰყევი, მხოლოდ მარცხნივ, შორს მოუარე
მარჯვენა ნაპირს, იქ ერიდე ზღვასაც და ხმელეთს.
თქმულა: ძალამ და ნგრევამ გაჰყო ეს მხარეები, —
- 415 უამთა დინებას რამდენი რამ ძალუძს შეცვალოს!
იმ დროს, როდესაც ერთად იყო ორივე მიწა,
ზღვა შევარდნილა და კიდური ჰესპერიისა
სიცილიისგან მოუჭრია, ვიწრო სრუტეში
გაჭრილა ველთა და გაყოფილ ნაპირთა შორის.
- 420 მარჯვნივ სკილაა, მარცხენა მხრით ავი ქარიბდი.
იგი ჯურღმულში სამჯერ შთანთქავს ვეება ტალღებს
და რიგრიგობით ამოაფრქვევს ზვირთებს უკანვე,
შემდეგ ვარსკვლავებს აღწევს ხოლმე ზღვის მღელვარება.
მღვიმე აკავებს ბნელ ჯურღმულში საშინელ სკილას,
- 425 თავს რომ გამოჰყოფს, მიახეთქავს ხომალდებს კლდეზე.
ადამიანის სახე აქვს და მკერდი ქალწულის,
ხოლო წელსკეგმით საშინელი ურჩხულის ტანი,
დელფინის კუდი, ზედ რომ მგლები მიჰყვია მუცლით.
სჯობს გაცალოთ ტრინაკრიის საზღვარს — პაქინუმს,
- 430 ნელა შემოვლოთ შორეული გზა უხიფათო,
ვიდრე თუნდ ერთხელ დაინახოთ პირქუშ მღვიმეში
სკილა და ცისფერ ძაღლის ყეფით შეძრული ტინი.
გარდა ამისა, თუ ჰელენუსს კვლავ უჭრის სიბრძნე,
თუ გჯერა მისი, აპოლონიც თუ სწორად ამცნობს,
- 435 ქალღმერთის შვილო, ერთ ხეაშიადს გაუწყებ ბედის.
წინასწარ გამცნობ, კვლავ და კვლავაც გაგიმეორებ:
თავდაპირველად თაყვანი ეც ღვთაებრიობას —
იუნოს ძალას, აღთქმა დადე, მზურვალე ლოცვით
მოიმხრე ღმერთი უმძლავრესი, ასე დატოვებ
- 440 ტრინაკრიას და ძლევიტ შეხვალ იტალიაში.
მხოლოდ მაშინლა მიაღგები შენ კუმე-ქალაქს,
ღვთაებრივ ტბას და მოშრიალე აგერნუსს ტყიანს,
მისანს შეხვდები, მღვიმეში რომ ბედს გამოიცნობს.
ხოლო ფოთლებზე სახელებს და ნიშნებს აღნიშნავს.
- 445 რასაც დააწერს ის ქალწული ფოთლებზე, ყველას
რიგზე დააწყო და ჩავეტავს გამოქვაბულში.
იქ დევს ფოთლები გაუნძრევლად, როგორც დააწყვეს,

- მაგრამ კარი თუ გაიღება, ჩუმი ნიავე
 აშლის მათს წყობას, ააღელვებს ფოთლებს მაშინვე.
 450 ხოლო ქალწული მათს დაჭერას აღარა ცდილობს,
 მათს ამორჩევას და სიტყვათა დაკავშირებას,
 ვინცა სთხოვს პასუხს, შეიძულებს სიბილას სახლი.
 იქ დაყოვნებას ნუ მიიჩნევ მძიმე რამ ცოდვად,
 თუნდაც ეწყინოთ ამხანაგებს, თუნდ ზღვაში წასვლად
 455 გიხმობდეს აფრა, გაიშალოს საკეთილდღეოდ,
 მაინც მკითხავთან უნდა დარჩე, მისნობა სთხოვო,
 რომ გიპასუხოთ ხალისით და გახსნას ბაგენი.
 გეტყვის მომავალ ბრძოლის ამბებს და იტალიელ
 ტომებს გაგაცნობს, ტანჯვისაგან ხსნის გზას გიჩვენებს,
 460 პატივისცემას გადაგიხდის კარგი მისნობით.
 აი, ყოველი, რისი რჩევის ნებაც მე მქონდა.
 გასწი, ცათამდე აამაღლე გმირობით ტროა!“

- მეგობრულ ბაგით ასე გვამცნო მისანმა ბედი.
 შემდეგ გვიბრძანა მიგვეტანა გემებთან ოქროს
 465 და სპილოს ძვლისგან ნაკეთები დიდძალი ძღვენი.
 ურიცხვი ვერცხლი, დოდონური დიდი თასები,
 ჯაჭვის პერანგი, აკინძული სამკვეც რგოლებით,
 ჩაჩქანი ნეობტოლემუსის და საჭურველი.
 მამასაც უძღვნა საჩუქრები. ჩვენ დაგვისართა
 470 ბედაურები მხედრებითურთ.
 მეხოფურები, იარაღი აახლა მოძმეთ.

- შემდეგ ანჭიზემ იალქნების გამართვა ბრძანა,
 დაუბრკოლებლივ მეგზურ ქარის გამოყენება.
 ფებუსის მოგვმა მოწიწებით ასე მიმართა:
 475 „ანჭიზევ, ღმერთთან ქორწინებით განდიდებულო,
 გადარჩენილო პერგამოსის პარტახში ორგზის,
 შენს წინაშეა ავზონია, მისკენ ისწრაფე,
 თუმც გვერდის ავლა მოგიხდება ზღვაზე ცურვის დროს —
 ღმერთის აღთქმული სანაპირო კიდევ შორსაა!
 480 მამაშვილური სიყვარულით სვებედნიერო,
 სხვა რაღა გითხრა, ქარი რისთვის გაგაცდენინო?“

ანდრომაქემაც, განშორებით დამწუხრებულმა,
 კაბა მიართვა ოქრომკედით ამოქარგული

- ყრმა ასკანიუსს, ფრიგიული ქსოვილი წმიდა,
 485 გულუხვად გასცა საჩუქარი და ასე უთხრა:
 „ჩემო ბიჭუნავ, ჩემგან გქონდეს კეთილსახსოვრად
 და ანდრომაქეს სიყვარულის საწინდრად იყოს,
 გმირი ჰექტორის ცოლყოფილის. მიიღე ჯილდო.
 შენლა მეგულვი ხატად ჩემი ასტიანაქსის.
 490 ო, ეს თვალები! ხელნი, სახეც ასეთი ჰქონდა
 და ასაკითაც შენი ტოლი იყო... ო, შვილო!“

- ცრემლით მივმართე წასასვლელად გამზადებულმა:
 „ლხენით იცხოვრეთ, ვისი ბედიც უკვე აღსრულდა!
 ჩვენ კი ერთი სვე კვლავ გვეცვლება სხვაგვარი ხვედრით...
 495 გელით სიმშვიდე, ზღვის გაცურვა აღარ მოგიწევთ,
 სულ შორ-შორს მსრბოლელ ავზონთა ველს თქვენ არ ეძიებთ,
 ტკბებით მსგავსებით ქსანთუსის და ტროა-ქალაქის.
 მსურს მათი შექმნა ყოფილიყოს თქვენთვის კეთილი
 და უფრო ნაკლებ გახილული ბერძენთა გზაზე!
 500 თუ ვნახავ თიბრისს და თიბრისის მეზობელ ველებს, —
 ვნახავ გოდოლსაც, ჩვენს მოდგმას რომ ბედად ეწერა,
 მონათესავე ქალაქს ვნახავ, ახლობელ ხალხსა,
 ზღვარს ეპირუსის, პესპერიას, რომლის წინაპრად
 დარღანუს თქმულა. ორთავ ტროას ერთ სულს შთაგებრავთ.
 505 დე, ეს ელოდეს საზრუნველად შთამომავლობას!“

- გავყევით ზღვასა, კერავნიის ახლო გავცურეთ,
 უმოკლესია გზა იქიდან იტალიაში.
 მზე ჩაესვენა, ჩამოხნულდა მუქი გორები,
 ტალღებს მიყვევით სანუკვარი ხმელეთისაკენ.
 510 წილისყრით დავსხით მეხოფურნი, სხვები ნაპირზე
 დავწექით. ძილი ჩავვეღვარა დადლილ სახსრებში.
 ღამეს ჯერ კიდევ ნახევარი წრე არ დაერთყა,
 პალინურუსმა რომ დატოვა უკვე საწოლი,
 ქარს მოელოდა, სიოს ქროლვას აკვირდებოდა,
 515 და მშვიდ ცარგვალზე მოძრაობას ვარსკვლავებისა,
 არკტურუსს, ცვრიან ჰიადებს და ორმაგ ტრიონებს...
 ოქროს ჯავშანში ორიონი ნახა მესაჭემ.
 როცა დარწმუნდა, რომ კაშკაშა ცა მშვიდი იყო,
 ნიშანი მოგვცა და მოვხსენით წამსვე ბანაკი
 520 გასამგზავრებლად, მყის გავშალეთ ფრთები აფრების.

- უკვე ავრორამ მეწამულმა ცის ვარსკვლავები
განდევნა, როცა იტალია ბუნდოვნად ენახეთ,
პირველად გვამცნო მისი ახლო მოსვლა აქატემ.
ხმით ბედნიერით მივესალმეთ ჩვენც იტალიას.
- 525 მამა ანჭიზემ დიდი თასი ღვინით აავსო,
ღმერთებს მიმართა ღაღადისით, მსასოველი
იდგა კიჩოზე:
„ღმერთნო, ზღვის, მიწის და ამინდის მძლე მეუფენო,
ქარს გავგაყოლეთ, დაუბერეთ საკეთილდღეოდ!“
- 530 ქარმა იმძლავრა, ნავსადგური გამოჩნდა ჩვენ წინ,
ბორცვზე მინერვას მძლე ტაძარი წამოიშალა.
აფრა დავუშვით, ნაპირისკენ მივმართეთ გემნი.
- აღმოსავლეთით ყურე რაკალად შემოჭრილიყო,
ხოლო პირდაპირ მლაშე ტალღა კლდეს ეხლებოდა.
- 535 კოშკებრი კლდენი ზღვაში იდგნენ, როგორც კედელნი,
ხოლო ტაძარი გაუბრუნდა თითქოს ნაპირებს.
ენახე პირველი სასწაულიც: ოთხი მერაზი,
თოვლივით თეთრი, ბალახს ძოვდა გულდამწვდებით.
- 540 ანჭიზემ ბრძანა: „ომს გვიქადი, ხმელეთო, განა,
სტუმართმოყვარე? ცხენს ბრძოლისთვის ინახავს ხალხი
ომს გვემუქრება ცხენთა რემა, ეტლს მიჩვეული?
მაგრამ უღლითაც ატარებენ ტვირთს და ამიტომ
მშვიდობის იმედს არა ვკარგავ“. ლოცვა დავიწყეთ
პალადას მიმართ, მძლე საჭურველს რომ აჟღარუნებს.
- 545 ბომონთან გვესხა ფრიგიული წამოსასხამი.
ვით ჰელენუსმა დაგვარიგა, უპირველესად
ქალღმერთ იუნოს, არგოსელსა, თაყვანი ვეცით.
ღრო არ ითმენდა. ვით რიგია, ზორვა გავწიეთ.
- დავბრუნდით უკან ისევ ზღვაში, ფართო იალქნით
- 550 დავტოვეთ ბერძენთ დასახლება, მიწა საეჭვო.
როგორც ამბობენ, ტარენტუმის ყურე ჩანს იქვე,
ქალღმერთ იუნოს ტაძარიცა, ხოლო პირდაპირ
კავლონის კოშკი, გემთ მმუსვრელი სკილაკეუმი.
ეტნა გამოჩნდა მოშორებით ტრინაკრიული.
- 555 ზღვის საშინელი გუგუნნი და ლოდების ნგრევა
გვესმა შორიდან, ხმა წყვეტილი—სანაპიროდან.
რიყე გამოჩნდა ქვიშიანი ანაზღეულად.

მაშა ანჭიზემ ასე გვითხრა: „ეს ქარიბდია,
 560 აი, იმ კლდეზე გვიამბობდა ალბათ ჰელენუს,
 მობრუნდით, ძმებო, დააწეკით მწყობრად თქვენს ხოფებს“.
 როგორცა ბრძანა, შეასრულეს, მარცხენა მხარეს
 პალინურუსმა მოჭრიალე გემი მიმართა.
 ხოფის ცემა და ქარის ქროლვაც მარცხნივ გვისვროდა.
 565 ზეცამდე გვწევდა მძიმე ზვირთი, ხოლო როდესაც
 ჭაგვეცლებოდა, უფსკრულამდე მიგვაქანებდა.
 სამგზის ხმაური გამოიღო კლდეთა ტინებმა,
 ტალღა შხუოდა და შხეფებში ჩანდნენ მთიებნი.

მზემ და ქარებმა მიგვატოვეს ზღვაში დაღლილნი,
 570 გზა არ ვიცოდით და კიკლოპთა ნაპირს ვეახლეთ.
 ნავმისადგომი დიდი იყო, ქარს არ უშვებდა.
 იქავე ეტნა გუგუნებდა დამანგრეველი.
 ზოგჯერ ეთერში დადგებოდა პირქუშ ღრუბლებად
 ბოლქვი მჭვარტლისა და მღუღარე ფერფლის ნაკადი
 ქვებს ატყორცნიდა, ცის კამარას წვავდა ლოკვითა.
 575 ზოგჯერ სალ კლდეებს, გამოგლეჯილს მთის წიაღიდან
 აღმოანთხევდა, გამდნარ ლოდებს ცაში ისროდა
 ამომგმინავი, ფსკერიდანვე აღულებული.
 ამბობენ, ელვამ გააშიშვლა ენკელადუსი,
 კლდემ გასრისაო, ხოლო ეტნა გორგლებს მონათხევს
 580 მწველი ცეცხლისა გახეთქილი ქურის პირიდან,
 როცა დაღლილ გვერდს შეაბრუნებს, ზათქით ზანზარებს
 მთლად ტრინაკრია და ცა კვამლით იქუფრებაო.

ლამით ტყის ჩრდილში გავუძელით სასტიკ სასწაულს
 და ვერ ვხედავდით, რაც ამ საზარ ხმას გამოსცემდა.
 585 ვარსკვლავთა შუქი როდი ჩანდა, არცა პოლუსი
 განათებული, ცას ღრუბლები ეფარებოდნენ,
 კვამლში მალავდა ავდრიანი ღამე მთვარესაც.
 აღმოსავლეთით ახალი დღე იბადებოდა,
 ღამეს ნამიანს ცით ავრორა სდევნიდა უკვე,
 590 როდესაც ტყეში დავინახეთ უცნობი კაცი,
 გამხდარი, ძონძის სამოსელში, ძაბუნად ქმნილი,
 სანაპიროსკენ მას აღეპყრო ხელნი ვედრებით,
 ჰქონდა წვერები გაბურძგნილი, ჭუჭყი ფარავდა,
 ძენძი მოსავდა, თუმცა სხვა მხრივ ბერძენსა ჰგავდა.

- 595 ალბათ, ტრიაშიც მოჰყოლია მშობლიურ ლაშქარს.
 როცა შორიდან დარღნული სამოსი ნახა
 და იარაღი, შეეშინდა, ბორძიკით შედგა,
 შემდეგ ტირილით გამოიქცა ნაპირისაკენ
 და შეგვევდრა: „გაფიცებითო ზეცის ვარსკვლავებს,
 600 ღმერთებს, ღიადს და მაცოცხლებელ ცის ბრწყინვალეებს!
 ტევეკრო! მეც თქვენთან წამიყვანეთ, სადაც ისურვებთ!
 დღეს მარტო დავრჩი დანაელთა ხომალდებიდან
 და აღვიარებ, სამტროდ ვიყავ თქვენს პენატებთან,
 თუ ასე მძიმე ბოროტება მიმიძღვის თქვენთან,
 605 წყალს გამატანეთ და ჩამძირეთ უძირო ზღვაში.
 მაინც ვიხარებ, კაცთა ხელით თუკი მოვეცდები!..“

- ასე თქვა, ჩოქვით მოხობადა, მუხლთ მომეხვია.
 ვუბრძანეთ, ეთქვა, თუ ვინ იყო, რომელი მოღვმის,
 გაენდო მისი ახლანდელი მდგომარეობაც.
 610 მამა ანქიზემ დიდხანს ფიქრით არ დააყოვნა,
 ხელი მისცა და დაამშვიდა ჭაბუკის სული.
 ბოლოს შიში რომ მოიღია, ასე გვიამბო:
 „აქემენიდეს მეძახიან, ითაკას ვიშევ,
 ბედი მქონოდა ღარიბ მამის — ადამასტუსის,
 615 ოღონდ ულიქსეს ილიონში არ გავჰყოლოდი!
 როს აჩქარებით შორდებოდნენ საშინელ მღვიმეს,
 კიკლოპის ქებაში დავავიწყდი მე ჩემიანებს
 და იქ დამტოვეს. სისხლიანი საჭმლით საფსეა
 ვეება მღვიმე. თვით სიმაღლით ზეცამდე წვდება.
 620 ღმერთნო, აშორეთ დედამიწას ურჩხული მავნე!
 ვერვის დანახვას და საუბარს ვერ ითმენს იგი,
 შავი სისხლით და უბედურთა შივანით ძღება.
 თვით ვნახე, მაღლა რომ ასხლიტა ორი ჩვენგანი
 ვეება ხელით, დაანარცხა მღვიმის შუაში,
 625 კლდეს მიახეთქა და მიწაზე დაღვარა სისხლი.
 სულ ასო-ასოდ გადაყლაპა და მძლავრ კბილებში
 მთრთოლვარე სახსრებს სისხლიანსა ატყატუნებდა.
 ვერ გადაგვირჩა: ეს ულიქსემ ვერ მოითმინა,
 წარმოიდგინა ითაკელმა თავისი თავი.
 630 როცა წამოწვა გამაძლარი და ღვინით მთვრალი,
 კისერი გვერდზე მოედრიცა, საზარ პირიდან
 ძილში ანთხევდა სისხლს და ღვინოს ხორცში არეულს,

- დიად ღვთაებებს შევღალადეთ და წილი ვყარეთ,
ყოველი მხრიდან მივესიეთ და დაეუბურდეთ
- 635 წამახულ ბარჯით კიკლოვს თვალი უზარმაზარი,
ერთი რომ ჰქონდა დამალული საზარ შუბლის ქვეშ,
არგოლიკურ ფარს, ან ფეხუსის შანდალს რომ ჰგავდა.
შური ვიდიეთ დაღუპულთა აჩრდილთა გამო...
ო, გაიქცეთ, უბედურნო, შორს გაეცალეთ,
- 640 ნაპირს მოწყვეტეთ ბაგირები!
რაც არ უნდ იყოს პოლიფემუს ღრჯუ და მძვინვარე,
ცხვარს საწმისიანს რომ ამწყვდევს და ჩიქანს უწყელის,
ასი კიდევ სხვა კიკლოპია დასახლებული
დამრეც ნაპირზე და აქ, მთებში, დახეტილებს.
- 645 უკვე მესამე მთვარეს რქები ევსება შუქით,
რაც ამ ხშირ ტყეში ვიმალები, ცარიელ ბუნაგს,
მხეტთა სადგომებს მივადგები. ვხედავ კიკლოპებს
მათი ფეხის ხმით და ძახილით ათრთოლებული.
მე, ბედკრულს, საზრდოს ტყის ნაყოფნი, ველურ ეკალას
- 650 შტონი მაძლევენ, ვიკვებები ბალახის ფესვით.
ზღვას გავცქეროდი და ვიხილე თქვენი გემები,
როს ნაპირს გავედ, მას, როგორიც არ უნდა იყოს,
მივანდე თავი: გავქცეოდი ოღონდაც ურჩხულს.
სჯობს ამომართვათ თუნდაც სული საზარ სიკვდილით!“
- 655 ეს თქვა და ვნახეთ კიდევ: მთაში ჯოგს მოჰყვებოდა
კიკლოპი ზღაზვნით, უძლეველი ცხოვართა მწყემსი,
ჩამოდიოდა პოლიფემუს ნაცნობ ნაპირთან.
ურჩხულსა ჰქონდა უსინათლო თვალი მახინჯი,
ხელში ეჭირა ფიჭვის ძელი გზის გასაკვლევად.
- 660 ახლდნენ ვერძები, ერთადერთი შვება ბედკრულის,
ნუგეში მისი.
ზღვის ღრმა ტალღებში რომ შვეიდა, გამოიბანა
თვალიდან სისხლი, ამოთხრილ ღრმულს რომ დასდიოდა.
ამოიოხრა და კბილების კრაჭუნით გაჰყვა
- 665 ზღვის წიაღს, მაინც კოჭებამდე სწვდებოდა ტალღა.
თრთოლვით ვისწრაფეთ გასაქცევად, მავედრებელი
თან წავიყვანეთ, გადავჭერით ბაგირი ჩუმად,
გადავიხარეთ და ხოფებით გავაპეთ ტალღა.
ხმა გაიგონა და მას გაჰყვა გაცოფებული.
- 670 და რომ ვერ შეძლო ხელთ ჩაეგდო შესაძლებელი,

- ვერც იონიის ტალღას სრბოლით ვერ გაეჭიბრა,
დათრიალა, ზღვა მისმა ხმამ ააბარბაცა,
ტალღამ მრავალმა იტალიის მიწა შეაერთო
და ბნელ მღვიმეში ჩახვეულმა ეტნამ იქუხა.
- 675 კიკლობთა ტომი გამოფხიზლდა ტყიან თხემებზე,
სანაპიროსკენ გამოიქცა, ყურე გაავსო,
ამოდ იღგნენ, გვაცილებდნენ მჭვინვარე მზერით.
ეტნელი ძმები აღაპყრობდნენ ზეცისკენ თავებს.
ასევე მაღლა წვეროკინებს აღმართავს მუხა,
- 680 გირჩებიანი კვიპაროსი დიდღეროვანი,
იუპიტერის ტევრის მკვიდრი, დიანას ჭალოს.
შიში გვიძლოდა აღგზნებულებს, ოღონდ საითმე
გზა გვეპოვა და გაგვეშალა ქარში აფრები.
თუმც კელენუსმა გაგვაფრთხილა, სკილას და ქარიბდს
- 685 მოერიდეთო, სიკვდილს მოგვგვრით ერთიც, მეორეც.

- ბოლოს ვიფიქრეთ ხომალდების შემობრუნება.
ამ დროს ბორეას, მოვლენილი პელორუსიდან,
მოგვეჭრა. ახლოს გავუარეთ ქვიან შესართავს
პანტაგიისა, თაპსუსსა და მეგარის ყურეს.
- 690 ყველა ნაპირი მიგვითითა უკან სრბოლის დროს
აქემენიდემ, თვით ულიქსეს მხლებელმა ძველმა.
პლემირიუმის წინ, ყურეში სიცილიისა
არის კუნძული, ორტიგია უწოდეს ძველად.
თურმე ალფეუსს ელისიდან აქ უბოვია
- 695 ზღვად გასასვლელი; არეთუზა, შენი წყაროდან
მოსულა იგი, სიცილიის ტალღებს შერთვია.
ადგილის ღმერთებს, ვით გვიბრძანეს, თაყვანი ვეცით,
უხენაყოფიან ველებს გავცდით ჰელორუსისა
მაღალ ტინებს და პაქინუმის შემხვდურ კლდეებსაც
- 700 არ მივეახლეთ. შორით ჩანდა ბედით უძრავი
კამარინა და მინდორ-ველნი გელაისანი,
თვით გელას ციხეც მარდი ჩქერის სახელს ატარებს.
მაღლით გამოჩნდა აკრაგანტის მტკიცე კედლები,
ოდესღაც იქ ხომ კეთილშობილ ცხენს აშენებდნენ.
- 705 ქარით გავცილდით პალმოვანო, ო, სელინუსო,
ფონს გავუყევით, ლილიბეურ წყლებით დაფარულს
და ღრეპანუმის უსიამო ნაპირს მივედით.

- იქ რამდენი ზღვის დამლაზავი, ქარით დევნილი,
ვაგლახ, ანქიზე, მამაჩემი — ჭირში ნუგეში
710 როგორ დაგკარგე! იქ დამტოვე, კეთილო მამავ,
მამერალი! ვაგლახ! რამდენ ტანჯვას კი გაუძელი.
არც ჰელენუსმა, საზარი რამ ბევრი რომ გვამცნო,
ეს დიდი ცრემლი აღარ გვითხრა, არცა კელენომ.
ეს იყო შორით ხეტილის ბოლო საზღვარი.
715 იქიდან ღმერთმა თქვენს ნაპირთან გამომიყვანა“.
ასე თქვა მამამ ენეასმა, ყველა უსმენდა,
როს ამცნო ღმერთთა განჩინება, ამბავი თვისი.
ბოლოს გაჩუმდა, დაამთავრა და დაისვენა.

წიგნი მეოთხე

- დედოფლის გული საზრუნავმა დასერა მწვავემ,
ძარღვებს მოედო, იღუმალი სახმილით წვავდა.
ვსყის გმირობამ და დიადი მოდგმის დიდებამ
გამსჭვალა სული, მკერდს მოედო გმირის სიტყვები
5 და გამოხედვა, დიაცს დარდი არ ასვენებდა.
ფებუსის ცეცხლით გააშუქა მიწამ ავრორა,
ცვრიანი ჩრდილი პოლუსიდან შორს გადასწია.
ამ დროს, ვით ხელმა, საყვარელ დას მიმართა დიდომ:
„ანა, ღაიკო, ზმანება და ფიქრი მაშინებს...
10 უცხო სტუმარი რომ ეწვია სასახლეს ჩვენსას,
ო, რა სახე აქვს, მტკიცე გული და საჭურველი!
ვგონებ, არ ვცდები, ღვთის ნაშობად რომ მიმაჩნია!
მღაბიოთ სულებს შიში ამხელს, მას კი, ვაიმე! —
ბედმა რა უყო, რა საშინელ ამბებს ჰყვებოდა!
15 ჩემს სულს განზრახვა ურყეველი რომ არ ჰქონოდა,
კაცთან კავშირი რომ არ მძულდეს, მას შემდეგ, ოდეს
მწარე სიკვდილით მომატყუა პირველმა ტრფობამ,
რომ არა მძულდეს სარეცელი და სანათური,
ამ ერთ სისუსტეს, მე მგონია, მივეცემოდი!..
20 ჭამოგიტყდები, რომ სიქევის სიკვდილის შემდეგ,
როს დაესხურა ნათესავის სისხლი პენატებს,
მხოლოდ მან შეძლო ჩემი გრძნობის შემობრუნება,
სულის აღზნება. პირველყოფილ კვალსა ვგრძნობ ცეცხლის.
დე, მიწამ მიყოს პირი უმაღ და ყოვლისშემძლე
25 მამამ დამლაზვროს აჩრდილებთან ელვა-ქუხილით,
მკრთალ აჩრდილებთან ერებუსის, ვიდრე დავარღვევ,
კდემავ, შენს კანონს, ზურგს შევაქცევ ლალატანი!

ვინც შემეუღლა პირველადვე, მან წარიტანა
ვენებანი ჩემნი, დე, დაიცვას ბნელ სამარეში“.

- 30 ასე ამბობდა და ფიქალ მკერდის ცრემლებით რწყავდა.
ანამ მიუგო: „დავ უდესო, უსაყვარლესო,
გსურს დაჰქნეს სიყრმე უქორწინოდ, მიეცე სევდას?
არც ბაღნი გინდა, არც ვენუსის სიამე გწყურის?
ან იქნებ ფიქრობ, ნემტს დაკრძალულს მით შეაშფოთებ?
- 35 ვერ დავითანხმეს საქმროებმა გულდასერილი
ვერც ლიბიაში, ვერც ტვიროსში უფრო უადრეს.
იარბას დათმე, სხვანაც, ძენი აფრიკისანი...
შენთვის სანუკვარ ტრფობას გინდა ებრძოლო განა?
არ მოგდის აზრად, ვის ველებზე დაფუძნებულხარ?
- 40 გეტუთ ქალაქნი არის აქა, ხალხი მეზრძოლი,
ღრჯუ ნემიდები და სირტები სტუმართმოძულე,
სხვა მხრიდან უწყლო უდაბნოა და ბარკელები.
რალა ვთქვა იმზე, ტვიროსში რომ აიხანძრება,
ანდა ღვიძლი ძმის მუქარაზე?
- 45 ვგონებ, ღმერთების და იუნოს სურვილით ქარმა
აქ მოუძევა ილიონის ხომალდებს ბინა.
რა სამეფოს და ქალაქს ნახავ, დაო, აგებულს
გმირთან ქორწილით! დაცვა ძალუძს ტევკრთა საჰურველს
და პუნიკური ძლიერების კვლავ ამაღლება!
- 50 ღმერთებს ევედრე მოწყალება, უძღვენ ზეარაკი
და მასპინძლობით სტუმრებს წასვლა დაუგვიანე.
კვლავ ორიონი წვიმს და ზღვაზე ქუხს ქარიშხალი,
გემნი დაიმსხვრენ, ცა ხომ ჯერ არ დაწყნარებულა!“
თქვა და აღუნთო სული, ტრფობის ცეცხლით გზნებული,
55 გულში იმედი ჩაუსახა, კდენა დათრგუნა.

- ტაძრებს მიაღწენ, კერპებს თხოვდნენ ღმობიერებას.
ადათისაებრ რჩეულ ვერძებს ყელს ჭრიდა მოგვი
ლიევსის მამის, ფებუსის და ცერერასათვის,
იუნოსათვის, ქორწინების ზღუბრბლს რომ მფარველობს.
- 60 მარჯვენით თასი უტურფესმა დიდომ ასწია
და რქების შუა თეთრ დეკეულს გადმოასხურა.
ბომონთა შორის საკუთრთხეველს მიუახლოვდა,
დღე წმიდა გახდა მისი ძღვენით, დაკლულ ცხოველებს
თვალი დაადგა მკერდზე, მერმე თბილ შიგნულზე.

- 65 მისნებმა არა იციან რა! ხელქმნილის აღთქმით
ბომონს რა შველა შეუძლია! ძვლებს კვლავ მოედო
ტრფობის აღმური, კვლავ გაცოცხლდა მუნჯი იარა.
იწვოდა ქალი და ქალაქში ილტვოდა ისე
გახელებული, როგორც შველი, ჭდეული ისრით,
- 70 კრეტის ტყეში რომ მწყემსმა დაჭრა მოულოდნელად,
სღია უმეცარს და მფრინავი რკინა ესროლა.
ტყისკენ გაიქცა, დიქტეს ჭალას მიაღმა შველი,
ფერღში სიკვდილის მომტან ლერწამს თან მიათრევდა...
- ქალმა ენეასს გალავანი აჩვენა ციხის
- 75 და ქონგურები სიდონური, განძეულობა.
რამეს ეტყოდა, უცაბედად ხმა უწყდებოდა.
შემდეგ, სალამოს მიმწუხრის ქამს, ლხინი გამართა,
კვლავ ილიონის საზარ ამბის მოსმენა სურდა,
მთხრობელის ბაგეთ ესწრაფოდა დაუოკველად.
- 80 ერთერთს დასცილდნენ, მთვარეს შუქი ოდეს მოაქვდა,
ძილი მოჰქონდათ ჩამქრალ ვარსკვლავთ, მარტოკა დარჩა.
დაწვა საწოლზე ენეასის, თვალმოუკრავად
ხედავდა, გრძნობდა შორეულ გმირს, ვითომც კოცნიდა
ასკანიუსსაც, გასაოცრად რომ ჰგავდა მამას.
- 85 თითქოს შეეძლო მოტყუება უსაზღვრო ტრფობის.
შეწყდა შენება კოშკებისა, აღარც მოყმენი
ეუფლებოდნენ იარაღსა, აღარ აგებდნენ
ნავთ მისადგომს და ომის საფარს, დადუმდა საქმე,
დუმდნენ კედლები ცად მიმსწრაფი ქონგურებითა.
- 90 იუპიტერის სათნო ცოლმა წამება ქალის
შენიშნა, მიხვდა, რომ ჭორიც კი არ აცხრობს ვნებას.
ვენუსს მიმართა სატურნიამ ასეთი სიტყვით:
„დიდებას იმკით, ჭეშმარიტად, სრული ნადავლით
შენ და ძე შენი, ო, ქალღმერთო, ძლევეთ სავსეო,
- 95 ორმა ღვთაებამ ერთი ქალი როგორ დაძლიეთ!
მე კარგად ვიცი, გეშინია ჩვენი გალავნის,
ეჭვებს აღგიძრავს კართაგენის კოშკი მაღალი.
როდის მორჩება, ან სანამდე მიგვიყვანს შულლი?
მარადი ზავი რად არ დავდოთ და ქორწინებით
- 100 არ განვამტკიცოთ? მიაღწიე, რაც გულით გსურდა:
ვნება წვაეს დიდოს და სიგიჟე ძვლებამდე ატანს.

მოდის, თანაბრად დავუფლოთ ამ ხალხს საერთოს.
დე, ემსახუროს დედოფალი ფრიგიელ ვაჟკაცს
და, ვით მზითევი, ტვირელები დაგიმორჩილოს“.

- 105 მიხვდა იუნოს თვალთმაქცობას: დედოფალს სურდა,
ეხსნა ლიბია იტალიის ძალადობისგან.
ამიტომ უთხრა მას ვენტუსმა: „ვის უნდა უგნურს,
შენთან არჩიოს შეჯიბრება ქიშპით და ომით?
ნეტავ შეუწყოს ბედმა ხელი შენს ნათქვამ საქმეს.“
- 110 არ ვიცი, ბედი რას გვიქადის, ისურვებს ვანა
იუბიტერი ტვირელთ მხარე დაუთმოს ტროელს?
ერთად შეჰყაროს ტომნი, მტკიცე კავშირით შეკრას?
შენ, ვით მეუღლემ, გამოსცადე და შეევედრე,
მეც თან მოგყვები“. დედოფალმა იუნომ უთხრა:
- 115 „ეგ მე მომანდე. ყურადღებით მისმინე ახლა,
მოკლედ ავიხსნი, თუ ეს საქმე ვით მოვაგვართ.
ნადირობის დროს ენესი, საბრალო დიდოც
ჭალაში შევლენ, ოდეს დილის სისხამზე მიწას
ახლად ამდგარი ტიტანუსი სხივებს მოაფრქვევს.
- 120 როს რაზმი ჭალას მოედება ორივე მხრიდან,
დავუშენ ღვართქაფს ბინდის მომტანს, სეტყვაგარეულს
და მთელი ზეცა შეიძვრება ჭექა-ქუხილით.
მხლებლებს გაფვანტავ და დავფარავ ღამის წყვილიადში.
ერთ მღვიმეს შევლენ დედოფალიც, ტროელთ ბელადიც.
- 125 მეც იქ ვიქნები, ასე მესმის სურვილი შენი.
- 127 იქ იყოს მათი ჰიმენეა!“ თხოვნა მიიღო,
თან აცინებდა კითერეას ცრუ დაპირება.

- ამ დროს დატოვა ოკეანე ტურფა ავრორამ.
- 130 ქველი მოყმენი სისხამ დილით გასცდნენ კარიბჭეს.
მსხვილნი ბადენი, ოროლები ეჭირათ ხელში,
მხნედ ამხედრებულ მასილელებს ახლდათ ძაღლები.
სანთიობოში შეყოვნებულ დიდოს ელოდნენ
დიდებულები კარის ზღურბლთან. ელოდა რაში
- 135 ოქრო-ძოწებით აკაზმული. მძვინვარედ ხრავდა
ქაფიან აღვირს. დიდ ამალას წარუძღვა დიდო.
ქლამიდი ჰქონდა სიდონური, ოქროს აშია,
ოქროს კაპარჭი, დალალებშიც ოქრო ჩაწულნი
და ოქროს კავი ძოწის კაბის შესაკავებლად.

- 140 არცთუ ფრიგიელთ დაუყოვნდათ და ლალ იულუსს.
ყველას სჯობნიდა სილამაზით გმირი ენეას,
დასს შეუერთდა სათნო მოყმე ტროელთა რაზმით.
ასეთი არის აპოლონიც, როს ცივ ლიკიას
და ქსანთუსს ტოვებს, დედისეულ დელოსისაკენ
- 145 ფერხულს მიუძღვის, ბომონებთან დგას ჟრიაშული
კრეტელების და დრიოპების, აგათირსების;
კინთუსის სერზე აბრძანდება, მოქნილ შტოვებით
თავს დაიმშვენებს და შეიკრავს ოქროს სამაგრიტ.
მხრებზე ისრები ზრიალებენ... სწორედ მას ჰგავდა
- 150 ციურ სიტურფით მოზეიმე სათნო ენეას.

მიუახლოვდნენ მთის მწვერვალებს და ყრუ ნაპრალებს,
მაღალ მწვერვალებს ჯიხვთა ჯოგი მოწყდა ანაზად,
მეორე მხრიდან კი ირმები ქორბუდიანნი
ველზე მიქროდნენ, მტერის ავარდა კორიანტელი,

155 სურდათ გასცლოდნენ მეყსეულად საშიშ გორაკებს.
ასკანიუსი, ფიცხი ცხენით ატაცებული,
ველზე მიქროდა, თან ნატრობდა მინდორზე მსრბოლი,
რომ ამდენ წყნარ და მშვიდობიან ცხოველთა შორის
ტახს გადაყროდა პირქაფიანს, ან ლომს მძვინვარეს.

- 160 ამ დროს ცა უცბად ახმინდა, წამოუშინა
კოკისპირულმა, გაერია სეტყვის მარცვლები.
ტვირელთ ბელადნი, ტროელთ ყრმანი შემოიფანტნენ,
შეშინებული შვილიშვილიც ქალღმერთ ვენუსის...
საფარს ეძებდნენ. ნიაღვარი მოსცდა მთებიდან.
- 165 მღვიმე ისაფრეს მყის დიდძალ და ტროელთ ბელადმა,
მიწა-ტელუსმა და იუნომ — ქორწილის ღმერთმა
ნიშანი მისცეს. აელუარდა ცეცხლით ეთერი —
ქორწილის მოწმე, ახმაურდნენ მთებში ნიძვები.
დღე იგი იყო სიკვდილის და უბედურების.
- 170 აღარ აკრთობდა აწ დედოფალს კორი და კდემა,
არცა მალული სიყვარული: მას ქორწინების
სახელს არჰმევდა, თითქოს ამით ცოდვას ფარავდა.

ლიბიის ქალაქთ მყის მოედო მაშინ ხმა—ფამა,
ხმა უფრო სხარტი, ვიდრე ყველა დანაშაული...

- 175 ძალა შემატა მოძრაობამ, გზაზე გაივსო,

- ჯერ შიშით კრთოდა, მაგრამ მალე ჰაერს შეერთო,
 ხმელეთი განვლო და ღრუბლებში გაუჩინარდა.
 ღმერთებზე მწყარალმა, ნათქვამია, მიწამ-ღმერთქალმა
 დაღ უშვა იგი კეუსსა და ენკელადუსსა,
 180 თანაც აღჭურვა ფეხმარდობით და მალი ფრთებით,
 საზარელ ურჩხულს ტანთ იმდენი ბუმბული ესხა,
 რამდენიც თვალი, — სათქმელადაც საოცარია, —
 ენაც იმდენი, იმდენივე ბაგე და ყური!
 ღამით ცასა და მიწას შუა დაქროდა ბნელში,
 185 დამაშვრალ თვალებს ტკბილი ძილით არ ასვენებდა.
 დღისით გუშაგად სახლის სხვენზე, მაღალ ქონგურზე
 დასკუბდებოდა და ქალაქებს შიშის ზარს სცემდა.
 ემარჯვებოდა სიცრუეც და ჭეშმარიტებაც.
 ახლაც ალავსო ნიშნამ ხალხი ათასი სიტყვით,
 190 ხალხისით ერთუროს გაურია ცრუ და მართალი:
 ტროელთა მოდგმის ენესთან, ვით მამაკაცთან,
 უხარიაო ლამაზ დიდოს დაკავშირება.
 ზამთარს კვლავ ერთად ნეტარებით გაატარებენ,
 სამეფო დათმეს, ავხორც ვნებას მისცესო თავი...
 195 საზარმა ნიშნამ ყველა ბაგე ჭორით ალავსო.

- შემდეგ წავიდა და ანთო რისხვით იარბას,
 რომელიც ჰამონს შეეძინა, როს მოიტაცეს
 გარამანტელი ნიშნა. მეფეს ვრცელ სამეფოში
 ასი ტაძარი აუგია იუპიტერის,
 200 ასი ბომონი აღუმართავს, ცეცხლი უშრეტი, —
 ღმერთთა დარაჯი მარადისი, ზვარაკთა სისხლით
 სავსე სამსხვერპლო, ყვავილებით მორთული ზღურბლნი.
 სული ანთო გაშმაგებით, საზარი ჭორით,
 კერპებს, ამბობენ, ყოვლისშემძლე ღმერთებს მიმართა,
 205 ევედრებოდა იუპიტერს ხელაპყრობილი:
 „ყოვლად ძლიერო! შენთვის მავრნი, ჭრელ ხალიჩებზე
 მონადიმენი, ასხურებენ ზვარაკს ზედაშეს.
 ხომ ხედავ ამას?.. როცა ელვას გვტყორცნი, მამაო,
 ეძრწით და ღრუბლებში ავარდნილი ბრმა ნაკვერცხლები
 210 სულს გვიშფოთებენ... განა გრგვინვა ამიოდ ომის?
 დიაცი, ვინაც ჩვენს საზღვრებში იძენდა ქალაქს,
 რომელსაც ერგო სანაპირო ზოდაბუნები,
 მეფობაც მივეც, დღეს ცოლობას უარყოფს ჩემსას,

- ენეასს, იღებს, ვით მბრძანებელს სამეფოისა!..
- 215 პარისი იგი, ქალაქუნა ბრბო რომ თან ახლავს,
მეონიური ქუდით თმები რომ დაუფარავს,
მიპარვია და ეუფლება... ვაგლახ, ამაოდ
გიძღვნიტ ტაძრებში ზვარაჟს შენდა მსასოველნი“.
- საკურთხეველთან ძირს განთხმულის ლოცვა ესმოდა.
- 220 მძლე იუპიტერს. სასახლეს და მიჯნურთ შეხედა,
ტრფობაზე მეტი დიდება რომ არც უნატრიათ.
მერკურიუსი წარავლინა ღმერთთა მეუფემ:
„შვილო, ზეფირუს მოიხმე და ფრთები აისხი,
დარდანთა ბელადს, კართაგენში რომ დარჩენილა,
- 225 დავიწყებია ქალაქები ბედით აღთქმული,
ცით მოევლინე და უთხარი დანაბარევი:
განა ასეთად შვა მშობელმა პირმშვენიერმა,
ბერძენთა ხმლისგან განა ორჯერ მისთვის დაიხსნა,
რომ არ ეუფლოს იტალიას ომით დატანჯულს?
- 230 ტევკრთა ძველ სისხლით მართებს მოდგმის აღორძინება,
დამორჩილება სამყაროსი თვისი კანონით!
თუკი დიდება არ აღელვებს ამა საქმეთა,
სასიქადულო შრომისათვის თვით არ აღიძვრის,
განა შურს მამას რომის კოშკი იულუსისთვის?
- 235 რას სჩადის, ან რა იმედით დგას მტრულ ტომთა შორის?
არ ახსოვს ავზონთ მოდგმა, ველნი ლავინიუმის?
წავიდეს! ამას ვიტყვი ბოლოს! ამ სიტყვას სდიოს.“

- ასე თქვა. საქმეს მყის შეუდგა მერკურიუსი,
უმაღ მოირგო ღმერთმა ოქროს ფრთამალი ქოში,
- 240 რომელიც ფრთებით ზღვებისა და ხმელეთის ზემოთ
ქარივით სწრაფად გააფრენდა. კვერთხი აიღო,
რომლითაც იგი მკრთალ აჩრდილებს მოუწოდებდა
ბნელ ორკუსიდან, სხვებს ქვესკნელში კვლავ ჩაამხოვდა,
მოკვდავთ რულს ჰგვრიდა, მიცვალებულთ თვალებს უხეღდა.
- 245 იმ კვერთხის ძალით გაჭრა ქარი და ღრუბლებს გასცდა,
ფრენის დროს ნახა მწვერვალები, ციცაბო მთები
მტკიცე ატლანტის, მწვერვალით რომ ცას შებჯენია.
ატლანტის თხემი გახლართულა ღრუბლის ფთილებში,
ფიჭვით დაფარულს ქარი ურტყამს და ნიაღვარი,
250 თოვლი ჰფენია მხრებზე, სოლო წვერს ნაკადები

ჩამოსდენია და ყინვაში გაშეშებია.

- აქვე შეჩერდა ჯერ ფრთოსანი კილენიუსი,
მთელი სხეულით ტალღებისკენ დაქანდა შემდეგ.
როგორც ფრინველი თევზით საესე ზღვის ნაპირებთან
255 ირაოსა ჰკრავს, დაბლა იწევს წყლის ჰაველებამდე, —
ისე მიფრინავს და მიაპობს ქარს ქვიშიანი
ლიბის პირას კილენეზე შობილი იგი,
იქ, სად დედული ჰქონდა, პაპა სადაცა ჰყავდა.

- მფრინავი ქოშით როს შეეხო ქოხთა სახურავს,
260 ჰპოვა ენას, კოშკს აგებდა ტროელი გმირი.
მახვილი ერტყა მოოჭვილი ყვითელ აკანთით,
მძლავრი მხრებიდან ეშვებოდა ტოვა, ელვარე
ტვიროსულ ძოწით, დედოფლისგან მიეღო ჯილდოდ
მისივ ნაკერი, ოქროს ძაფით ამოქსოვილი.
265 მაშინვე უთხრა: „კართაგენის საფუძველსა ჰყრი,
აამებ ქალს და ულამაზეს ქალაქს აშენებ?
/ეჰ, დაგვიწყნია სამეფო და საქმენი შენნი!
შენთან მოვფრინდი ოლიმპოდან, უკვდავთ მეუფის,
ზეცის და მიწის მიმომძვრელის მკაცრი ბრძანებით.
270 თვითონვე მითხრა, მაიძულა შენთვისაც მეთქვა:
— რას სჩადი, უქმად რას უდგახარ ლიბის მხარეს?
272 თუ დიად საქმეს შენი სული არ აღუგზნია,
274 ყრმა ასკანიუს გაიხსენე და იმედები
275 მემკვიდრეობის. იგი მეფედ უნდა გაუხდეს
იტალიას და რომის მიწას“. კილენიუსმა
ასე უთხრა და მყის მოკვდავის სახე გაუქრა,
თვალებს მოშორდა და ბრწყინვალე ეთერს შეერთო.

- თავზარი დაცა ამ ზმანებამ მამა ენეასს,
280 თმა ყალყზე დადგა, ხოლო ხორხში სიტყვა გაუწყდა.
ლტოლვას ესწრაფა და საამო ქვეყნის დათმობას,
ღმერთების ნებით და ბრძანებით გაოცებული.
რაღა ედონა, დედოფლისთვის ვით გაებედა
მძიმე სათქმელი? სადღა იყო გამოსავალი?!
285 ბორგავდა გმირი ენეასის მკვირცხლი გონება
სხვადასხვა გზის და ამოცანის გადასაწყვეტად.
ბოლოს ეს აზრი მოეჩვენა საუკეთესოდ:
მნესთეეს მოუხმო, სერგესტუსს და მამაც სერენტუსს,

- გემთა მოწყობა დაავალა, მეგზურთ თავშეყრა
 290 და საჭურვლისა, ზეაშიადის გულში ჩამარხვა.
 სანამდის ეჭვი არა ჰქონდა მშვენიერ დიდოს
 მოყმის ღალატის, სანამ ტრფობის ბზარს არ ელოდა,
 მზადება იწყო ენეასმა, მსწრაფლ ირჯებოდა,
 ზელქვეითები დაარიგა, ყველამ სიამით
 295 მიიღო მისი ბრძანება და საქმეს შეუდგა.

- დიდომ სიცრუე, — სატრფოს ვინ რას გამოაპარებს, —
 პირველმა იგრძნო, სამზადისიც და განსაცდელი...
 მაგრამ უფრთხოდა სინამდვილეს. უზნეო ჭორმა
 უთხრა მრისხანეს, გასაქცევად დგანანო გემნი.
 300 ციხე-ქალაქში დედოფალი უმწეო სულით
 ილტვოდა შმაგად, ასე თიასს საკურთხეველთან
 აცოფებს ხოლმე ორგები მძლე ბახუსისა
 და მოუწოდებს კითერონის გამოძახილი.
 ბოლოს ენეასს დედოფალმა მიმართა სიტყვით:
 305 „განა შეგეძლო, მოღალატევ, მაგ ბოროტების
 ჩემგან დამალვა, დატოვება კართაგენისა?
 ნუთუ ვერც ტრფობა, ვერც მარჯვენა მოწოდებული,
 დიდოც, მოსურნე სიკვდილისა, ვერ შეგაკაფებს?
 ზამთრის ცის პირზე, ო, სასტიკო, გემებს ამზადებ,
 310 ზღვით მიისწრაფვი, აქვილონის ქროლვას მიჰყვები...
 სხვათა ქვეყანა და უცნობი სასახლეები
 რომ არ გეძებნა, კვლავ მღვარიყო ამაყი ტროა,
 მღელვარე ზღვაში გაჰყვებოდი ახალ ილიონს?
 გამირბი განა? ო, გაფიცებ ცრემლით მარჯვენას, —
 315 ბედკრულს ნუგეშად რად არ შემრჩა სხვა არაფერი, —
 ჩვენს მჭიდრო კავშირს, ჰიმენეას, ტკბილად დაწყებულს,
 თუ რამ სიკეთე გახსოვს ჩემგან, თუ რამ გიყვარდა,
 გებრალეზოდ, გეაჯები, სახლს ნუ დამინგრევ,
 თუ გულში ჩემთვის შეგერჩა კუთხე, დათმე ეგ აზრი!
 320 განა შენ გამო არა ვძულვარ ლიბიის ხალხსა,
 ნუმიდთა ტირანს და ტვირელებს? შენ შემოგწირე
 სირცხვილ-ნამუსი და სახელი ვარსკვლავთ სადარი!
 დღეს კი, სტუმარო, სასიკვდილოდ ვისთანა მტოვებ?
 ნუთუ აწ შენგან მრჩება მხოლოდ სახელი ქმრისა?
 325 რაღას ველოდო? დამაქციოს პიგმალიონმა,
 ტყვედ წამიყვანოს იარბასმა, გეტულთა მეფემ?

- განშორებამდე ჩამსახოდა ნეტავი ბავშვი,
ჩემს სასახლეში ეთამაშა ყმაწვილ ენეასს,
და შენი სახე მისგან მაინც მომგონებოდა,
330 თავს არ ჩავთვლიდი დაგმობილად, გაწბილებულად“.

- რაკი ახსოვდა გაფრთხილება იუპიტერის,
ქალს თვალს არ სწყვეტდა, გულში დარდი ძალით ჩაიხშო.
მოკლედ მიუვო: „დედოფალო, მე ვერ უარვყოფ
შენს მადლს, რომელიც შეგიძლია ჩამომითვალო.
335 გწამდეს, ყოველთვის მოვიგონებ ელისას ტკბილად,
სანამ თავს ხსოვნა შერჩენია და სული — სხეულს.
მოკლედ ავიხსნი: არ გეგონოს, იმედი მქონდა
უჩუმრად ლტოლვის, საქორწინო შანდალს ვესწრაფე,
ანდა მოვედი აქ ამ ტკბილი კავშირისათვის.
340 ბედმა რომ მომცეს ჩემი აზრით ცხოვრების ნება,
ჩემთა საქმეთა სასურველი შემობრუნება,
მაშინ ძვირფასი ტროისათვის მე ვიზრუნებდი
და ვისურვებდი, რომ მდგარიყო პრიამეს სახლნი
და დამარცხებულთ კვლავ პერგამოსს დაეუფლებინებდი.
345 იტალიაში აპოლონმა წასვლა მიბრძანა,
იტალიაში ლიკიუსის მომიხმობს მოგვი.
იქ მელბს ტრფობა და მამული. შენ, ფინიკიელს,
თუ კართაგენი და ლიბიის ქალაქი გზლუდავს,
რად გშურს ტევკრთაგან ავზონიის დასაკუთრება?
350 სხვათა სამეფოს მოპოვება გვიბრძანა ღმერთმა.
მამა ანქიზე, ოდეს ღამე დაფარავს მიწას,
ცაზე მთიებნი დასხდებიან მანათობელნი,
მომეცლინება, შემაშფოთებს ხოლმე ზმანებით.
ასკანიუსსა, პირმშოს ძვირფასს, ხომ დავუკარგავ
355 სანუკვარ ველებს და სამეფოს ჰესპერიისა!
იუპიტერის მოგზავნილმა ღმერთების მაცნემ,
ჩემსა და შენს თავს გეფიცები — მსწრაფლ ეთერიდან
გადმომცა ღმერთის განჩინება. ნათლად ვიხილე
გადმოსვლა ღვთისა და მესმოდა სიტყვები ცხადლივ.
360 თავს ნუ აღიგზნებ, მეც ნუ დამწვავ შენი სახმილით,
მე ჩემი ნებით როდი მივალ იტალიაში!“

ცერად გახედა მოსაუბრეს გამწყრალმა ქალმა
თავით ფეხამდე, გამსჭვალავი, მდუმარე მზერით

- და შემდეგ რისხვით ანთებულმა ასე მიუგო:
- 365 „არა ქალღმერთმა გაგაჩინა, არცა დარდანუს
გყავდა წინაპრად, მოღალატე! გშობა კლდოვანმა
კავკასიონმა, პირკანელი ვეფხვების ძუძუ
თუ გიწვია?! აწ უარესს რას ვნახავ კიდევ?
ჩემს გოდებაზე, თვალიც კი არ დაახამხამა,
370 ცრემლი არ ღვარა, სატრფო თვისი არ შეიბრალა!
რალას ველოდე? სარც იუნო, არც ღმერთთა მამა
წყალობის თვალთ არ შეხედავს აქ მომზდარ ამბავს.
კაცი ვერავის ვერ ენდობა! გაძევებული
მე შევიფარე, უგუნურმა, ჩემს სამეფოში,
375 დაეიხსენ გემნი და მხლებელნი სიკვდილისაგან!
ო, მწვავს ფურია! აპოლონმა მისანმა გითხრა,
იუპიტერმა მოგივლინა ლიკიის მოგვნი,
ღმერთების მაცნემ მოგიტანა მკაცრი ბრძანება?
უზრუნველ ღმერთებს შენზე ზრუნვა აღარ ასვენებს!
380 მე არ გაკავებ, არც შენს სიტყვას ვეპაექრები,
გასწი, ეძიე იტალიას სამეფო შენი!
მჯერა, რაც ძალუძს ღვთაებათა მართლმსაჯულებას,
შენ გიზღავს იგი კლდეთა შორის და დიდოს სახელს
ხშირად ახსენებ. შენკენ ვილტვი შავი მაშხალით,
385 და როს სიკვდილი განაშორებს შენს სულს ხორცისგან,
მოგვევლინები ვით აჩრდილი, ვერავო, დასჯილს!
ო, მე კავიგებ, ჩამოაღწევს სულეთში ცნობა!“

- სიტყვა შეწყვიტა, გაეცალა, ზურგი აქცია,
თვალს მიეფარა. მოყმე დარჩა გაოგნებული...
- 390 თან რიდი ჰქონდა, თან სათქმელიც ბევრი რამ დარჩა.
მხევლებმა ხელში აიტაცეს, ღუნე სახსრები
მარმარილოვან სანთიობოს ფარდაზე დადეს.
სათნო ენეასს ღმობიერი სიტყვებით სურდა,
რომ გაეფანტა მწუხარება საბრალო ქალის.
395 ხშირად ოხრავდა, სიყვარულით სულით ძირიან
აღბორებულო, მაინც ღმერთის ბრძანებას გაჰყვა.

- ტევკრებმა იწყეს ყოველი მხრივ სანაპიროდან
მალალ გემების ჩამოშვება, აატივტივეს.
გაუსხეპავი ჩამოჰქონდათ ხოფი, მორები,
400 რადგან გაქცევას ესწრაფოდნენ.

- უნდა გენახა ქალაქიდან ლტოლვილთა დასი, —
 თითქოს მარცვლის გუნდს ზამთრის შიშით ჭიანჭველები
 მიათრევენო, რომ ბუდეში მოიმარაგონ:
 მიცოცავს ველზე შავი მწკრივი და ბალახებში
- 405 მიათრევეს ნადავლს, მიაგორებს მსხვილ მარცვლებს მხრებით.
 სხვები მიმავალ მწკრივს, ხანდახან გზად დაყოვნებულს,
 წააქეზებენ, დულს ბილიკი მხურვალე შრომით.
- რას გრძნობდი, როცა, დედოფალო, ამას ხედავდი?
 როგორ ოხრავდი, ოდეს ველი შენი კოშკიდან
- 410 იხილე ვრცელი, მუშაობით აღუღებული
 და ზღვის ნაპირას ყრიაშული, შეხლა-შემოხლა?!
 ტრფობავ, მოკვდავთა გულებს რას არ ჩაადენინებ!
 კვლავ აიძულებ შეევედროს თვალცრემლიანი,
 თვისი ამაყი სული ვნებას დაუმორჩილოს,
- 415 არა დარჩეს რა განუცდელი აღსასრულამდე!
 „ანა, ზომ ხედავ, ზღვის ნაპირზე როგორ ჩქარობენ,
 ყრვლგნით მოგროვდნენ, იალქნები ქარს მოელიან,
 მეზღვაურებმა გვირგვინებით შეამკეს კიხო...
 მე რომ წინასწარ განსაცდელი მეგრძო საზარი,
- 420 ხომ გავუძლებდი კიდევ, დაო! მაგრამ უბედურს
 ერთი თხოვნაღა შემისრულე. ის მოღალატე
 შენ პატივს გცემდა და გიმხელდა გულის ზეაშიადს.
 ნაზი მოპყრობა და შერჩევა იცოდი დროის.
 დაო, ეახლე ჩვენს ამაყ მტერს შესავედრებლად.
- 425 დანაელთათვის არ აღმითქვამს ავლიდს ტროელთა
 მოდგმის მოსპობა, პერგამოსში გემთა გაგზავნა,
 მე არ შემიძრავს მისი მამის ანქიზეს სული.
 მაშ რად არ უნდა ჩემი სიტყვა ისმინოს გმირმა?
 სად გარბის? სატრფოს მით აამოს უკანასკნელად,
- 430 რომ დაელოდოს ზურგქარსა და ქამსაც ხელსაყრელს.
 არ მოვაგონებ წარსულ ტრფობას, მისგან დათმობილს,
 არ ვთხოვ მშვენიერ ლაციუმის სამეფო დათმოს.
 ცოტა შეყოვნდეს, რომ სიგიჟე ჯანშორებისა
 დაცხრეს და ბედმა მიმაჩვიოს ძლეული დარდსა!
- 435 ამ მოწყალეებას გევედრები, დას შეეწიე
 და სიკვდილამდე მადლიერი გიზღავ სანაცვლოს“.

ასე ევედრა, უბედურ დას მისი ნათქვამი
 მიჰქონდა გმირთან, მაგრამ თხოვნამ ვეღარ მოაღბო
 და არ დანებდა ენეასი სატრფოს ვედრებას.
 440 ბედმა იმძლავრა და ჩაუხშო სიკეთე გულში.
 მსგავსად იმისა, ვით ბერძუნას ეჭიდებიან
 ალპების მთების ბორეასნი, დაუქროლებენ,
 ამოთხრა სურთ და ერთურთს ძალით ეცილებიან;
 ირყევა მუხა და ფოთოლი მაღლიდან ცვივა,
 445 კლდეს დაჭდობია და ეთერში რაც სიმაღლე აქვს,
 იმდენი სიღრმე ტარტარში აქვს ფესვით გადგმული...
 გმირიც ასევე შეარყია სატრფოს სიტყვებმა,
 დიადი გული დაესერა დარდს, ხოლო აზრი
 არ შერყეულა და ამო იყო ცრემლები.

450 ბედმა შეაკრთო უბედური დიდო, მოუხშო
 სიკვდილს, შესძულდა ცის ზვიადი კამარის მზერა.
 ბოლო რომ მალე მოღებოდა, დიაცს ზვარაკი
 მიჰქონდა კერპთან, საკმეველთან და რა იხილა, —
 თქმაც მიმძიმს, — სითხე უწმინდესი უმალ გაშავდა.
 455 ღვინო კამკამა გადაიქცა ავბედით სისხლად!
 მან არვის უთხრა, არც დას ამცნო, რაც მოეჩვენა.

ტაძარი იდგა სასახლესთან მარმარილოსი —
 პირველი ქმრისა. სასოებით უვლიდა ქალი,
 როგორც ზეიმზე, ყვავილებით რთავდა მუდამეჟამს.
 460 იმა ტაძრიდან შემოესმა ქმრის დაძახილი...
 ღამის წყვილიადი დედამიწას გადაეფარა,
 სხვენზე მღეროდა მიკიოტი სიკვდილის ჰანგებს,
 ტირილს უგავდა მკვნესარი და გამყინავა ხმა.
 ძველი მისნების სხვა მრავალი სასწაულები
 465 შიშს ჰგვრიდა მის სულს. ძილში თითქოს სდევდა ენეას
 გაშმაგებული; ხან აკრთობდა ქალს მარტოობა,
 არგინ არ ახლდა მას შორეულ გზაზე მიმავალს,
 უდაბურ მხარეს ტვირელების საძებრად წასულს...
 ასე ხედავდა ევმენიდებს გიჟი პენთესიც,
 470 ეჩვენებოდა მზე ორმაგად, თებეც ორმაგად,
 აგამემნონის ძე ორესტეც სცენაზე ასე
 გაუბრბის დედას, ჩირადნით და გველებით მღევარს,
 მაგრამ ღირები დასასჯელად ზღუბრბლთან უცდიან.

- დარდი დანება დედოფალიც სიგიჟეს ასეთს.
 475 გულში იზრახა თავის მოკვლა, ხერხი იღონა
 და მწუხარე დას დაუმალა განზრახვა თვისი,
 ვითომც იმედით უბრწყინავდა სახე და შუბლი:
 „ეპოვე გზა ხსნისა, შეგიძლია დას მიულოცო!
 ან დავიბრუნებ, ან მის ტრფობას გადაფურჩები.
 480 საზღვართან ახლოს ოკენის, სადაც მზე ჩადის,
 ქვეყნის კიდეზე ეთიობთა მხარეა, ცის თაღს
 იჭერს ატლანტი, ვარსკვლავებით უხვად დაცხრილულს.
 მითხრეს მისანი იქაური, მასილთა მოდგმის,
 485 ჰესპერიდების ტაძრის მცველსა, დრაკონს რომ უვლის,
 იქვე ხეხილის წმიდა შტოს რომ ფხიზლად გულშეგობს,
 გოლეულით და ყაყაჩოთი, ძილისმომგვრელით,
 ძალუძს რომ დარდი ააშოროს თვის რჩეულს ლოცვით,
 სხვას კი მიაგოს საზრუნავი აუტანელი,
 წყარო შეტბოროს, ვარსკვლავები უკმოაქციოს,
 490 ღამის მანები ნაზმანები გამოიწვიოს,
 შენს ფეხქვეშ მიწა ააყენესო, ხე მთას მოწყვიტოს!..
 ძვირფასო დაო, გეფიცები ღმერთებს და შენს თავს,
 ჩემს დას სანუკვარს, გრძნეულების არ მაქვს ხალისი,
 მაგრამ სატახტოს შუაგულში და ღია ცისქვეშ
 495 ცეცხლი ალაგზნე, საჭურველნი, რომელნიც დარჩა
 იმ უსინდისოს, საქორწინო ის სარეცელიც,
 მე რომ დამლუპა, ზედ დაადე. მსურს რომ დაიწვას
 ბოროტი კაცის ყველა კვალი, მოგვმაც მირჩია“.
- თქვა და გაჩუმდა, ტურფა სახეს ფითრი მოედო.
 500 ვერ მიხვდა ანა, რომ მისი და სიკვდილს ფარავდა
 ახალი ხერხით, რომ შეეძლო ასეთ სიგიჟეს
 უფრო მოესპო ქალი, ვიდრე სიქეესის სიკვდილს.
 შოაწყო ისე, როგორც უბრძანეს.
 თვით დედოფალმა, როცა ცისქვეშ დარბაზთა შორის
 505 ცეცხლი გაჩაღდა ფიჭვისა და მუხის ძელისგან,
 გვირგვინით მორთო და შეამკო შემოგარენი
 სამგლოვიარო ყვავილებით. საწოლზე დადო
 მყოფადის მტოდნემ მოყმის ხმალი და ქანდაკება.
 კერპს შემოუდგნენ, თმაგაშლილმა მისანმა სამგზის
 510 მოუხშმო ას ღმერთს, სამსახოვან ჰეკატეს ქალღმერთს,
 ერებუსს, ქაოსს და დიანას სამპიროვანსა.

ასხურა ვითომც ავერანუსის ნაკადის წყალი.
 სპილენძის ნამგლით მთვარის შუქზე მოჭრილი ღერო
 რძიან ბალახთა — შხამიანი იქვე ეფინა,
 515 იქვე დაედოთ კვიცის შუბლზე აჭრილი თია —
 დედის უნებურ მონატაცი.
 თვითონ დიდო კი წმიდა ფქვილით ბომონს ეახლა,
 ფერხთ გაიხადა, ჩამოშალა ტანისამოსი,
 ღმერთებს მოუხმო სიკვდილის წინ და ვარსკვლავებსა,
 520 მომავლის მცოდნეთ, შეევედრა, თუ მართლ სჯის ღმერთი,
 მაშ იზრუნოსო მიჯნურების მტანჯველ ვნებაზე.

ღამე იყო და დაღლილ სხეულთ საამო ძილი
 მიწაზე, ტყეში დაეუფლა, ზვირთიც მიწყნარდა.
 მნათობთ ზეცაზე ნახევარი გაეცლოთ გზისა.
 525 იღვა სიჩუმე, ცხოველნი და ჭრელი ფრინველნი,
 ტბათა სივრცეზე, თუ ბუჩქებში მიმალულები,
 527 მღუმარ ღამეში ჩაიძირნენ უძირო ძილში.
 529 მხოლოდ ბედკრულმა ერთმა ქალმა ფინიკიელმა
 530 ვერ შეძლო ძილი, არცა გულით უგრძენია ღამე,
 ვერ დაცხრა, მძიმე საზრუნავი გაუორკეცდა.
 გაშმაგდა ვნება და შეიძრა რისხვა მღელვარე.
 მის გულს მხოლოდლა ფიქრი ერთი არ ასვენებდა:
 „ვთა ჩემს თავსა! უარყოფილ ძველ საქმართა
 535 კვლავ მივუბრუნდე და ქორწილი ვთხოვო ნომადებს,
 რომელნიც თვით მე დავიწყუნე, ვით მამაკაცნი?
 ნუთუ გემებს და ტევკრის სურვილს უნდა დავნებდე?
 არად ჩააგდეს შემწეობა ძნელბედობისას,
 და არც ძველ ამბებს იგონებენ მადლობის გრძნობით.
 540 ამაყ ზომილზე, რომცა მსურდეს, ვინდა მიმიღებს
 საქულველ ქალსა? შე საბრალოვ, განა არ იცი
 ლაომედონტის მემკვიდრეთა ფიცისმტეხლობა?
 რაღა ვიღონო? მარტო გავყვე ზღვად მოზეიმეთ,
 თუ ტვირელთ რაზმი შემოვკრიბო, სიღონ-ქალაქში —
 545 ძლივს რომ დავიხსენ, მათთან ერთად ზღვას მივცე თავი,
 ვუბრძანო, რომ ქარს კვლავ მიანდონ თეთრი აფრები?
 მოკვდი, ასე სჯობს! და მახვილით განგმირე ტანჯვა!
 დაო, პირველად შენ მოგალბო ცრემლმა და უგნურს
 უბედურება დამატეხე, მტერს მიმეც მსხვერპლად!
 550 ბედმა არ მომცა საქორწინო სარეცლის რიდი,

ველური ჟინის, საჩოთირო საქმის შეხების.
ო, სიქევის ფერფლს ერთგულება ვერ შეგუნახე!“
ქალის მკერდიდან მოხეტიადა გლოვა ასეთი.

- წასვლის იმედით დამშვიდებულს მალალ კიჩოზე
555 უძინა ბელადს. ყოველივე მზად იყო უკვე.
ღმერთის ზმანება, იმავ სახით დაბრუნებული
გამოეცხადა, კვლავ თავიდან გაუმეორა.
ჰგავდა სახითაც მერკურიუსს, ნამბობითაც,
ოქროსფერ თმებით თუ სიტურფით ნორჩი სხეულს:
560 „ქალღმერთის ძეო, ნუთუ ძალგიძს იძინო ახლა
და ვერა გრძნობდე, თუ რა მძიმე საფრთხე მოგელის?
უგნურო! კეთილ ზეფირუსის ნუთუ არ გესმის?
ქალმა სასტიკი ბოროტება გულში ჩაიდო,
სწყურია მოკვდეს, მრისხანებით დუღს და მღელვარებს.
565 არ წახვალ განა, სანამ კიდევ ძალგიძს წახვიდე?
მალე იხილავ ზღვას დაფარულს გემებით, საზარ
ჩირადღნის ელვას, მოედება კოცონი ნაპირს,
თუ დაყოვნებ და მოგისწრებს დილის ავრორა.
ისწრაფე-მეთქი, ქალი მიწყევ ცვალებადია!“
- 570 ასე უბრძანა და შავ ღამეს შეერთო ღმერთი.
ანაზღუღმა მოჩვენებამ შეაკრთო გმირი,
ძილი გაუქრა, წამოყარა ამხანაგები:
„ადექით, ძმებო, და სასწრაფოდ ხოფს მოუსხედით,
ჩქარა აუშვით იალქნები! ცით მოვლენილი
575 ღმერთი გვასწრაფებს გაქცევას და ბაგირის ახსნას
კვლავ გვაიძულებს. გემონებით, ღმერთო წმიდაო!
ვინც უნდა იყო, სიხარულით დაგყვებით ნებას.
ო, მეოხ გვეყავ, სათნოვ, უხმე ცად მალალ მთიებს
სიკეთის ნიშნად!“ თქვა და იძრო ხმალი ელვარე,
580 გაშიშვლებული რკინით გაჭრა მტკიცე ბაგირი.
ფიცხლავ მიადგა ნიჩბებს ყველა და ზღვას მიენდვნენ.
ნაპირს განშორდნენ, დაიფარა ზღვა ხომაღლებით.
ზვირთს აქაფებდნენ, მიაპობდნენ ზღვის სილაყვარდეს.

- კვლავაც ახალი ბრწყინვალეობით მოფინა მიწა,
585 დათმო ტითონის სარეცელი ტურფა ავრორამ.
კოშკიდან ნახა დედოფალმა, როცა ინათა,

- რომ გაეშალათ იალქნები ლტოლვილ ხომალდებს,
იგრძნო ნაპირი უკაცურად და ნავსადგომი...
სამგზის, თუ ოთხგზის ლამაზ მკერდზე მჯილი დაიცა
590 და ოქროსფერი თმა გაშალა: „ო, იუპიტერი!
წავიდა უცხო, სამეფოსი შემგინებელი, —
ასე თქვა, — განაკლავ გავუშვებ, რომ საჭურველით
ხელში ჩაიგდონ სხვა ქალაქი და ხომალდები?!
ჩქარა აისხით იარაღი, დასცხეთ ხოფები! —
- 595 რას ვამბობ! სად ვარ? რა სიგიჟე გიმღვრევს გონებას,
ბედკრულო დიდო, ახლა გიკვირს მისი სიმუხთლე?
კვერთხს რომ აძლევდი, რას ფიქრობდი? თურმე რას ნიშნავს
მისი მარჯვენა, ერთგულება, ვისაც მშობელი
მხრებზე შეუსვამს, კერპთან ერთად წაუყვანია.
- 600 მე ხომ შემეძლო ამეკუწა მისი სხეული
და გამეფანტა ზღვის ტალღებზე? ასკანიუსი
მომეკლა, მამის კერძში შეილის ხორცი ჩამეღო?
იქნებ საეჭვო ყოფილიყო ბრძოლის სასწორი,
მაგრამ სიკვდილთან მიახლებულს რა შემაყრთობდა?
- 605 ბანაკს და გემბანს ცეცხლს მივცემდი, შვილსა და მამას
მთელს ტომთან ერთად რომ მოვსპობდი, მეც მოვკვდებოდი!
მზეო, მიწიურ ყველა საქმის მანათობელო,
იუნო, მოწმევ, გასაჭირში შუა მდგომელო,
ჰეკატევ, ღამის თემშარაზე რომ შეგყმუიან,
- 610 მზღველო ღირებო, მომაკვდავი ელისას ღმერთო!
რამე იღონეთ, რაც ეკუთვნის ამ ჩემს ვაებას,
ისმინეთ ჩემი ღაღადისი! თუ ის ბოროტი
კაცი ნავსადგურს, იტალიას უნდა მიაღვეს,
თუ ამას ითხოვს განჩინება იუპიტერის,
- 615 მაინც ეწამოს და ებრძოლოს ხალხს უმამაცესს,
საზღვრით ილტვოდეს, იულუსის ხვევნასაც მოსწყდეს,
ღმერთს შეჰღაღადოს და იხილოს თავისიანთა
საზარი ბოლო. როს მშვიდობას კვლავ ეღირსება,
ვერ დატკბეს ნანატრ სამეფოთი, სიცოცხლით ტკბილით,
- 620 უწინამც მოკვდეს ქვიშროვანში დაუჯრძალავად!
ამ ლოცვას ვიტყვი უკანასკნელს, სისხლდანთხეული...
ტვირელნო, ფესვი და მყოფადი მოდგმა ტროელთა
გძულდეთ მყოვარყამ, მით ახარეთ აწ ფერფლი ჩემი!
ნურც სიყვარული, ნურც კავშირი ნულარ შეიკვრის!..
- 625 ჩვენი ძელებიდან წარმოიშვას შურისმგებელი,

დარდანთ ახალშემს რომ ამოყრის ცეცხლით და რკინით,
ახლა თუ შემდეგ, დრო რომ გავა, ძალაც გაჩნდება:
ხმელეთი—ხმელეთს, ზვირთნი—ზვირთებს, ბექთარი—ბექთარს!
გაფიცებთ: ბრძოლად კვლავ ჩაებას შთამომავლობა!“

- 630 ასე ამბობდა, როს ტანჯული სული ბორგავდა,
სურდა სიცოცხლე საძულველი მსწრაფლ შეეწყვიტა.
მოკლედ ჰრქვა ბარკეს, ქმრის, სიქევის, მოხუც გადიას
(თავისი ძიძის შავი ნეშტი მამულში დარჩა):
„ანას მოუხმე, ჩემს დაიკოს, ძიძავ ძვირფასო,
635 მალე სხეული განიზანოს მდინარის წყლითა,
რომ განსაწმედად წამოასხას ცხოველთ ზვარაკი,
მოვიდეს. და შენც მოიხვიე წმიდა მანდილი,
მსურს იუპიტერს, სტიქსის მფლობელთ წმიდა ადათით
მსხვერპლი შევწირო, ვემზადები, როგორც წესია.
640 ამით ცეცხლს მივცემ ჩემს სატანჯველს, თავს დარდანელის.“
ასე თქვა. ბებრულ ნაბიჯს დგამდა მოწადინებით
მოხუცი ძიძა... გააშმაგა დიდო ფიქრებმა,
თვალს სისხლი ადგა და უთრთოდა ლწევები ტურფა,
ფორაჯდაყრილი და სიკვდილის ლოდინით მკრთალი.
645 შმაგად შეიჭრა სავანეში, ანაზღუღლად
მიადგა კოცონს და სატევარს დასწვდა დარდანულს,
ჯილდოს, რომელიც ამისათვის არ მისცემია.
თვალი რომ მოჰკრა ილიონურ სამოსელს ქალმა,
ნაცნობ სარეცელს, შეაყოვნა ფიქრმა და ცრემლმა,
650 საწოლს დაეცა და ესლა თქვა უკანასკნელად:
„ო, სამოსელო, სანამ ნებას მოგვცემენ ღმერთნი,
მიიღე სული, შეაყოვნე ხვედრი საზარი!
[რაც ბედმა მომცა განჩინება, მას ვემონები
და ბირქუმ ქვესკნელს ვეახლები ფერმკრთალ აჩრდილად.]
655 მე დავაფუძნე უტურფესი ქალაქის ზღუდე,
შური ვიძიე ქმრისთვის, ჩემი ძმა კი დავსაჯე,
ო, ბედნიერიც ვიქნებოდი, რომ ჩვენს ნაპირებს
არ მოსდგომოდა დარდანელთა გემი არასდროს!“
თავით ჩაეშო სარეცელში და კვლავ განაგრძო:
660 „შურს ვერ ვიძიებ, მაგრამ ვკვდები... ესეც ტკბილია!
დაე, კოცონი ზღვის სივრცეში ნახოს სასტიკმა
დარდანმა და თან წაიყოლოს სიკვდილის სატი!“

- ესლა თქვა: მხევალთ ნახეს, რკინას ვით წამოეგო,
 სისხლმა დაფარა სატევარი, შეღება ზელი,
 665 ცლოვა მოედო დედოფალის მაღალ დარბაზებს,
 და მოეფინა ხმა მთელს ქალაქს შეძრწუნებულსა.
 ააკანკალა სასახლენი ქალთა კივილმა,
 კვნესით, გოდებით აგუგუნდა ირველივ ჰაერი,
 თითქოს განერთხო კართაგენი მტერთა წინაშე,
 670 ძველი ტვიროსი, ხოლო ცეცხლმა გადაურბინა
 სახლთა სართულებს, მაღალ ტაძრებს და ღმერთთა თაღებს.

- დამ გაიგონა, შიშით, სრბოლით სულშეგუბულმა
 ღაწვნი ფრჩხილებით, ძუძუები მჯილით აიწვა,
 ბრბოში შევარდა და ჰკიოდა დედოფლის სახელს:
 675 „თურმე რა გსურდა!.. მატყუებდი, დაიკო, განა?
 ამას ნიშნავდა კოცონი და საკურთხეველი?
 სიკვდილის მსურველს ხვედრი დისა არად მიგაჩნდა?
 მეც რად არ მიხმე ბედთან? ერთად გავვაქროლებდა
 იმავე სატევრის სატკივარი, ჟამიც იგივე!..
 680 მე თვით აღვაგე სამსხვერპლო და ხმამაღლივ ვუხმე
 მშობლიურ ღმერთებს... მომიშორე, როცა გიჭირდა!..
 თავი დაღუპე, მეც დამღუპე, მთელი სამეფოც,
 სიღონელებიც... ო, მიმიშვით, წყლით გადავუბან
 ჭრილობებს და თუ სუნთქვა ბორგავს უკანასკნელი,
 685 დავეკონები ბაგეებით!“ საფეხურებზე
 ნახევრად ცოცხალს მოეხვია, მკერდზე მიითბო,
 ტანსაცმლით წმენდდა ჩაშავებულს სისხლსა მტირალი.
 სცადა აღეხენა თვალნი დიდომ, მაგრამ მისუსტდა,
 მკერდის არეში აშიშინდა იარა მწველი.
 690 სამჯერ დაეყრდნო იდაყვზე და აღგომა სცადა,
 სამჯერ დაეცა სარეცელზე, ცაში ეძებდა
 სინათლეს თვალით და კვნესოდა, რომ მიაღწებდა.
 ძნელი სიკვდილი არ უნდოდა იუნოს მისი
 და მოავლინა ოლიმპოდან ირისი უმალ,
 695 რომ დაერღვია სულისა და ხორცის კაფშირი.
 გინდ ბედით იყოს, გინდა ნებით მისი დაღუპვა,
 მაინც ცოდოა, ანთებული უეცარ ვნებით!..
 ნათელ კულულებს არა ხსნიდა ჯერ პროზერპინა,
 ორკუსს, სტიქსის წყლით მორწყულს, მის თავს არ ანებებდა.

- 700 ცვარნაპკურები, ცით მოსული ალისფერ ფრთებით,
მზის სხივებისგან ათასფერად მოთინათინე
თავთან დაუდგა მას ირისი: „დისის ზვარაკად
თმა მიმაქვს, ამით ვაცილებო სულს სხეულისგან!“
ასე წარმოთქვა, კულულები მოსჭრა, მაშინვე
705 სულ გაქრა სიბზო და სიცოცხლე გაფრინდა ქარში.

წიგნი მეხუთე

- ამ დროს ენეას მტკიცედ ადგა უკვე შუა გზას,
აქვილონს მიჰყვა, პირქუშ ტალღებს ნიჩბებით ჰკვეთდა.
ქალაქს მოხედა, უბედური ელისას ალით
უკვე აღვზნებულს. რა მიზეზმა ააჯაშყაშა, —
- 5 ვერვინ გაიგო, მხოლოდ ტანჯვამ უარყოფილი
ტრფობის და რისხვამ, რაც მძვინვარე ქალს შეუძლია,
გამსჭვალა ავი წინათგრძნობით ტეკვრთა გულები.
გემნი მიეცნენ ზღვის კიდეგანს, მიწა არ ჩანდა,
ირგვლივ ზღვა იყო და მხოლოდღა ცა იყო ყველგან.
- 10 ზემოთ ღრუბელი მოიქუფრა პირწვიმიანი,
აედრის მომტანი... უკუწინეთში აღელდა ტალღა.
პალინურუსმა, მხნე მესაჭემ, მაღალ კიჩოდან:
„ვაჰმე, — შესძახა, — რად დაფარა ღრუბელმა ზეცა,
რას გვეჩივრის, მამა ნებტუნუსო?“ ეს თქვა თუ არა,
- 15 ბრძანა, აფრები დაეშვათ და ხოფს დასწოლოდნენ.
ქარს აარიდა იალქანი. ენეასს უთხრა:
„სათნო ენეას, რომ მიჩიოვს იუპიტერმაც,
ვერ გაგებდავდი იტალიას გაცურვას ახლა,
ირიზად ურტყამს, ღმუის, უფრო მძლავრად აწლილა
- 20 დასავლეთიდან ქარიშხალი, ღრუბლებს თავს უყრის.
ძალა არ გეყოფნის მას ვებრძოლოთ, რაკი დაგვძლია
ბედმა, სჯობია ნებას დავყვეთ, მასვე მივენდოთ,
გზა შევაბრუნოთ, მე მგონია, შორს არ იქნება
ერიქსის მიწა, ნავსადგური სიცილისა.
- 25 თუ არ შევმცდარვარ და მთიებნი მახსოვს ნაცნობნი“.
ამაზე სათნო ენეასმა: „მე უკვე ვამჩნევ, —
მოუგო, — ქარებს სხვაგვარ უნდათ, შენ სხვაგვარ მართავ.
რა გაეწყობა, შეაბრუნე ხომალდის გეზი!

- უფრო საამო სად მეგულის მხარე, რომ მსურდეს
30 გემთა მიყვანა, ვიდრე ტროელ აკესტეს მიწა,
თავის წიაღში დამკრძალავი ანქიზეს ნემზის?”

- ასე თქვა, მყისვე გაემართნენ და იალქნები
ზურგის ზეფირმა გამობერა, ზვირთზე მიჭროდნენ,
შემდეგ ხალისით გადავიდნენ ნაცნობ ქვიშრობზე:
35 ხოლო სერიდან შეეგება მეფე აკესტე
მეგობრულ გემთა მოვლინებით განცვიფრებული.
ხელთ ეპყრა შუბი, მხრებზე დათვის ტყავი აესხა.
ტროელმა დედამ კრინიზუსის წყალით ჩასახა
და შვა აკესტე. წინაპრები არ დაივიწყა,
40 მოსულთ დაუხვდა და გულლიად გაუმასპინძლდა,
სუფრის სიუხვით აამებდა დაღლილ მეგობრებს.

- როს დადგა დილა მშვენიერი, აღმოსავლეთით
ჩაქრნენ ვარსკვლავნი, ენეასმა ყოველი მხრიდან
მოუხზო მეგზურთ, სერზე მდგომმა ასე მიმართა:
45 „ო, დარდანელნო, მართლმორჭმულნო! ღვთაებრივ სისხლით
წელიწდეული წრე შეიკრა წარსულ თვეებით,
რაც ღვთაებრივი მამის ნემტი და ძვალნი მისნი
მიწად დაეკრძალეთ და ბომონნი აღუგუგეთ სევდით.
თუ არა ვცდები, ჟამი დადგა, რომელს მწუხარე,
50 თქვენი სურვილით, ო, ღმერთებო, წმიდად დავიცავ!
გეტულო სირტებშიც რომ მამყოფა გადახვეწილი,
ან არგოლიკის ზღვაში ვიყო, ტყვე მიკენისა,
მაინც ფერხულით წმიდა აღთქმას აღვასრულებდი,
სამსხვერპლოებს კი ჩემი ძღვენით დაუამძიმებდი.
55 მით უფრო, ვდგავარ მამაჩემის ძელებთან და ფერფლთან!
ჩვენ არ მოვსულვართ, ვგონებ, ღმერთთა ნების გარეშე,
ღვთის შთაგონებით მოვადექით მეგობრულ ნაპირს.
ამიტომ მალე ვიზეიმოთ ანქიზეს ხსოვნა!
ქარებს ვევედროთ, მამას ზორვა წელიწდეული
60 მისი სურვილით აღვუსრულოთ მაღალ ტაძრებში.
წყვილ ხარს აკესტე დაურიგებს, ტროას შობილი,
ჩვენს გებს თვითუღოს, პატრივი ვცეთ ძვირფას პენატებს,
აგრეთვე კერებებს, თაყვანებულს აკესტეს მიერ!
მეცხრე ავრორა ოდეს უძღვნის დღეს ამაღლებულს
65 მოკვდავთ და მიწას გადაფარავს ღრუბლის ფთილებით,

მოვაწყობ ტეკერთა ხომალდების მარჯვე მარულას,
ვინც ფეხმარდია, გამოჩნდება, ვინც მამაცია,
ანდა ოროლის ტყორცნა უყვარს და მჩატე ისრის,
არ ეშინია შიშველ ხელით მუშტი-კრივისა,
70 ყველა მოვიდეს და ელოდეს საჩუქრად პალმას,
ილოცოს ყველამ და მოირთოს შუბლი შტოებით!“

თქვა და მოირთო საფეთქლები დედობრივ მირტით,
თავი შეემკოთ ჰელიმუსს და ჭარმაგ აკესტეს,
ყრმა ასკანიუსს და დანარჩენ ახალგაზრდობას.
75 შემდეგ გაუძღვა ენეასი დასს ათასიანს,
გამცილებელთა დიდ კრებულთ და ადათ-წესით
ილოცა, ორი თასი, სავსე წმიდა ბახუსით
მიწას ასხურა, ორი რძეში, ორი კი სისხლში
ნაფერი ვარდი დააყარა და ასე ბრძანა:

80 „სალამი მამავ, უნაყოფო ნეშტო მამისა,
სალამი სულო და წმიდაო აჩრდილო! ვაგლახ,
არ მიწერია სანეტარო იტალია და
ავზონთ თიბრისი ვინახულო მე შენთან ერთად!“
თქვა და იმავ დროს კერპის ქვემოთ გველი გამოძვრა,
85 შვიდი წრე შეკრა უზარმაზარ შვიდი გორგალით,
მშვიდად მოსალტა სერი, კვერთხთან მიცურებულმა.
ლურჯი ლაქები ჰქონდა ზურგზე და უელავდა
ქერცლი ოქროსი, თითქოს ისერის ცისარტყელო
ფერს ათასნაირს, როს მზე უდგას საპირისპიროდ.

90 გაოცდა გმირი ენეასი, ამის მხილველი.
გველი გაცურდა და ფიალებს შემოუარა,
ნუგბარს გადასწვდა და უწყინრად ისევ ჩაეშვა
სერის წიაღში, მსხვერპლის მხოლოდ გემო მოსინჯა.
ხოლო ენეას განავრძობდა დაწყებულ ზეიმს,
95 მას ვერ გაეგო, ის ადგილის იყო გენია,
თუ მამის მონა? შემდეგ დაკლა ცხოვარი წყვილი,
ლორიც, მოზვერიც იმდენივე, შავზურგიანი.
ღვინო ასხურა თასებიდან და ანქიზეს სულს
მოუხმო, მანებს მოუწოდა აქერონტიდან.

100 ამხანაგებიც მზიარულად ძღვენს მოათრევდნენ,
ბომონს ტვირთავდნენ, ხოლო სხვები მოზვრებსა კლავდნენ,
კარდალებს ღვამდნენ, ნახშირებზე შამფურს აწყობდნენ,

- ზეარაკელის შიგნეული აეგოთ ზედა.
 დადგა დათქმული დღე სისხამი და მოელვარე.
 105 მეცხრე ავრორა ფაეთონის რაშებს გამოჰყვა.
 ხალხი მოყარა ხმამ, აკესტეს დიდმა სახელმა
 და სანაპირო ბედნიერთა დასით აივსო.
 სურდათ ეხილათ ენეანნი. ზოგი მათგანი
 შესარკინებლად მოემზადა, ძღვენი დააწყვეს
 110 ბომონისათვის — სამფეხები და გვირგვინები,
 ჯილდოდ—პალმები, საჭურველი და ძოწეული,
 ტანსამოსელი, ტალენტუმი ოქროს და ვერცხლის.
 ბუკმა აუწყა დასაწყისი ასპარეზობის.
 შეჯიბრი იწყო თანაბარმა ოთხმა ხომალდმა,
 115 მძიმე ხოფებით აღჭურვილმა. სწრაფმსროლ „ხერხთევზა“
 მნესთევს მიუძღვის. იგი მალე იტალიელი
 და წინაპარი უნდა გახდეს მემიუსისა.
 გიასს ვეება, უმძიმესი მიჰყავს „ქიმერა“ —
 ციხის სადარი. მეხოფურნი სამ მწყრივად სხედან
 120 და სამრიგადვე ხოფი მალა აღიმართება.
 სერგესტუს (მისგან სახელს იღებს სერგანთ მოდგმა)
 „კენტავრუსზე“ დგას, ლურჯ „სკილაზე“ მიქრის კლოანთუს
 (მის სახელსა ფლობ, რომაელო კლუენციუსი!).
 შორს კლდე დგას ზღვაში, ქაფიანი ხმელეთის წინა,
 125 ეხეთქებიან აქოჩრილი ტალღები ნაპირს.
 ზამთარში ვარსკვლავთ ჩრდილოეთის ქარბუქი ფარავს,
 როს სიწყნარეა, უძრავ ზვირთზე ვაკე ამოდის —
 პაპანების დროს თოლიების მშვიდი სავანე.
 იქ ენეასმა მუხის ტოტი ხშირფოთლოვანი
 130 ნიშნად დაუთქვა მეზღვაურებს, რომ შემოევლოთ
 და ვრცელი სარბოლა მოერკალათ მწვანე მეტასთან.
 წილი ჰყარეს და ბელადები დადგნენ კინოზე,
 ძოწეულში და ოქრომკედში აელვებულნი;
 ალვის შტოების გვირგვინებით მოირთვნენ ყრმანი,
 135 ზეთით დაზელილთ აუბზინდათ შიშველი მხრები.
 დასხდნენ მერხებზე, გაუწვდინეს ხელები ხოფებს,
 ელოდნენ ნიშანს, გული ძგერდა მომავალ სარბოლის.
 მოწადინებით და სიხარბით ქება-დიდების.
 დასცა მჭექარე ხმა საყვირმა და მეყსეულად
 140 წამოიშალნენ, ეთერს გასწვდა მძლავრი ყიჟინა
 და ზღვა აქაფდა შორს გაწვდილი მათი ხელისგან.

- ტალღებსა ჰკვეთდნენ და ზოფებით სულ გადაიხნა
 ზვირთები ზღვისა, გაპობილი ზომალდთა წვერით.
 დოღში ეტლები ასე მარდად როდი მიჰქრიათ,
 145 წყვილი რაშებით გამოჭრილნი ცხენთსარბიელზე.
 მხედრებს სადავე მიუშვიათ, წინ გადახრილნი
 თითქოს ჰკიდიათ დასაბრტყელად შემართულ მათრახს.
- მთელს ტევრს მოედო ტაშისცემა, მამაცთ ყვირია,
 კეთილმოსურნეთ შეძახილი — მთელს სანაპიროს.
 150 ირგვლივ სერები გააყრუა ხმების გუგუნმა.
 ყველას გაასწრო, გასრიალდა ზღვაზე გიასი,
 უკან მისდევდა კლოანთუსი კვალდაკვალ გიასს.
 თუმც მძლავრი ჰქონდა მას ზოფები, მაგრამ უშლიდა
 ტვირთის სიმძიმე. მოჰყვებოდნენ უკან თანაბრად
 155 „ხერხთევზა“, იქვე „კენტავრუსი“, ერთუროს ასწრებდნენ.
 ხან წინ მოექცა „ხერხთევზა“ და ხან „კენტავრუსი“,
 ხან კი ორივე მოღუნულ წვერს ერთუროს ახლიდა
 და მთარღვევდნენ მარილიან ზვირთებს თანაბრად.
 კლდეს რომ მიადგნენ, როცა უკვე მეტას აღწევდნენ,
 160 გამარჯვებულმა, მეწინავე გიასმა მყისვე
 გემის მესაჭეს მიადახა, განთქმულ მენეტეს:
 „რატომ მიგყავარ ახლა მარჯვნივ? აქეთ მომართე,
 ნაპირისაკენ, ქვეებს შეეხოს მარცხენა ზოფი,
 ზღვის შუაგულში სხვამ გაცუროს!“ მაგრამ მენეტეს
 165 ფარულ მერჩითა შიში ჰქონდა, ზღვისკენ შებრუნდა.
 „საით, მენეტევე, მიაბრუნე კლდეებისაკენ!“
 კვლავ თქვა გიასმა, ამ დროს მოჰკრა თვალი კლოანთუსს,
 რომელიც მის კვალს მოჰყვებოდა და ეწეოდა.
 გიასის გემს და კლდეებს შორის დარჩენილ გზაზე
 170 მოქროდა იგი, მეწინავეს მაღე გაასწრო,
 მეტა დატოვა და უწყინარ ზღვისკენ წავიდა.
 მოყმეს ანთო ძვლებში დარდი და სიმწრისაგან
 ცრემლი დასდინდა, მოუხეშავ მენეტეს მოსდგა,
 დათმო ზრდილობა და მეგზურთა უსაფრთხოება,
 175 მაღალ კიჩოდან აქაფებულ ზღვაში ისროლა.
 დადგა საჭესთან — თვით მესაჭე, თვით მეთაური.
 ხალხს აქეზებდა, გეზს იღებდა ნაპირისაკენ.
 ბებერ მენეტეს გაუჭირდა ზღვიდან ამოსვლა,
 წყლით დამძიმებულს, ტანსაცმელი დასველებოდა,

- 180 კლდის წიბოს მისწვდა და მშრალ ლოდზე აფოფხდა შემდეგ.
ჯერ მოცურავეს დასცინოდნენ ხმაილივ ტევკრნი,
ახლა კი მლაშე წყლის მნთხეველი სულ მთლად აიგდეს.
ორ ჩამორჩენილს კვლავ იმედი გულს ჩაესახა —
სერგესტუსს, მნესტევსს, დაეჯაბნათ სურდათ გიასი.
- 185 გეზი აიღო სერგესტუსმა და კლდეს მიადგა.
მაგრამ გაასწრო მხოლოდ გემის მცირე ნაწილით,
რადგან „ხერხთევა“ თვისი ჰვინტით გზას არ აძლევდა.
მაგრამ როდესაც გაიარა მხლებელთა შორის,
მნესტევსმა უხმო: „დააწექით ზოფებს, მოყმენო,
- 190 ჰექტორის გმირნო, ტროის ბოლო დღეებში მე რომი
ამხანაგებად ავიყვანეთ! აჩვენეთ ძალა,
გეტულთ სირტებში, იონიის ვეება ზღვაში
და მალეასთან ზვირთთან ბრძოლით გამოჩენილი!
არ ველი ჯილდოს, გამარჯვებას. ნეტამც შემეძლოს!
- 195 ნეტუნუს, ვისაც შენა სწყალობ, მან გაიმარჯვოს!
სულ ჩამორჩენა სირცხვილია, ეს ამაცდინეთ
მოქალაქენო!“ და ისინიც ძალას იკრეფდნენ,
კიჩო სულ თრთოდა, მოსალტული სპილენძის სალტით,
ძირს რბოდა წყალი, დაეხუთათ შრომით სახსარნი,
- 200 გაუშრათ პირი, გამოსცვარა ოფლის ღვარებმა.
შემთხვევამ მისცა სასურველი დიდება მამაცთ:
გულდგზნებულმა სერგესტუსმა კლდისკენ მიმართა
ხმაილის წვერი, უხეირო ადგილი შეხვდა
და საცოდავად გაეჩხირა მეჩხერ ლოდებში.
- 205 შეიძრნენ კლდენი და ნიჩაბნი წამახულ ტინზე
უმაღ დაიმსხვრნენ, გეშმა ცხვირი მაღლა აღმართა.
მეზღვაურები აიშალნენ, ყიჟინა დასცეს,
მყის მოათრევდნენ წვერწამახულ სპილენძის ბარჯებს
და ზღვის ტალღებში აგროვებდნენ ნიჩბებს დამსხვრეულს.
- 210 ზოლო მნესტევსმა, წარმატებით აღტაცებულმა,
ზოფებს მოუსვა და ზურგქარის იმედით ზღვაში
სწრაფად გაცურდა, გაშლილ ტალღებს მიანდო გემი.
როგორც მღვმიდან მიქრის მტრედი შეშინებული,
ბუდე რომ უდგას, დაჩვრეტილი ქანით ნაგები,
- 215 შეშინებული დაფრთხილებს ჯერ თავის ბუდეს,
შემდეგ შორდება და ზეცაში რომ აიჭრება,
შეერთვის ჰაერს გამჰვირვალეს ფრთების ფარფატი, —

- ასე მნესტევსი და „ხერხთევა“ ჭრიდნენ ზღვის ტალღებს,
თითქოს ფრინავდნენ, შეჯიბრებით ასწრაფებულნი.
- 220 ჯერ სერგესტუსი მოიტოვა, რომელიც კლდესთან
კვლავ ცოდვილობდა და ამოდ ითხოვდა შველას,
გადატეხილი ზოფებით რომ კვლავ სურდა სარბოლა.
ვიას გაასწრო და ვეება „ქიმერას“ შემდეგ,
რომელსაც უკვე აღარ ჰყავდა მარჯვე მესაჭე.
- 225 დარჩა მხოლოდლა კლოანთუსი, მას გაეკიდა,
დაძაბა მთელი თვისი ძალა და დაეწია.
კვლავ გაძლიერდა შეძახილი და აქეზებდნენ
მდეფარს ყველანი, ჰაერს ფლეთდა ხმების გუგუნნი.
რა ფასი ჰქონდა მეწინავეთ მოწადინებას,
- 230 თუ დაკარგავდნენ მოპოვებულს? თავს არ ზოგავდნენ.
მდეფნელთაც სურდათ წარმატება, რწმენით მოსილებს.
შესაძლო არის, დასწოდნენ, მიეღოთ ჭილდო,
რომ არ აღეპყრო თხოვნით ხელნი კლოანთუსს ზღვისკენ,
ლოცვა არ ეთქვა, ღმერთნი ზორვად რომ არ მოეხმო!
- 235 „ღმერთო ზღვათანო, ვის წილშიც მე შევიჭერი,
ხმელზე რომ გავალ, სიხარულით თეთრ მოზვერს მსხვერპლად
კერპთან მივიყვან, აღთქმასა ვდებ, რომ მის შიგნეულს
ზღვაში ჩავყრი და მორაკრაკე ღვინოს ვასხურებ!“
მისი ნათქვამი ნერეიდთა დასმა ისმინა,
- 240 ფორკუსმა, მასთან პანოპეა ქალწულმაც — ფსკერზე,
ხოლო ძლიერი ხელით მიწვდა გემს პორტუნუსი;
მაგრად მიაწვა, ფრთოსან ისარს და ქარს გაასწრო,
მიწას მიადგა, ღრმა ყურეში შევიდა გემი.
ანქიზეს შვილმა წესისამებრ ყველას მოუხმო
- 245 და მაცნეს პირით კლოანთუსი გამოაცხადა
გამარჯვებულად, მწვანე დაფნით შეუმკო შუბლი.
გემთა საჩუქრად მან სამ-სამი ხარი გაიღო,
ღვინო და ვერცხლის ტალანტები თან გააყოლა.
განსაკუთრებით მეთაურნი დააჯილდოვა.
- 250 ოქროს ქლამიდი გამარჯვებულს ერგო, გარშემო
მას ორხაულად ძოწი სდევდა მელიბეური,
ზედ მოექარგათ უფლისწული, მაღალ იდაზე
ბასრი ოროლით რომ მისდევდა ირმებს ფეხმარდებს,
თვითონაც სული შეხუთვოდა, იუპიტერის
- 255 ფრინველს ზეცაში აეტაცა მრუდე ქანგებით.
ძველნი გუშავნი ზეცისაკენ ხელს აღაპყრობდნენ

- და ნაგაზებიც შეძრწუნებით შეჰყეფდნენ ზეცას...
 ვინც სიმამაცით მოიპოვა მეორე ჯილდო
 მას მისცა გლუვი, სამმაგ ძაფით ასხმული თორნი,
 260 რომელიც ახსნა დემოლეოსს, როს დასცა იგი
 სწრაფ სიმოდისთან, ქედმაღალი ტროის მახლობლად,
 რომ საბრძოლველად გმირს ჰქონოდა და სამკაულად.
 მსახურთ აიღეს — ფეგეუსმა და საგარისმა
 თორნი, კუნთები დაეძაბათ, დემოლეოსს კი
 265 ოდესღაც ეცვა და მისდევდა გაფანტულ ტროელთ.
 მესამე ჯილდოდ მიიჩნია წყვილი ფილა,
 შესანიშნავად მოჭედილი ვერცხლის ზოდებით.
 გამარჯვებულნი ამაყობდნენ მდიდრულ საჩუქრით,
 კოხტად შეემკოთ საფეთქლები ძოწის თავსაკრით.
 270 ძლივს იხსნა თავი კლდეებისგან და ოსტატურად,
 უნიჩბოდ, ფერდებმონგრეული მოჰყავდა გემი
 სერგესტუსს, ასე დამარცხებულს და ყბადაღებულს.
 როგორც აგდია გზაზე გველი, რომელს ზემოდან
 გადაუარა ბორბალმა, ან გამვლელმა დარტყმით
 275 ცოცხალ-მკვდარი და დამტვრეული გზაზე დატოვა
 და ტანს ამაოდ გასაქცევად იწვდის და კლანის,
 მხოლოდ ნაწილი ბრაზობს მისი თვალანთებული,
 თავს სწევს სისინით, ნაწილი კი ნაიარევი
 უშლის ზვეულებს გაშლასა და წინ გაცოცებას, —
 280 ასე ნელ-ნელა მოცურავდა ხომალდი ზღვაში,
 აფრავაშლილი ძლივს მიაღდა მყუდრო შესართავს,
 ჯილდოს აძლევდა ენეასი სერგესტუსს აღთქმულს,
 გახარებული გემისა და მეგზურთ სიმრთელით.
 მხევალი ქალი, გაწაფული მინერვას საქმით,
 285 კრეტელი, ტყუპი ვაჟის დედა, ფოლოე მისცა.
 შემდეგ დატოვა ენეასმა საასპარეზო,
 ხუჭუჭა მთებით გარშემორტყმულ ველზე მივიდა.
 ირვლივ ტყე იყო, ხოლო დაბლა, როგორც თეატრი,
 რკალი—მინდორზე. გმირი ათას მხლებელთან ერთად
 290 შევიდა შიგნით. ჩამომჯდარმა მოუხმო ყველას,
 ფეხმარდ სირბილში ვისაც სურდა თავის გამოცდა,
 ხალხს აქეზებდა, გამარჯვებულთ უდგენდა ჯილდოს.
 მოგროვდნენ ტევკრნი, სიკანელნიც მოვიდნენ უხვად,
 პირველად — ნიზუს და ევრიალუს.
 295 ბრწყინავს სიტურფით ევრიალუს, ჭაბუკურ გზნებით.

- ბიჭთან დგას მისი მოყვარული ნიზუსი, შემდეგ
 მოდის დიორე, ჩინებული პრიამეს გვარის,
 სალიუს, შემდეგ გმირი პატრონ, ერთი მათ შორის
 აკარნელია, მეორე კი არკადიელი.
- 300 ტრინაკრიელი — ჰელიმუსი და პანოპესი —
 მოხუც აკესტეს მეგზურები, ტყედ გაჩვეულნი.
 კიდევ მრავალი, მკრთალ დიდებას რომ დაუმაღავს.
 ბოლოს მიმართა ენეასმა შეკრებილ მოყმეთ:
- 305 „გულით მიიღეთ, სიხარულით აღბეჭდეთ ცნობა,
 რომ უბოძარი არ დარჩება თქვენს შორის არცინ.
 გნოსურს, ელვარეს, წყვილ შუბს, მჭრელი რკინით წამახულს
 ვუბოძებ, ვერცხლით მოოჭვილსაც — მახვილს ორლესულს,
 ყველას ერგება! ჯერ პირველ სამს მივაგებ ჯილდოს
 და შუბლს შევეუმკობ ზეთისხილის ლამაზ შტოებით:
- 310 პირველს ერგება მოკაზმული ტურფად მერანი,
 ამძონური კაპარჭი — სხვას, თრაკიულ ისრით
 სავსე, მორთული ოქროჭედით, ფართო ქამარი,
 რომელს ბალთაზე აზის თვალი პატიოსანი.
 მესამეს ერგოს მუზარდი არგოლიკური“.
- 315 როცა ესა თქვა, დაიკავეს ადგილი სწრაფად.
 ნიშანი მისცეს, მწკრივში დადგნენ, დატოვეს ზღურბლი,
 მოსწყდნენ, ვით წვიმა, ყველა მიზანს მისჩერებოდა.
 სხვებს გამოეყო, წინ გაიჭრა პირველად ნიზუს,
 ქარზე უმაღლეს, ელვის ფრთებზე უსწრაფესადრე.
- 320 კვალში ჩაუდგა სალიუსი, თუმცა მანძილი
 ვერ შეამცირა. მათ შემდეგ კი მესამე იყო
 ევრიალუსი.
 შემდეგ ჰელიმუსს დიორესი მიჰყვა კვალდაკვალ,
 ლამის სწვდებოდა, ფეხი მის ფეხს მიეხლებოდა,
- 325 მხრით აწვებოდა, მეტი სივრცე თუ ექნებოდა,
 დასძლევდა, ან ცდას გაუხდიდა საეგებიოდ.
 თითქმის მიიჭრნენ უკვე საზღვრის ბოლოს ყველანი,
 სრბოლით დაღლილნი, როცა ნიზუსს ფეხი დაუცდა
 მინდორში, სადაც უხვად იყო მოზვრების სისხლი,
- 330 მიწა და მოლი ამოზრდილი რომ დაეთვარა.
 გამარჯვებულმა მოზეიმე მოყმემ ვერ შეძლო
 ამ სველ მიწაზე შემაგრება, გაშლით დაეცა
 ბინძურ ნაგავში და მოზვერთა სისხლში პირდაღმა.
 მაგრამ არ დათმო სიყვარული ევრიალუსის,

- 335 წამოდგა სველი, შესახვედრად დახვდა სალიუსს,
ფეხი დაუდო, ისიც დასცა ნაყარ მიწაზე.
ევრიალუსმა გაიქროლა მოძმის შეწვევით,
სწრაფმსროლელს გაჰყვა თანაგრძნობის დიდი ყიჟინა.
შემდეგ ჰელიმუს, და მესამედ დიორეს მოჰყვა.
- 340 მაშინ კრებულს და უხუცესთა დასს შემოსჩივლა
აცრემლებულმა სალიუსმა, ღირსების დაცვას
ითხოვდა გმირი ცბიერებით მიტაცებულის.
ხალხს ევრიალუს მოეწონა: ცრემლიც შევენოდა,
რაც ეშხით ბრწყინავს, მით უფრო სჯობს გამარჯვებულ!
- 345 მოყმეს იცავდა დიორესიც თავგამოდებით:
ის უკანასკნელ ჯილდოს სულაც ვერ მიიღებდა,
სალიუსი რომ პირველ ჯილდოს დაუფლებოდა.
მაშინ თქვა მამა ენეასმა: „თქვენი ჯილდონი
სწორია, ყრმანო, ვერ დავარღვევთ მათ რიგს, ოღონდაც
- 350 შემნანებია შემთხვევითი დაცემა გმირის“.
თქვა და სალიუსს ლომის ტყავი არგუნა ჯილდოდ,
ხშირი ბალნითა და ოქროვან ჭანგით მოსილი.
მაშინ ნიზუსმა: „დამარცხებულთ ჯილდოს თუ აძლევ,
და მათს დაცემას ასე წუხხარ, — უთხრა, — რა ჯილდოს
- 355 მისცემდი ნიზუსს, რომელს დაფნა უნდა მიეღო,
მას, ვით სალიუსს, ბედი რომ არ გამტყუნებოდა?“
მან ამ სიტყვებთან ერთად თვისი სახე, სხეული
აჩვენა ნეხვში ამოსვრილი. კეთილმა მამამ
ბრძანა მიერთვათ ნახელავი დიდიმანის,
- 360 ნეპტუნუსის ბჭეს რომ ჩამოხსნეს დანაელებმა.
მშვენიერ მოყმეს მან უბოძა ეს საჩუქარი.
როს მორჩა სრბოლა, საჩუქრებიც დარიგდა უკვე,
თქვა ენეასმა: „ვისაც ერჩის გული და ღონე,
დაე, მოსინჯოს მუშტად შეკრულ მტევნების ძალა“.
- 365 ეს თქვა და მეტბრძოლთ დაუნიშნა ორგვარი ჯილდო:
მძლეველს — მოზვერი მოკაზმული ოქროთი, ბაბთით,
ძლეულს—მახვილი და ჩაჩქანი დასამშვენებლად.
მყისვე წამოდგა მხნე დარეტი, ღონით განთქმული,
სახე აჩვენა. მოწონების ხმები დაირხა.
- 370 იგი პარისტან შერკინებას იყო ნაჩვევი
იმ ბორცვზე, სადაც განისვენებს დიდი ჰექტორი.
მან სძლია ბუტეს, ახოვანსა, რომ ამაყობდა
ამიკუსისგან მომდინარე ბებრიკულ მოდგმით,

- ყვითელ ქვიშაზე მომაკვდავი პირქვე გაშალა.
- 375 კრივში პირველმა გამოიღო თავი დარეტმა,
მხრების სიმძლავრე აჩვენა და ორივე ხელნი
რისხვით ჰაერში რიგრიგობით მიმოიქნია.
მეტოქეც იყო საჭირო და ვერ კი ბედავდნენ
ამ კაცთან გასვლას, ხელთათმანით შეკვრას ხელების.
- 380 ყრმამ მიიჩნია, რომ უთმობდნენ მას გამარჯვებას,
არ დააყოვნა მისულიყო ქველ ენეასთან,
რქაზე უტაცა ხარს მარჯვენა და დაიძახა:
„ქალღმერთის ძეო, როცა არვინ გამოდის კრივში,
სანამდე უნდა ვიდგე აქა ასე უაზროდ?
- 385 ჯილდო მომეცი!“ დარდანელნი ერთხმად დათანხმდნენ,
რომ, რაც დაპირდნენ, მიესაჯათ მამაცი სათვის.
მაშინ აკესტემ საყვედურით უთხრა ენტელუსს,
გვერდით რომ იჯდა მწვანე მოლზე მშვიდად, ფეხმორთხმით:
„ენტელუს, წინათ გმირთაგმირი იყავ ამოდ?
- 390 ნუთუ მოითმენ დამშვიდებით, რომ უბრძოლველად
წაიღოს ჯილდო? სადღა გაქრა ერიქსის რჩევა,
ძველი დიდება, ტრინაკრიას რომ მოსდებია?
ან საჭურველი განა სახლში არ გეგულება?“
მან კი მიუგო: „არ გამქრალა დიდება შიშით,
- 395 მხოლოდ სიბერემ გამოაშრო აწ სისხლი ცივი
და მოდუნებულ სახსრებს ჩემსას ძალა ელევა...
თუ კიდევ ცოტა, რაცა მქონდა და რითაც ახლა
ასე ამაყოფს ეს თავხედი, შემრჩა ყრმობისა,
არა საჩუქრის ხათრით გავალ, არა მოზვერის!
- 400 მე არ მიზიდავს საჩუქრები!“ — ეს თქვა თუ არა,
ხელთათმანები გადმოავდო დიდი წონისა,
რომლით ერიქსი მიდიოდა ბრძოლაში ხოლმე
და მოიკრავდა ხელს სასტიკი, უხეშ ღვედებით.
ყველა გაოცდა. შვიდი ღვედი ეგდო ტყავისა,
- 405 ტყვიით შეწნული და შეკრული უდრეკი რკინით.
იდგა დარეტი ნირწამხდარი, კრივს გაურბოდა,
სათნო ენეას, ანქიზეს ძე მისჩერებოდა
მძიმე ხელთათმანს, ნაჭედობას თვალთ ზომავდა.
მაშინ მოხუცმა მკერდით სიტყვა აღმოუტყევა:
- 410 „ვისმე უხილავს ჰერკულესის მძლე საჭურველი,
მძვინვარე ბრძოლა წინათ აქვე, სანაპიროზე?
შენი ძმა ფლობდა იმ იარაღს, ერიქსი, ზედავ?

- აქამდე შხეფი შერჩენია სისხლის და ტვინის,
 თვით დიდ ალკიდეს შეერკინა! მეც მივეჩვიე,
 415 სანამ მაძლედა სისხლი ძალას საუკეთესოს,
 სანამ სიბერემ საფეთქლები არ გამოითეთრა.
 რადგან დარეტი უკუაგდებს ამ ჩემს იარაღს,
 თუ ეთანხმება ენეასიც, თვითონ აკესტეც,
 ბრძოლის მოთავე, მე ერიქსის ტყავს გადავაგდებ,
 420 ნუ შიშობ! შენ კი ხელთათმანი დათმე ტროუღლი!“
 ეს თქვა და მხრიდან გადმოიგდო წამოსასხამი,
 გამოაჩინა მხარმკლავები, მძლავრი კუნთები
 და ასპარეზზე ბუმბერაზი წამოიმართა.
 ანჭიზეს შვილმა თანაბარი ორი ხელჯავი
 425 გამოიტანა, გაუმავრა მეზრძოლებს ხელნი.
 ფეხის ცერებზე აიმართნენ, ორივე გმირმა
 მყისვე აღაპყრო გულუშიშრად ჰაერში ხელი,
 დარტყმისგან უკან გადასწიეს თავები სწრაფად,
 ხელი ხელს მოხვდა და აღაგზნეს ერთურთი ბრძოლით.
 430 ერთი მძლე იყო ფეხმარდობით, ყრმობის იმედით,
 მეორე მძლავრი აღნაგობით, თუმცა მუხლები
 უთრთოდა, სხეულს უბორკავდა სულსუთვა მზლე.
 მრავალგზის ერთურთს მამაცები ურტყამდნენ ძლიერ,
 ფერღზე ხვდებოდათ და ძალუმი მათი მყერდები
 435 ხმას გამოსცემდნენ, საფეთქლებთან ხეტილობდნენ
 მძიმე მუშტები, იმსხვრეოდნენ დარტყმისგან ყბები.
 ურყევად იდგა ენტელუსი, მთელი სხეულით,
 მახვილი თვალით ხერხიანად იცდენდა დარტყმებს.
 მეტოქე ჰგავდა ციხე-კოშკზე მოიერიშეს,
 440 ან იარაღით მთის მწვერვალზე ჩასაფრებულსა,
 ხან აქ, ხან კი იქ რომ დაეძებს მისადგომ ადვილს,
 მარდად გადივლის მანძილს, დამხედურს ამაოდ უტევს.
 მარჯვენა მარდად ენტელუსმა მტერს მოუღერა,
 მაგრამ წინასწარ მიხვდა საფრთხეს ცბიერი მოყმე,
 445 მყის გააცალა საშიშ დარტყმას მარდი სხეული.
 ჰაერს ამაოდ მიეხარჯა მოხუცის გარჯა,
 ანაზღეულად ენტელუსი დაასკდა მიწას,
 ასე ასკდება ერიმანთუსს ან იდას მწვერვალს
 მოხუცი ფიჭვი, ამოთხრილი ძირფესვიანად.
 450 ტევკრნი წამოდგნენ თანაგრძნობით, ტრინაკრიელნიც,
 ცამდე ავიდა ხმა, აკესტე გმირს მიეშველა,

- წამოაყენა თანატოლი. მაგრამ დაცემით
როდი შემკრთალა გმირი, ძალა როდი გასცლია.
ბრძოლად ჩაება, ძალა მისცა რისხვამ მძვინვარმა.
- 455 სირცხვილმა, თანაც სიმამაცის შეგნებამ იგი
უფრო აღაგზნო, გამოენთო გაქცეულ დარეტს,
უხშირა დარტყმებს ხან მარჯვენით, ხანაც მარცხენით,
შეუსვენებლად. როგორც სეტყვა დიდძალ მარცვლებით
ატყატუნდება სახურავზე, ასევე გმირმა
- 460 ზშირად დაუროთო, დაუნდობლად სცემდა დარეტსა...
არ დაანება ენესამა ენტელუსს რისხვის
უფრო აღაგზნება და ნაწყენი სულის ანთება,
ბოლო მოუღო კრივს. დარეტი ძლივს გამოგლიჯა
უძლური, შემდეგ დაამშვიდა ტკბილი სიტყვებით:
- 465 „შენს სულს, საწყალო, რა სიგიჟე დაუფლებია!
ნუთუ ვერა გრძნობ სხვა ძალას და ღვთაებას შეცვლილს?
ღმერთს დაუთმეო!“ — თქვა, მეგრძოლნი მყის გააშველა.
თანატოლებმა, მუხლებს ძლივსღა რომ შეათრევდა,
თავს აქნევდა და თან ანთხევდა პირიდან სქელ სისხლს,
- 470 რომელსაც ზორცთან ერთად კბილიც თან მოჰყვებოდა,
გემს მიაყენეს, თან წაიღეს მისი მახვილი
და მუზარადი. ხარიც, პალმაც დარჩა ენტელუსს.
მან, გამარჯვებით და საჩუქრით ამაყმა უთხრა:
„ქალღმერთის ძეო, თქვენაც ტევკრო, მაშ ალიარეთ,
- 475 რა ძალა უნდა მქონებოდა ჭაბუკობის ყამს
და რა სამინელს გამოსტაცეთ სიკვდილს დარეტი!“
თქვა და შუბლის წინ ხარს დაუდგა — ჯილდოდ წილხვედრილს,
მაღლა ასწია მძლე მარჯვენა ხელჯაგიანი,
შემოუქნია, რქების შუა დაუშვა მძიმედ,
- 480 გადმოუნთხია ხარს ტვინი და ძვლები შემუსრა.
უსულო ხარი, მოცახცახე, დაეცა მიწას.
მან კი გულიდან კვლავ ეს სიტყვა აღმოუტევა:
„ერიქს, ამ წმიდა სულით მინდა გამოვისყიდო
მტრის გადარჩენა და წავიდე გამარჯვებული“.
- 485 შემდეგ ინება ენესამა სწრაფი ისრებით
მშვილდოსნობაში შეჯიბრება, ჯილდოც აღუთქვა:
ძლიერი ხელით სერესტუსის ანძა ანიშნა,
ზედ ნაზი მტრედი, მოფრთხილვე, თავისუფალი
მიამხვეინა, მიუჩინა სამიზნედ მამაცთ.
- 490 მოგროვდნენ მყისვე მშვილდოსნები და წილი ჰყარეს

- სპილენძის ზუჩში. თანაგრძნობის ყიფინში ერგო
პირველი წილი გმირ პირტაკიდს პიპოკოონსა.
შემდეგი იყო ზღვად სრბოლაში გამარჯვებული
მნესთევსი, მწვანე ზეთისხილით დამშვენებული.
- 495 ევრიტიონი შემდეგ, შენი ძმა, ო, პანდარუს! —
შენ ზომ ოდესღაც დაარღვიე ზავი ღვთის ნებით,
აქაველთ ლაშქარს პირველად რომ სტყუორცნე ისარი.
ჩაჩქანის ფსკერზე კიდევ დარჩა აკესტეს წილი,
ვინც ჭაბუკობის შესაფერი შრომა გაბედა.
- 500 მრუდე მშვილდები გადალუნეს ძალუმში ძალით,
კაპარჭებიდან ამოზიდეს მალი ისრები.
ლარს ათრთოლებულს სულ პირველად მოსწყდა ისარი
პირტაკიდისა და გააბო ჰაერი მკვეთრად,
ანძამდე კიდევ მიაღწია, ძელში ჩაეჭდო.
- 505 ანძა შეიძრა, აფრთხილდა შიშით ფრინველი
და მოეფინა მთელს მიდამოს ფრთების ტკაცუნნი.
დაჭიმულ მშვილდით შემდეგ დადგა გმირი მნესთევსი,
ნიშანს ისარი დაუმიზნა, თვალით მოზომა,
მაგრამ ვერ შეძლო განეგმირა ის საცოდავი.
- 510 მხოლოდ გაწყვიტა განასკული საბელი მტრედის,
მაღალ ანძაზე ფრინველს ფეხით რომ ამაგრებდა.
ქარში გაფრინდა და გასწია შავი ღრუბლისკენ.
მაშინ ჩაუქმა ძმას მოუხმო ევრიტიონმა,
დიდხანს ეჭირა თან ისარი დაჭიმულ ლარზე,
- 515 ილოცა, ცაში მიაჩერდა მტრედს გაღაღებულს
და შავ ღრუბლებთან მოკლა იგი ფრთამოფარფატე.
დაბლა დაქანდა, ცად დატოვა სული ფრინველმა,
ჩამოიტანა ძირს ისარი, გულში ჭდეული.
აკესტე დარჩა, უკვე ჯილდოს ვერ მიიღებდა,
- 520 მაინც ისარი ტყუორცნა გმირმა ზეცის სიმაღლეს,
ხალხს ოსტატობა, მოძიგბიგე მშვილდი აჩვენა.
უეცრად თვალეზს წარმოუდგა რამ სასწაული,
ნიშანი ხალხის მყოფადისა გასაოცარი
(მოგვიანებით ავგურობმა ამოხსნეს იგი).
- 525 ღრუბლის ფთილებში მიფრინავდა ისარი, ცეცხლით
აჩვენა გზა და სულ დაიწვა მსუბუქ ჰაერში.
ასევე ხშირად ზეცის თაღზე უძრავად მსხდომნი
მყოს მოსწყდებიან ვარსკვლავები, კულს მოათრევენ.

- მეძრწუნებულნი ლოცულობენ ზეციერთ ძალზე
 530 ტრინაკრიელნი და ტევკრები. ვერ მიხვდა ნიშანს
 ენეას, მაგრამ ლალ აკესტეს ხელი მოჰხვია,
 მისცა დიდძალი საჩუქარი და ასე უთხრა:
 „აჰა, მამაო! რადგან დიდმა ოლიმპოს ღმერთმა
 გვანიშნა, რომ შენც ღირსეული პატივი გეზღას!
 535 შენ გაძლევ ჯილდოს, მრავალწლოვან ანქიზეს ნაქონს,
 მოოჯვილ თასსა, ჩემს მშობელს რომ ერგო ოდესღაც
 საჩუქრად ქველი თრაკიელის, — კისეუსისგან,
 მისდა სახსოვრად და საწინდრად სიყვარულისა“.
 ეს თქვა და მორთო დაფნის მწვანე გვირგვინით იგი,
 540 გამოაცხადა უპირველეს გამარჯვებულად.
 მისი პატივი ევრიტიონს როდი შეშურდა,
 თუმც მან პირველმა ჩამოაგდო ციდან ფრინველი.
 შემდგომი ჯილდო მან ნიილო, ვინც კვანძი გახსნა,
 უკანასკნელი — ვინც ისარი ჩააჭდო ანძას.
 545 მძლე ენეასი შევიბრებას ამით არ მორჩა:
 ყრმა იულუსის მცველს და მეგზურს თვისთან მოუხმო, —
 მამაც ეპიტიდს, ასე უთხრა თანამგზავრს ერთგულს:
 „წადი და უთხარ ასკანიუსს, თუ მოაშზადა
 ბიჭების რაზმი, ხამს მოაწყოს ცხენთა ჯირითი.
 550 აქ გამოცხადდეს პაპამისის სადიდებელად!“
 შემდეგ უბრძანა შეკრებილ ხალხს ვრცელი რკალიდან
 გვერდზე განდგომა, ველის გაცლა საასპარეზოდ.
 მამათა თვალწინ გამობრწყინდნენ მარდი ყმაწვილნი
 მორთულ რაშებზე, გააოცეს ახალგაზრდობა
 555 ტრინაკრიისა და ტროისა, გაისმა ტაში.
 თმები შეენოდათ შეკრეჭილი, თავზე გვირგვინი,
 ხელში ეჭირათ შუბნი, რკინის ბუნიკიანნი,
 ზოგს მხრებზე ჰქონდა კაპარტები, ყელიდან მკერდზე
 გადმოჰფენოდათ მოხდენილი ოქროს ძეწკვები.
 560 მხედართა სამ გუნდს წინამძღოლად სამი ყმაწვილი
 ჰყავდა, მათს უკან დამდგარიყო თანაბარ მწყობრად
 ორჯერ ექვსი ყრმა, თანატოლი მეთაურებით.
 ერთ გუნდს წინ ედგა წინამძღოლად პაპის სენნია,
 პოლიტევ, შენი ქველი პირმშო — ნორჩი პრიამე,
 565 რომელსაც იტალთ გამრავლება ბედად ეწერა.
 თეთრლაქიანი თრაკიული მერანი ჰყავდა,
 თეთრი კანჭებით, თეთრი შუბლით დამშვენებული.

- შემდეგ ატისი, — მისგან იშვა ატიანთ მოღვმა.
 უყვარდა იგი იულუსსა, ბიჭს— ბიჭი ტოლი.
- 570 შემდეგი იყო იულუსი, ყველაზე მშვენი,
 სიღონურ ცხენზე იჯდა, რაში ლამაზმა დიდომ
 სახსოვრად მისცა და საწინდრად სიყვარულისა.
 სხვანი აკესტეს, მოხუც გმირის, ცხენებზე ისხდნენ
 და მოგელავდნენ.
- 575 მორცხვებს ტაშისკვრით დარდანელნი შემოეგებნენ,
 ცნეს სიხარულით მათში მშობელთ სახე და ქცევა.
 როს მხიარულად თავისიანთ შემოუარეს,
 მხედრებს ნიშანი ეპიტიდმა მისცა შორიდან,
 ბოლოს მათრახი მან შემოსცხო თავის ბედაურს.
- 580 ერთნაირ მწყობრით გაიფანტნენ და სამ-სამ გუნდად
 რაზმი გაშალეს, მეთაურის ბრძანებით ისევ
 შემოტრიალდნენ და მრისხანედ იქნევდნენ შუებებს.
 დაიწყეს სრბოლა წინ და უკან, წრე შემოარტყეს
 და რკალის შიგნით დაახვიეს პატარა რკალი,
- 585 იარაღებით ბრძოლის მსგავსი იწყეს თამაში.
 ხან გარბოდნენ და ზურგს აქცევდნენ, მტრულად ოროლებს
 იქნევდნენ ზოლმე, რონინებდნენ ხანაც მწყრივებად.
 ასე ამბობენ, რომ ლაბირინთს ოდესღაც კრეტას
 ბნელ ხვეულებში გზა გაჰყავდა და ათას მაცდურ
- 590 ბილიკს ახვევდა შესაცდენად, რომ შიგ შესული
 დაუბრუნებელ და მაცდური გზით წაეყვანა.
 ასე ახვევდნენ ტეკვრთა შვილნიც კვალს აურაცხელს,
 ბრძოლას და ლტოლვას აჩვენებდნენ მარდი თამაშით.
 ასე აპობენ დელფინები ცურვით ტალღებსა
- 595 ლიბიის ზღვის ან კარპათუსის სანაპიროსთან.
 მსგავსი თამაში განაახლა შემდგომ ხანებში
 ასკანიუსმა, ალბა-ლონგას როს გაღავანი
 გარსშემოერთყა. და ასწავლა იგი ლათინებს,
 რაიც ყრბობის უამს ტროელების დასში ჩვეოდა.
- 600 ალბანელებმა შეასწავლეს თავისიანებს,
 რომმაც შეიტკბო წინაპართა დღესასწაული.
 ეს თამაშობა ტროულ წესად ახლაც ითვლება,
 დღემდე ზეიმით პატივს სცემენ წმიდა წინაპარს.
 შემდგომ ფორტუნამ ერთგულება დათმო ჩვეული:
- 605 როს გრძელდებოდა საზეიმო ასპარეზობა,
 გამოაგზავნა ცით ირისი თვითონ იუნომ

- ილიონელთა ხომალდებთან, ფიქრში შთანთქმულმა
ქარი აშალა, ველარ გაძლა კვლავ ძველი ბოლმით.
გზა აისწრაფა უჩინარმა, ათასფერ სხივად
- 610 ცისარტყელაზე ნაპოვნ ბილიყს გაჰყვა ქალწული,
იხილა ხალხი, სანაპირო ჰპოვა ტიალი,
ნავმისადგომი და გემები უკაცრიელი.
შორს, უდაბნოში, ცალკე იდგნენ ტროელნი ქალნი,
ანჭიხეს ცხედარს დასტიროდნენ, ცრემლიან თვალით
- 615 ზღვას გაჰყურებდნენ. ვაგლახ, კიდევ დადლილ-დაქანცულთ
რამდენი ზღვა და გზა ელოდათ! ამას სჩიოდნენ.
ქალაქი სურდათ და მობეზრდათ ზღვად ხეტიალი.
ქალთა შუაში ჩამოეშვა უჩუმრად სამტროდ,
მყის მოიშორა სამოსი და ქალღმერთის სახე,
- 620 იქცა ბეროედ, ტმარიელი დორიკლეს ცოლად,
რომელს ოდესღაც გვარიც ჰქონდა, ჰყავდა შვილებიც.
შევიდა იგი დარდანიდთა დედების დასში:
„გაი უბედურთ! — თქვა, — აქაველთ ვინც გადავურჩით,
ომში არ დაგვცეს მშობლიური გალავნის გვერდით!
- 625 მოდგმავ ბედშავო, რა ბნელ ღლისთვის დაგინდო ბედმა?
ტროის დაქცევის შემდეგ გადის მეშვიდე წელი,
რაც ზღვებზე დაფარწით, ამდენ მიწას, კლდეებს ვეწვევით.
ამდენი ცის ქვეშ მივცურავთ და მივესწრაფებით
ჩვენ იტალიას, მუდამდღე რომ სულ შორს გაგვირბის.
- 630 აქ მიწა არის ერიქსისა, აკესტეს სახლი,
რად არ დავფუძნდეთ, რად არ მივცეთ ხალხსაც ქალაქი?
სამშობლოვ, კერპო, თქვენც ამაოდ გადარჩენილნი!
ნუთუ არ აღდგეს ტროელთ მხარე? ნუთუ ვერ ვნახოთ
ჰექტორის წყალნი — სიმოისი, სწრაფი ქსანთუსი?
- 635 გვიჯობს წავიდეთ, ავბელითი გემები დავწვით.
მე ხომ მეზმანა ძილში მისნის — კასანდრას სახე,
მამხალა მომცა — „აქ ეძიეთ ტროაო, — მითხრა, —
აქ დაეფუძნეთ“. დადგა უამი მოქმედებისა,
დრო აღარ ითმენს. ჰა, ღვთაების ოთხი ზვარაკიც,
- 640 ნეპტუნუს მოგვცემს სიმამაცეს და მაშხალებსაც!“
ეს თქვა და ავის მომტან ცეცხლსაც დასწვდა პირველად,
მალა ასწია, მოიქნია ძალუმად ხელი
და შორს გატყორცნა. ტროელ ქალებს აღევზნოთ სული,
შეშფოთდა გული, უხუცესმა ტროელმა პირგომ,
- 645 პრიამეს შვილთა ძიძამ, ქალებს მიმართა ასე:

- „ნუ გეგონებათ ეს ბეროე და რეტეუმელ
დორიკლეს ცოლი... ხომ შენიშნეთ ციური ძალა,
მშვენება მისი და თვალეზი ალის მომღები?
ო, რა სახე აქვს, რა ბგერა და ნაზი რონინი!
- 650 მე თვით დავტოვე ავადმყოფი, უკმაყოფილო
ბეროე, რადგან თვისი ვალი ვერ შეასრულა
და ვერ მიუზღა მან ანქიზეს ღირსი პატივი“.
ასე თქვა.
- დედები კვლავაც დაფიქრებით, რისხვიან თვალთ
655 გემთ შეჰყურებდნენ, ყოყმანობდნენ კვლავ სიყვარულით
იმა ქვეყნისა, სად სამეფოდ ელოდათ ბედი.
შემდეგ ქალღმერთი სწრაფად აჰყვა ფრთებს ფართოდ გაშლილს,
ღრუბელთა ქვეშე გაიქროლა და წრე დაარტყა.
დასძლია ქალნი სასწაულმა, უგნური გზნებით
- 660 წამოიყვარეს და კერიას მოსტაცეს ცეცხლი.
ზოგნი ძარცვავდნენ საკურთხეველს, ძეძვებს და ფოთლებს,
ერთ გროვად ჰყრიდნენ, ვულკანუსი უფრო შმაგობდა
ხოფების შუა და მშვენიერ ნავის კიჩოსთან.
ხმამ მიაღწია თეატრამდე, ანქიზეს ბორცვთან
- 665 ხანძრის ამბავი მოიტანა მყის ევმელუსმა.
სხვებმაც იხილეს შავ ღრუბლებად აჭრილი ფერფლი.
ასკანიუსი, მოკისკასე მხიარულ ცხენით,
უცბად მობრუნდა ბანაკისკენ შემფოთებული,
ღულმა ვერ გაძლო, მღელვარებამ სული შეუჟკა:
- 670 „ეს რა სიგიჟე დაგერიათ, სად მიისწრაფვით.
ბედკრულნი ქალნი, — შეუძახა, — თქვენ ხომ არგიველთ
ბანაკს არა სწვავთ, ანადგურებთ თქვენსავე იმედს...
თქვენთან ვარ თქვენი ასკანიუსი!“ მოიხსნა ზუჩი,
ომობანის ღროს რომ ეხურა, ძირს დაანარცხა.
- 675 იქვე გაჩნდა ენეასიც და ტევკრთა რაზმიც.
სანაპიროსკენ გამოარბოდნენ შეძრწუნებულნი.
ტყეებს, მღვიმეებს დასამალად მიაწყდნენ ქალნი,
გონს რა მოვიდნენ, გიჟურ საქმის წვადნათ სირცხვილი.
მათი გულიდან შიღე იუნო კვლავ გამქრალიყო.
- 680 მაგრამ ეს ძალას დაუოკველს საზარ ხანძრისა
რას დააკლებდა? სველი მუხის ქვეშ ნალვერდამა
ნელა იმატა, კვამლი მაღლა წამოიშალა,
ცეცხლი გემს ხრავდა, ყველა კუთხეს ალი მოედო,
არც მონდომება არ შეელოდა, არც წყლის ნაკადი.

- 685 მძლე ენეასმა მოიცილა წამოსასხამი,
შემწედ მოუხმო მალალ ღმერთებს მავედრებელმა:
„იუპიტერო ყოვლისშემძლე, თუ არ მოგძულდა
ყველა ტროელი, თუ სათნოყოფ კვლავინდებურად
მამაცთა გარჯას, ააშორე გემებს ხანძარი,
- 690 მამაჲ, მოსტაცე კოცონს ტანჯულ ტევკრთა ქონება,
ანდა ბოლომდე მოგვივლინე სიკვდილის ელვა,
და თუ მეკუთვნის, მეც დამსაჯე ღვთიურ მარჯვენით!“
ეს თქვა და უკვე წვიმით საესე, კოკისპირულით,
მოდგა ღრუბელი და ქუხილზე თრთოლვა დაიწყეს
- 695 შთებმა, ველებმა, მალალ ციდან მრისხანე ღვარად
ჩამოიღვარა წვიმა, ქარით გაშავებული.
კიჩო გაივსო, გაიჟლინთა ძელი დამწვარი.
ბოლოს კი ჩაქრა მთლად ხანძარი და ოთხის გარდა
გადურჩა კოცონს ყველა გემი დარდანელების.
- 700 მაგრამ ენეას, ავბედობით ზარდაცემული
ფულში ხან ერთ ფიქრს, ხან მეორეს დაადგებოდა:
ეურჩოს ვანა ბედისწერას, სიკულის მხარეს
დარჩეს, თუ ისევ იტალიის მიწას ესწრაფოს?
მოხუცმა ნავტემ, ტრიტონისი პალადას მიერ
- 705 განსწავლულმა და დიდი ცოდნით სახელგანთქმულმა,
რომელს შეეძლო ეპასუხა, თუ რა იწვევდა
ღმერთების რისხვას, ბედისწერა რას ამზადებდა, —
ასეთი სიტყვით დაამშვიდა მამა ენეას:
„ქალღმერთის ძეო, უნდა დავყვეთ ნებას ბედისა,
710 რაც უნდ გველოდეს, მოთმინებით მივიღოთ ხვედრი!
შენ გყავს აკესტე, დარდანელი და ღვთისმიერი,
მას შეუთანხმდი, მისი რჩევა მიიღე თანაც.
დატოვე აქვე, ვინც დაღუპულ გემთაგან დარჩა,
ან ვისაც უმძიმს შენთან ერთად შორი მგზავრობა.
- 715 გადაარჩიე მხცოვანები, ზღვით გატანჯულნი,
მანდილოსანნი, დავრდომილნი და მშინშარანი.
დე, ამ მიწაზე ჰპოვონ ბინა და გალავნები,
ქალაქს დაარქვან შეთანხმებით შემდეგ აკესტა“.
ძველი მეგობრის სიტყვით ოდნავ დამშვიდებული
- 720 სულთი საზრუნავს მისცემოდა მაინც უთვალავს.
ღამე მოევლო რაშს და მიწას დაფარებოდა.
ამ ღროს ანჭიხეს, მამის, სულმა მალალი ციდან
ანაზღეულად ჩამოსულმა ჩასძახა პირშმოს:

- „სანამ სიცოცხლე შემრჩენოდა, შვილო, შენ მყავდი,
 725 სულზე უტკბესად, ილიონის ბედით ნაცადო!
 იუპიტერის ნებით მოველ, რომელმაც ცეცხლი
 დააცხრო გემზე, შეგიბრაღა მაღალ ზეცაში.
 მსცოვანი ნავტეს უკეთესი რჩევა ისმინე,
 იტალიაში წაიყვანე რჩეულ ჭაბუკთა
- 730 სულნი მამაცნი. სასტიკ მოდგმას უნდა შეებათ
 თქვენ ლაციუმში, მანამდის კი ქვეშეთის მხარეს
 მეწვიე, შვილო, და წიადვლე ავერნის წყალი,
 იჩქარე ჩემთან. მე საძულველ ტარტარში არ ვარ,
 ანდა მწუხარე, აჩრდილებთან, არამედ ვსუფევ
- 735 ელიზიუმში. აქ ტაძრიდან სიბილა-ქალი
 გამოგაგზავნის, ზვარაკის სისხლს როცა გაიღებ.
 შენ აქ გაიგებ ტომის ბედს და ქალაქის ადგილს.
 მაგრამ შემინდე... ნამიანი ღამე მომიხმობს,
 აღმოსავლეთი მაფრქვევს უკვე მერანის სუნთქვას!“
- 740 თქვა და განივლტო, როგორც კვამლი, დადნა ჰაერში.
 „შენ, — შეუძახა ენესმა, — საით გასწიე?
 ვის გაუბიხარ? ჩემს მოხვევნას ვინ გამოგგლიჯა?..“
 ასე თქვა. შემდეგ გაადვიბა ჩამქრალი ალი,
 კერპს პერგამოსის, უძველესი ვესტას სიწმინდეს
- 745 ემთხვია ლოცვით, წმიდა ფქვილით, დიდძალი კმევით.
 მყისვე მოუხმო ამხანაგებს, უხმო აკესტეს,
 იუპიტერის ნება, ქველი მამის ნათქვამი
 ამცნო, თან უთხრა, გულში თუ რა გადაეწყვიტა.
 მყისვე განსაჯეს: დაეთანხმა აკესტე მეფეც.
- 750 კოშკში დატოვეს დიაცები, აგრეთვე სხვები,
 ვისაც დიდების მოლოდინი აღარ ატკობდა.
 თვით შეაკეთეს შერუჯული ძელები ისევ,
 გემებს მოუწყვეს ბაგირები, მტკიცე ხოფები.
 ცოტანი დარჩნენ, მაგრამ მხნენი, ომში მამაცნი.
- 755 გუთნით მოსალტა ენესმა ქალაქის რკალი,
 ილიონისა, იქვე ტროის მხარე მონიშნა,
 ტროელ აკესტეს უხაროდა, მამაცებს მისცა
 წმიდა ფორუმი, ხოლო რჩეულთ — უფლება განსჯის.
 ერიქსის მწვერვალს ამშვენებდა ვარსკვლავთან ახლოს
- 760 ტაძარი კვიპრელ ვენუსისა, ახლად აღნაგი,
 ანქიზეს ტაგრუცს — წმიდა ჭალა და სამლოცველო.
 ცხრა დღეს ხალისით იზეიმეს, კერპს თაყვანი სცეს.

- ქარებმა ნაზი დაქროლებით ზღვა დააწყნარეს
და კვლავ სამგზავროდ მოუწოდა გმირებს ავსტერმა.
- 765 დამრეც ნაპირზე საშინელი გლოვა გაისმა,
ერთუროს ჰკოცნიდნენ, დღით და ღამით არ შორდებოდნენ.
ქალი თუ კაცი, ვინც საზარლად ჰგონებდა ზღვასა,
მხოლოდ სახელიც აშინებდა, წასვლას ლამობდა,
ახლა მზად იყო ასატანად ყველა სიძნელის.
- 770 მეგობრულ სიტყვით დაამშვიდა მხნე ენეასმა,
ცრემლით მიანდო მეგზურები მეფე აკესტეს.
ერიქსს სამი ხბო, ხოლო გრივალს ვერძი შესწირეს.
შემდეგ რიგ-რიგად ბაგირები გაახსნევინა.
შუბლი შეიმკო ზეთისხილის მოჭრილი შტოით,
- 775 გემზე შედგა და მარჯილიან ზვირთში ჩაყარა
შიგანი, თან ზღვას დაასხურა კამკამა ღვინო.
ქარი ზურგიდან მიჰყვებოდა მძლე მეზღვაურებს.
დასცხეს ტალღებს და ააშხეფეს წინწყლები მალღა.
ამ დროს მივიდა ნებტუნუსთან მშფოთვარე ვენუს
- 780 და მის წინაშე მოიხსნა გული ჩივილით:
„ო, ნებტუნუსო, გულუმადღარ იუნოს რისხვა
დამამცირებელს მაიძულებს ლოცვა-ღაღადისს,
არც უამთა სრბოლა არ ამშვიდებს, არც მორჩილება,
იუპიტერის ნებასა და ბედს აჰყოლია.
- 785 ეცოტავება ფრიგიელთა ქალაქის დანთქმა
და დაუსჯელი დამნაშავის ბოღმით აღვსილა,
დაღუპულ ტროის ნაშთს, ფერფლსა და ძვლებს სდევნის იგი,
მხოლოდ მან უწყის მძვინვარების მისის მიზეზი.
ლიბიის წყალში შენა მყავდი თვითონვე მოწმედ,
- 790 რა ქარიშხალი დაატეხა, ცას შერთო ზვირთნი,
გრივალს მიენდო ეოლუსის, ქარის იმედით
შენს სამეფოში გავიბედა ეს თავხედობა!
ტროელთ ქალები წააქეზა ბოროტებისთვის,
უტიფრად დაწვა მათი გემნი და მაიძულა,
- 795 რაზმის ნაწილი რომ დამეგდო უცხო მხარეში.
გემუდარები, უშიშარი მგზავრობა მიეც,
ვინც დარჩა, შეძლოს ლავრენტუმის თიბრისთან მისვლა,
თუ შეიძლება, თუ გვარგუნა ბედმა ის ციხე!“
სატურნიუსმა, ზღვის მეუფემ ასე მოუგო:
800 „ო, კითერეა, ჩემს სამეფოს ენდე, შენც მოდგმით

- აქაური ხარ, გწამდეს ჩემი, რადგანაც ხშირად
ენეასს რისხვა ავაშორე ზეცის და ზღვისა,
მიწის — აგრეთვე, მოწმედ ვუხმობ სიმოისს, ქსანთუსს:
805 და გალავანთან მიიმწყვდევდა დაქანცულ მხედრებს
ათასებს კლავდა, გაისმოდა გმინვა საზარი,
მდინარეები ივსებოდნენ და ზღვაში ჩაღვრა
ქსანთუსს უჭირდა. ენახე პელიდს ვით შეერკინა
გმირი ენეას, ძალით მას ვერ შეედრებოდა...
- 810 ცად ავიტაცე, თუმც კი მსურდა დანგრეულიყო
კედლები ჩემი ხელით შექმნილ ცბიერი ტროის,
დღესაც იმავე აზრისა ვარ. ნუ გეშინია,
ვიქმ, რასაც შენ მოხვოვ, ავერნუსსაც მიაღწევს იგი.
მხოლოდ ერთია, ვისაც ზღვაში გამოიტირებ,
- 815 ის ერთი აგებს პასუხს გზაში ყველას მაგიერ“.
ოდეს ქალღმერთი დაამშვიდა კეთილი სიტყვით,
რაში შეაბა ოქროს ეტლს და აქაფებული
სადავეები სულ მიუშვა, მსუბუქად სრბოდა,
ზღვის ზედაპირზე ლაქვარდოვან ეტლში ნეპტუნუს.
- 820 ტალღა დაწყნარდა და მგრგვინავი ღერძის ქვეშ ზვირთმა
ლივლივი იწყო, კვლავ გარბოდნენ ღრუბლები ცაზე.
უზარმაზარი ვეშაპები გამოჩნდებოდნენ,
შემდგომ გლავკუსი, პალემონი ინოს ნაშობი,
მთელი მხედრობა ტრიტონისა და ფორკუსისა.
- 825 მარცხნივ თეტისი მიცურავდა და პანოპეა —
ნაზი ქალწული, ნიზე, სპიო და კიმოდოკე.
ქველ ენეასის შემფოთებულ სულს მეყსეულად
შეება შეეხო მოალერსე. ბრძანა გამართვა
ყველა ანძისა, იალქნების აფრიალება.
- 830 ერთად მოსწიეს ბაგირები, ხან ქარებს მარჯვნივ,
ხან მარცხნივ აფრებს მიუშვერდნენ, ატრიოსებდნენ
აქეთ თუ იქით. გემს შეელოდა მეგზური ქარი.
წინ პალინურუს მიუძლოდა მჭიდრო მხედრობას.
გემებს ებრძანა ჩადგომოდნენ კვალში მის ხომალდს.
- 835 ცვრიანმა ღამემ მიაღწია ზეციური გზის
თითქმის ნახევარს, მეზღვაურნი ნიჩბებთან ისხდნენ
და წყნარ ღამეში ასვენებდნენ დამაშვრალ სახსრებს.
ზეცის მნათობებს მოსწყდა ძილი მსუბუქფერთიანი,

- ბნელი ჰაერი გააბო და პალინურუსთან
 840 მივიდა, თანვე მიუტანა ავი ზმანება.
 მალალ კიჩოზე ჩამომჯდარი ღმერთი ემსგავსა
 ფორბანტუსს, მისდა გასაგონად აღმოუტევა:
 „ო, პალინურუს იაზიდო, გემი ზღვას მიჰყავს,
 ქარმა დაქროლა, დასვენების დაგიდგა ჟამი,
 845 დახარე თავი და თვალები, შრომით დაღლილნი...
 მე შენს მაგივრად შევასრულებ მოვალეობას“.
 ძლივსლა განაზვნა თვალნი, უთხრა პალინურუსმა:
 „შენ ბრძანებ, თითქოს მე არ ვიცი უწყინარი ზღვის
 და დაწყნარებულ ტალღის ჟინი? მწამდეს ურჩხულის?
 850 მამა ენეასს მე ვერ ვანდობ ვერაგულ ქარებს,
 რამდენგზის შევცდი სხივნათელი ცის ცბიერებით!“
 ასე მიუგო და მიეკრა საჭეს, არ დათმო
 არც ერთი წამით, ცად ეარსკვლავებს მიაჭდო თვალი.
 ლეთეურ ნამით, სტიქსის ძალით შტო გამსჭვალული,
 855 ძილის მომგვრელი, საფეთქლებთან მიადო ღმერთმა.
 მყის დაეუფლა ტყბილი თვლემ მოდლილ წამწამებს,
 ტანი მოეშვა მოულოდნელ სიმშვიდით... გმირი
 დაეცა კიჩოს, მოაგლიჯა ზედა ნაწილი,
 საჭეს გადაჰყვა ქაფიანი ტალღის მორევში,
 860 თუმცა ამაოდ მოუხმობდა საშველად მოძმეთ.
 ხოლო თვით ღმერთი ცად აფრინდა როგორც ფრინველი.
 ზღვაზე მიქროდნენ კვლავ გემები დასახულ გზებით,
 გულუშიშარნი, ნებტუნუსის იმედზე მყოფნი.
 მიუახლოვდნენ სირენების ადგილსამყოფელს,
 865 ოდესღაც მძვინვარს და მოფენილს ძვლების სითეთრით.
 შორს ყრუ კლდეები ხმაურობდნენ ზღვის დაჯახებით.
 შენიშნა მამამ, რომ მესაჭის დაკარგვით გემმა
 იწყო ბარბაცი. თვით წარმართა ხომალდი ღამით.
 მეგობრის ბედმა ააყვნესა გმირი ენეას:
 870 „ზედმეტად ენდე, პალინურუს, ზღვას და ცის ნათელს,
 უცნობ ქვიშაზე განძარცული ობლად დარჩები...“

წიგნი მეექვსე

- ახე თქვა თვალბერემლიანმა, გემი მიუშვა,
 ევების კუმეს სანაპიროს მიუახლოვდა.
 ჭვინტით ზღვისაკენ შემობრუნდნენ, კბილი ჩაასო.
 ღუზამ წაპირთან, მორკალული კიჩო მიაღდა
- 5 ხმელეთს. გავიდა ჰესპერიის ველზე ტროელთა
 ახალგაზრდობა. დაეძებდნენ თესლს კოცონისა,
 კაჟში დამალულს, სხვანი ბუჩქებს შემოესივნენ —
 ნადირთა საფარს და მიაგნეს წყაროს აწყარას.
 სათნო ენეას აპოლონის ბორცვზე ავიდა,
- 10 მყუდრო მხარეში ის მიაღდა სიბილას მღვიმეს,
 შემადრწუნებელს, სად მომავალს ამცნობს ღვთაება,
 სულს და გონებას დელოსელი აღაგზნებს ხოლმე.
 ტრივიას კალას და ოქროს ზღურბლს მიადგნენ ტევკრნი.
 როს დედალუსი მინოსის სახლს გასცილებია
- 15 და გაუბედავს მარდი ფრთებით ზეცად ნავარდი,
 მიცურებულა ყინულოვან არკტოსთან თურმე,
 ბოლოს მწვერვალზე ქალკიდისა დამდგარა მოყმე.
 კვლავ დაბრუნებულს, ფეხუს, შენთვის მას მიუძღვნია
 ფრთოსანი ხოფი, აღუმატავს დიდი ტაძრები.
- 20 კარზე სიკვდილი დაუხატავს ანდროგეოსის,
 კეკროპიდთაგან მსხვერპლშეწირვა შვიდი ქალ-ვაჟის,
 ყოველწლიური, იქვე ურნა წილის საყრელი.
 მის წინ, ზღვის ზემოთ მან აღმართა გნოსიის მიწა,
 ასახა ვნება ბუდასადმი, პაზიფეს საწოლს
- 25 ორსახიანი, აღრეული მოდგმა რომ მოჰყვა,
 მინოტავრუსი, აკრძალული ტრფობის ნაყოფი,
 სახლი, შრომა და უთავბოლო სახეტილო;
 დედოფლის დიდი ტრფობის რიდით სცნა დედალუსმა

სიტყუე და გზა ნაგებობის ძაფით აჩვენა.

- 30 შენ მისი შრომის წილს, იკარუს, მიიკუთვნებდი,
რომ დარღს მიეცა ამის ნება. თქროზე ძერწვა
ორჯერა სცადა შენი ბედის, ორჯერ უძლურად
ხელი დაუშვა... ალბათ სურათს თვალს არ მოსწყვეტდნენ,
ამ დროს ერთგული აქატე რომ არ მოსულიყო.
- 35 ახლდა ფეხულის და ტრივას ქურუმნი ქალი —
გლაგყუსის წული დეიფობე. მან მეფეს უთხრა:
„ახლა დრო არ გაქვთ დატყბეთ ამო სანახაობით,
ხამს ხელუხლებელ ჯოგში მყოფი შვიდი მოზვერი
და იმდენივე ვერძი დაკლათ ურჩეულისი“.
- 40 უთხრა ენეასს. წმიდა ნებას დაჰყვნენ მოყმენი.
ქურუმმა ქალმა ყველა ტევერი მოიხმო ტაძრად.
ევბეის ქიმი უზარმაზარ მღვიმით გაჭრილა,
ასი კარი აქვს და ასი აქვს მისადგომელი,
შიგნით სიბილას. იმდენივე პასუხი ისმის.
- 45 ზღურბლს რომ მიადგნენ, ქალწულმა თქვა: „დრო არის ბედი
ვიკითხოთ. ღმერთი, აჰა, ღმერთი!“ მას, მოლაღადეს
ზღურბლთან არც სახე, არცა ფერი, არც ვარცხნილობა
არ ეტყობოდა, მხოლოდ შერჩა მძლე გულისძგერა
და სულს უმღვრევდა მძვინვარება დაუოკველი,
- 50 უყვდავი ბგერა მოისმოდა, ახლო მოსული
ღვთის ძალა იგრძნო. — „აღთქმასა და ლოცვას აყოვნებ, —
თქვა, — ენეასო, რას უღვახარ! არ განიხსნება
უმისოდ სახლი შთაგონების!“ ასე უთხრა და
ისევ დადუმდა. ცივმა თრთოლვამ შეიპყრო ძელები
- 55 ტევერი გმირების. მეფემ ლოცვა აღმოუტევა:
„ფეხუს! ბედკრული ტროელების სათნომყოფელო,
პარისის ხელით რომ მიმართე დარღანთ ისარი
ეაკიდისკენ, რამდენ ზღვაში შენი იმედით
მე გამივლია; მასილების შორეულ მხარეს,
- 60 თვისი გელები სიბრტებით რომ შემოუსალტავენ...
ბოლოს გაქცეულ იტალიის ნაპირს ვეწვიეთ.
ნეტავ აგვცილდეს ტროის ბედი ამიერიდან!
დროა ტროელთა ტომს შეუხდოთ, ღმერთნო, ქალღმერთნო,
რომ ხელს გიშლიდათ ილიონი, ქვეყნის დიდება!
- 65 მყობადის მცოდნევე, ო, მისანო, ყოვლად წმიდაო,
სამეფოს არ ღვთხოვ ბედისაგან ჩემად წილხედომილს,
მხოლოდ მიეცი ლაციუმში თავშესაფარი

- ტეგერებს, ბომონებს და ღვთაებებს მოხეტიალეთ.
 ტრევასა და ფებუსის თაღს მარმარილოსგან
 70 მათინ აღვაგებ, ზეიმს ფებუსს მე დაფუწესებ.
 გელოდებიან ჩვენს მხარეში წმიდა ტაძარნი,
 მე იქ გავიგებ საიდუმლო მისნობას შესას,
 სიტყვებს ავაწყობ, რჩეულ კაცებს, ო, მოწყალო,
 გაუწყებ ყოველს. ფურცლებზე კი არ იმკითხო,
 75 მქროლავ ქარების სათამაშოდ რომ არ გაფრინდენ.
 თავად იმღერე, გვედრები“. ასე თქვა მეფემ.
 მაგრამ მღვდელში კვლავ ცეცხლი ფებუსის ურჩი
 შფოთავდა ქალი და მკერდიდან ვერ ამოეღო
 დიადი ღმერთი. იგი უფრო გულს უღელვებდა,
 80 იმორჩილებდა ქალ-ქურუმსა გაველურებულს.
 გაიხსნა ასი კარი ტაძრის, უზარმაზარი,
 და მოეფინა ორაკულის პასუხი ჰაერს:
 „ზღვის საშინელი შეტევისგან გადარჩენილნი
 ახალ მიწაზე ლავინუმის მხარეში მივლენ
 85 დარღანიდები, ნულარ წუხან ახლა ამაზე.
 მაგრამ იქ მისვლას ინანებენ: ომს, საშინელ ომს
 ცხელად და თიბრისს აქაფებულს დიდძალი სისხლით!
 ჰპოებ სიმომისს, ქსანთუსსაც და დორიელთ ბანაკს.
 სხვა აქილევსი დაიბადა უკვე ლაციუმს,
 90 ისიც ქალღმერთის ნაშობია. ტროელთ იუნო
 არ მოეშვება. იტალიის ყველა ტომსა და
 ყველა ქალაქსაც შველას მოსთხოვ მავდრებელი.
 ჰირის მიზეზი ისეც ქალი, ტეგერათვის უცხო
 და ქორწინება კვლავ იქნება!
- 95 ნუ დანებდები ავბედობას, გულად დადექ,
 არ იგილატებს ბედისწერა, ხოლო გზა ხსნისა,
 რომ არ მოელი, ისე მოვა ბერძნების მხრიდან“.
 ასე უთხრა და კვლავ განაგრძო სიბილამ ტაძრად
 შმაგი სიმღერა, კვლავ მოუხმო გამოქცეულში.
 100 სიმართლეს ბნელი შეერია და აპოლონი
 ქურუმს უჭერდა სადავეებს, მკერდს უღელვებდა.
 როს გაიარა რისხვამ, შეწყდა ბაგეთ სიტყვად,
 მიუგო გმირმა ენეასმა: „ახალი შრომა
 მოულოდნელი, ო, ქალწულო, აღარ იქნება.
 105 გულში განსაზღვრე ყოველივე წინასწარ უკვე.
 მხოლოდ ერთსა გთხოვ: თუ ქვეშეთის მხარეში არის

- აქ შესასვლელი, აქერონტის შავი ჭაობი,
შემაძლებინე მამის ნახვა, მოსმენა მისი,
გზად დამაყენე და გახსენი წმიდა კარები!
- 110 მე იგი ვიხსენ ალისაგან, მღვდლად ისრისგან
და ჩემი მხრებით მტრის დასიდან გამოვიტაცე,
მან, მონაწილემ ჩემი გზისა, ზღვა ჩემთან ერთად,
ზვირთა შეტევა და ზეცისა სრულად უძღურმა,
სიბერით სუსტმა, მაინც მტკიცედ გადაიტანა!
- 115 მან მიანდერძა მოვსულიყავ შენს საფანესთან,
ძე — მამის გამო. ო, კეთილო, მავედრებელი
ფთხოვ შეიბრალო. ყოვლისშემძლევ, განა ამოიღ
გადაგაბარა თვით ჰეკატემ ტყე ავერსუსის?
ხომ შეძლება ცოლის ჩრდილი გამოეთხოვა
- 120 კითარის კეთილმოვანებით განთქმულ ორფევსსაც!
პოლუქსმა შეძლო გაეცვალა სიკვდილი ძმისთვის,
მრავალგზის ვლიდა წინ და უკან. ანდა თეზევსი,
გინა ალკიდე? მეც ვარ მოდგმა იუპიტერის!
ასე ევედრა და შეეხო საკუთოხეველსაც,
- 125 ხოლო მისანმა უბასუხა: „ღვთაებრივ მოდგმის
ანჭიზიადი ავერსუსთან იოლად ჩავა.
ღამით და ღლისით ღია არის დისის კარიბჭე,
მაგრამ ძნელია მაღალ ჰაერს გადასცდე ბევით.
ბევრმა, ვინც უყვარს იუპიტერს მართლისმოყვარეს,
- 130 ვინც სიმამაცემ აღიყვანა მაღალ ცათამღე, —
ღვთის ნაშვირმა, ეს ვერ შეძლო. ყველგან ტყე აკრავს
და კოკიტოსი სალტავს ადგილს შავად მდინარე.
თუ ასეთი გაქვს მისწრაფება და სიყვარული,
რომ გადაცურო ორგზის სტიქსი, ორგზის იხილო
- 135 შავი ტარტარი, და უგნური საქმე გალაღებს,
მაშინ მისმინე. ხის ქვეშ ერთი ოქროს ძელია,
ხშირი ფოთლებით დაფარული და მოქნილ შტოთ,
ქალღმერთ იუნოს წილხედომილი, მიწისქვეშელოს.
მას ფარავს ტევრი და პირქუში ჩრდილი ველისა.
- 140 მაგრამ მანამდე ვერ ჩაწვდები იდუმალებას,
სანამ ოქროვანს არ მოსტაცებ ნაყოფს იმ ხეილს,
საჩუქრად იგი პროზერპინას დაუდგენია.
ერთს როცა მოწყვეტ, კვლავ მეორე შტო ოქროისა
აღმოცენდება ახუნძლული იმავე ლითონით.
- 145 წვეროს ახედე, როს იბოვნი, რაცა გჭირდება,

- უმალ მოწყვდიტე, დაგნებდება ნაყოფი თვითონ,
თუ გწყალობს ბედი და თუ არა, ვერ დაძლევ ძალით,
ვერც მტკიცე რკინით მოერევი მას მოსაგვითად.
გარდა ამისა, ბანაკში ძევს უსულო გვამი, —
- 150 ფაგლახ, არ იცი! — და სიკვდილით ზომალდის აწუხებს,
მაშინ, როდესაც რჩევას უცდი, ჩემთან ყოვნდები.
ჯერ მისაგენე აღვილზე და დაკრძალე იგი.
შავი ვერძები მოიყვანე წმიდა ზეარაყად.
ბოლოს იხილავ სტიქსის ჭალას, ცოცხალ არსთათვის
- 155 მიუყარებელს“. თქვა და მყისვე მოკუმია ბაგე.
თვალნი დახარა ენეასმა, შეწუხებულმა
დატოვა მღვიმე, გულში კიდევ ბნელ მომავალზე
ფიქრობდა. გვერდით მიჰყვებოდა ერთგული მოყმე
აქატე. მასაც საზრუნავი რამ გასჩენოდა.
- 160 რა არ იფიქრეს და არა თქვეს, რომელ შეგზოურზე
ბრძანებდა მოგვი, მიწას უნდა მიაბაროთ?
როცა მიაღვნენ სანაპიროს, ჰპოვეს მიზენუს,
რომ მიეტაცა უღირს სიკვდილს, შეუბრალებელს.
მიზენუსს, გმირი ეოლიდი, გამორჩეული
- 165 მამაცთა შეყრით და სპილენძით მარსის აღგზნებით.
ჰექტორს თან ახლდა წინათ იგი, მას მიჰყვებოდა
მთლამ ბრძოლაში ბუკითა და შუბით განთქმული.
როცა ჰექტორი დასცა ველზე მძლე აქილევესმა,
მამაცი გმირი თვით მივიდა ქველ ენეასთან
- 170 და აირჩია სამსახური არანაყლები.
მაგრამ როდესაც ერთხელ ზღვაზე სპილენძის საყვირს
ჩაბერა გმირმა, ღმერთებს უხმო შესარკინებლად,
თუ მართალია, თვით ტრიტონმა შეიპყრო იგი
და კლდეთა შორის აქაფებულ ზღვაში ჩაძირა.
- 175 გარშემო ყველა ქვითინებდა, სხვებზე მეტადრე
სათნო ენეას, ასრულებდნენ სიბილას ნათქვამს,
თვალცრემლიანნი დასაკრძალავ კოცონს აწყობდნენ
ხის მორებისგან და ცდილობდნენ ცად შერთვას ცეცხლის.
ტყეში წავიდნენ, სად ბუნავი იყო ნადირთა.
- 180 იქ სეკირებით ხეთა ძელებს ჭრიდნენ მსაურით,
ადვილად პობად მუნის მორებს სპილენძის სოლით
მარად ჩეხავდნენ, მთიდან იფნებს მოაგორებდნენ.
ხოლო ენეას, თვით პირველი გამრჯე მამაცი,
სხვებს ამხნევებდა, ხელში ეპყრა მჭრელი სეკირა,

- 185 სევდიან გულში შესეოდა ფიქრი მრავალი.
ტყეს შემოხედა უსიერს და ლოცვა დაიწყა:
„ნეტავ ოქროს შტო შეგვხვდებოდეს ასლა ამ ტევრში!
ვაგლახ, მიზნულს, გავიგებდი შენზე სიმართლეს,
რადგან ასეთი მოვისმინე მისნობა მოგვიის“.
- 190 ეს თქვა თუ არა, ორი მტრედი ანაზღუელად
ციდან მოფრინდა გმირის თვალწინ და ჩამოეშვა
მწვანე მინდორზე. მაშინ იცნო ანჭიზეს გაჟმა
ღედის მტრედები, მზიარულად მათ შეჰღალდა:
„იყავით ჩემი წინამძღოლნი, თუ გზა არსებობს,
- 195 ტყეში გაჰყვით ქარს, სადაც შტო სახელოვანი
ამშვენებს მიწას. ნუ დამტოვებ აწ უნუგეშოდ,
ღედავ, ქაღმერთო!“ შეევედრა. სვლა შეანელა.
ელოდა, საით განაგრძობდნენ მტრედები ფრენას.
ფრთები გაშალეს და იმდენად დასცილდნენ მდევართ,
- 200 რომ შეძლებოდათ მათთვის თვალი ედევნებინათ.
როს მიაღწიეს საზიზღარი ავერნის ხაზას,
სწრაფად აფრინდნენ და დაეშვნენ უმაღლე დაბლა
აღთქმულ ადგილზე და ორკაპა ზეზე ჩამოსხდნენ,
სადაც შტოებზე ოქროს სხივი თინათინებდა,
- 205 ვით ფითრი, ზამთრის ბუნიობის ქამს ხეს განძარცულს
შემოეხვევა ნორჩი შტოით და მოყვითალო
ფერი ჯადაჰკრავს, თუმცა საზრდო შემოჰკლებია,
ისეთი იყო შტო ოქროსი პირქუშ მერქანზე,
ნიაფში თრთოდნენ ოქროს წვრილი თინათინები.
- 210 მყის ხელი სტაცა ენეასმა, ხარბად მოწყვიტა
შტო და გასწია მსწრაფლ სიბილას გამოქვაბულში.
ამ დროს მიზნულს დასტიროდნენ გეოზე ტევკრები
და უგრძნობელ ნეშტს უკანასკნელ პატივს უზღავდნენ.
მუხის დარჩენილ მორებს ცეცხლზე უხვად აწყობდნენ,
- 215 კოცონს ანთებდნენ და გარშემო რკალად არტყამდნენ
პირქუშ სიმწვანეს მგლოვიარე კვიპაროსებით.
მორთეს ყოველი მოელვარე იარაღებით.
ზოგი უვლიდა მოთუხთუხე სპილენძის ქვაბში
ცხელ წყალს, ჰბანდნენ და მკვდრის ცივ სხეულს ასუფთავებდნენ
- 220 ატყდა გოდება, და ცხედარი დატირებული
შემოსეს ნაცნობ სამოსელით და ძოწის კაბით,
ხელში აიღეს მებრძოლებმა მძიმე საკაცე

- და შეასრულეს ადამ-წესი მამაპაპური.
დაბლა დახარეს ჩირაღდნები. ერთად იწვოდა
- 225 საჭმელ-საჭმაში; თასით სითხე ზეთისხილისა.
როს გაიფანტა ფერფლი, ცეცხლის ენები დაცხრა,
ღვინით გამზანეს ნეშტი, ძვლები მყის მოაგროვა
კორინელისა და სპილენძის ჭურჭელში დაფლა.
კრებულს სამჯერად მოუარა ანკარა წყლით,
230 ნამი ასხურა, ზეთისხილის შტოთ შეეწო,
გამწმინდა კაცნი და თქვა სიტყვა გამოთხოვების.
ენეასმა კი დიდი ბოროტვით დაფლა სამარე,
შიგნით ჩამარხა ბუკი, ხოფი და საჭურველი,
იმ მაღალ სერსაც ეწოდება ღღეს მიზენუსი, —
235 გმირის სახელი და შერჩება სამარადელამოდ.
შემდეგ იჩქარა შესრულება სიბილას სიტყვის.
ჰპოვა ღრმა მღვიმე, დიდი ჰქონდა მას შესავალი,
ტყეთა წყვილიაღში მომწყვდეული და დაფარული
პირქუში ტბითა, ჩიტიც კი ვერ შეფრინდებოდა.
240 გამოქვაბულის შავი ხახა აფრქვევდა სუნთქვას
და სუნი მისი ცის კამარას ეფინებოდა
[ამ ტბას ბერძნები უწოდებენ ხოლმე აორნოსს].
აქ მოაყენა მოგვმა ოთხი შავი მოზვერი,
შუბლზე ასხურა წმიდა ღვინო და რქების შუა
245 ბეწვი შეკრიჭა, დაყარა წმიდა კოცონზე
პირველ ზვარაკად. მაღალი ხმით უხმო ჰეკატეს,
ძალმოსილს, მაღალ ზეცაშიაც და ერებუსშიც.
დანა აიღეს, მსხვერპლთა სისხლი მყის შეაგროვეს
თასებში თბილად. ენეასმა შევმატყლიანი
250 ვერძი დაუკლს ევმენიდთა ღედას და დასა
და, პროზერპინა! — შენ მოგიძღვნა მან დეკეული.
სტიქსის მერუფეს მიუჩინა ღამის სამსხვერპლო
და ცეცხლის ალზე მოათავსა მოზვერთა ხორცი,
ანთებულ შიგანს დაასხურა ნელსაცხებელი.
255 ამ დროს აკვნესდა ამომავალ მნათობის შუქზე
გმირთა ფეხებქვეშ დედამიწა, ტყის მწვერვალებმა
დაიწყეს რყევა და ქაღალმერთის მოსვლას თან მოჰყვა
ძაღლთა ყმულილი. „შორს, უღირსნო, შორსო! — ხმამაღლა
შესძახა მაშინ მოგვმა ქალმა, — დატოვეთ ჭალა!
260 გაჰყევი გზასა და იშიშვლე მყის სატეფარი,
აი, სად გმართებს სიმამაცე, გმირო ენეას!“

- ასე წარმოთქვა მრისხანემ და ღია მღვიმეში
შევიდა, გაჰყვა ენეასი მტკიცე ნაბიჯით.
ღმერთნო, სულთა და მღუშმარ აჩრდილთ მიძღე მეუფენო, —
265 ქაოს, ფლეგეთონ! მღუშმარენო ღამით ადგილნო!
ნება მომეცით გაგონილი მოვყვე და თქვენით
გავხსნა საქმენი დაფარულნი მიწის წიაღში.
პირქუშ აჩრდილთა შორის ვლიდნენ წყვილიად ღამეში,
დისის უკაცურ და უდაბურ სამფლობელოში.
270 მიბნედილ მთვარის ცბიერ შუქსაც ასე ჩვევია
ტყეში გზის პოვნა, რაკი ჩრდილით იუბიტერი
ცას ფარავს, ღამე მოქუფრული ფერს ართმევს საგნებს.
მისაღგომებთან და ორკუსის მღვიმის კარებთან
შურისმცებელნი ზრუნვის ღმერთნი გლოვას მართავდნენ.
275 შიგ დაჯდომიყო სწეულება, სიბერის მწუხრი,
აგი მრჩეველი შიმშილი და შიში საზარი,
მათთანვე შრომა მტანჯველი და სიკვდილი მკაცრი,
მისივე მოდგმისა ძილი, გულის აგი ზრახვანი,
ომი — სიკვდილის შემომტანი, — ზედ რკინის ზღურბლთან.
280 ეგემნიდების საზარელი შუღლიანობა...
თმები-გველები სისხლიანი ბაფთით შეეკრათ.
იქ გაეშალა მარადისი ტოტნი, ვით ზეღნი
პირქუშ ხეს, მაცდურ ოცნებათა მყუდრო სავანეს.
ამბობენ, სულნი ფოთლებს ქვემოთ მშვიდად ფრენენო.
285 გარდა ამისა მრავლად იყო აქ უჩინულო წყება,
კენტავრუსები თუ სკილები ორსახიანნი,
ასხელიანი ბრძარევენი, მის გვერდით ლერნა,
ეკლით მოსილი, ცეცხლს აფრქვევდა იქვე ქიმერა,
გორგონები და ჰარპიები თუ აჩრდილები...
290 შიშმა შეიპყრო ენეასი, ხმაღს სტაცა ზელი
და წამახულ წვერს ჯიქურ საზარ მომხვედურთ უშვერდა,
რომ მისან მსლებელს ღროთ გონზე არ მოეყვანა,
არ ეთქვა, რომ აქ უსხეულო სულნი ფრენენო,
თავს დაესხმოდა, გააპობდა აჩრდილებს რკინით.
295 შემდეგ წავიდა აქერონტის ტაღლებისაკენ,
ჩანდა მორევი ამღვრეული ბინძურ ტალახით.
მოშხაპუნებდა, მიაფრქვევდა კოკიტუსს ქვიშას.
ამ მდინარეებს ღრუ მეტივე ჰყავდა გუშაგად,
მურღალი ქართნ, დაფარვოდა მთელი ნიკაპი
300 ჭაღარა წვერით. უბრწყინავდა თვალი სიღვით,

- ჩამოფენოდა ჭუჭყიანი სამოსი მხრიდან,
ტივს ორთაყვრით მიჰტრევდა, აფრით მართავდა,
შავი ბორანით გადაჰყავდა სულები ქარონს.
თუმცა მოხუცდა, მტკიცე იყო სიბერე ღმერთის.
- 305 აჩრდილთა დასი მიიღტეოდა ნაპირისაჲენ,
ქალნი და კაცნი, გმირთა სულნი უსიცოცხლონი,
იქვე ჭაბუკნი, ქალწულები უქორწინონი,
მამათა თფალწინ კოცონებზე დამწვარი შეილნი.
ვით შემოდგომის სუსხში ხიდან ჩამოცვივდება
- 310 ფოთოლთ სიმრავლე, ან მიწიდან ზღვად გადივლიან
ფრინველთ გუნდები, როს ზამთარი ყინულოვანი
მიერეკება ზღვათა გავლით თბილ ქვეყნებისკენ,
ასე მრავალნი იყვნენ, ქარონს ევედრებოდნენ,
მიესწრაფოდნენ გაღმა გასვლას ხელაპყრობილნი.
- 315 ხოლო მეტივე ზოგს დასცამდა პირლამიანი,
სხვებს ნაპირიდან განდევნიდა. მათინ გაოცდა
მამა ენეას და წარმოთქვა შეძრწუნებულმა:
„ქალწულო, მითხარ, ამ ნაკადთან ბრბო რად გროვდება?
რას თხოვენ სულნი? ან რის გამო დევნიან ზოგსა,
- 320 ხოლო ზოგნი კი მიარღვევენ ამღვრულ ტალღებს?“
მოკლედ მიუგო მას წლოვანმა ქურუმმა ქალმა:
„ანქიხეს ძეო, ჭეშმარიტო შეილო ღმერთისა!
შენ კოკიტუსის ჭოჭას ხედავ და სტიქსის ჭაობს,
რომელთ სახელი ძრწოლასა ჰგვრის თწითონ ღმერთებსაც.
- 325 შენ ახლა ხედავ ბრბოს ბედშავთა, დაუკრძალავთა!
ეს ქარონია... წყალზე გავა, ვინც საფლავშია;
არ შეიძლება ტალღებს გაჰყვნენ და გადავიდნენ
სულები მანამ, სანამ მათს ძელებს არ დაკრძალავენ.
აქეთ ნაპირას ასი წელი ეხეტებიან
- 330 და მხოლოდ შემდეგ მიუშვებენ ნანატრ ჭაობთან“.
შეჩერდა მაშინ ანქიხეს ძე, ფიქრმა წაიღო,
გულში დარდობდა უსამართლო ხვედრზე ჩაგრულთა,
ხედავდა სულებს მწუხარეებს, დაუკრძალავებს,
ლეგკასპეს, ბელადს ლიკიელთა გემის — ორონტეს,
- 335 ისინი ერთად გაემგზავრნენ ტროის ქვეყნიდან,
ავსტერმა გემნი და მეგზურნი ზღვაში ჩაძირა.
პალინურუსი მოახლოვდა, მესაჭე იგი.
ლიბიის გზაზე ვარსკვლავეთში გზას რომ ეძებდა,
მალალ კიჩოდან ჩაგარდნილი ზღვაში რომ დაფარა.

- 340 იცნო მწუხარე აჩრდილი და ასე მიმართა:
„ო, პალინურუს, რომელ ღმერთმა გამოგიტაცა
ჩვენი გემიდან და უფსკრულის ძირში ჩაგმარხა?
მიაშზე, რადგან ამ კითხვაზე შეუტყდნენლმა
ფებუსმა სული ამიმღვრია თვისი პასუხით,
- 345 მითხრა, რომ თითქოს ზღვას გადურჩი და იმყოფები
ავზონიაში. განა რაც თქვა, ეს მართალია?“
მან უპასუხა: „ღმერთს სიცრუე არ უთქვამს შენთვის,
ანქიზიადო, ზღვაში ღმერთმა როდი ჩამძირა,
რადგან უეცრად მოგლეჯილი საჭე ხელთ მქონდა
- 350 და ის მშველოდა, რომ გზა ზღვაში კვლავ გამეკვლია.
ჩამოვარდნის დროს თან ჩამომყვა. ვფიცავ სასტიკ ზღვას,
რომ ჩემი ბედი მე იმდენად არ მაფიქრებდა,
რამდენად შენი, მესაჭისგან დატოვებულო
არ დანთქმულიყო გემი მყისი მღელვარების დროს!
- 355 სამ პირქუშ ღამეს უნაპირო ზღვაზე მაქცია
ნოტუსმა, ჩემზე გულმძრისხანემ, მეოთხე დილას
ტალღას ავჰყევ და იტალიას მოგყარი თვალი.
ნელა გავცურე, მივადწიე მყარ სანაპიროს
და იქ სასტიკმა ხალხმა სამოსდასველებულო
- 360 და მტკიცე ხელით კლდეების ქიმს ჩაჭიდებული
გამგმირა ხანჯლით. არ დასარჩენ მტრად მოვეჩვენე.
ახლა ზღვაში ვარ და დამათრევს ტალღებზე ქარი.
ცის შუქს გაფიცებ სანეტაროს და სიცოცხლესა,
მამას, იულუსს, ენეასის იმედად აღმდგარს,
- 865 მიხსენ, გმირთ გმირო, ვარამისგან! მიწა მაყარე!
შენ შეგიძლია ველინუმის ყურეს მიაღდე,
ან რამე ხერხი, თუ გასწავლა დედა-ქალღმერთმა,
გამოიყენე. მიუხედი, მზად ხარ ღმერთთა ნებართვით
წიადგლო წყალნი და დიადი სტიქისის ჭაობი.
- 370 მოჩეც უბედურს ხელი, იქით გადამიყვანე,
რომ თუნდ სიკვდილში აწ მეღირსოს საფანე მშვიდი“.
მისდა პასუხად მაშინდა თქვა ქურუმმა ქალმა:
„რა უგნურ რამეს მიესწრაფვი, ო, პალინურუს?
დაუკრძალავმა გინდა ნახო სტიქისის ნაკადი,
- 375 ევმენიდების მორევი და გზა აკრძალული?
ნუ გაქვს იმედი, ლოცვით ღმერთნი დაიყოლიო.
მაგრამ გახსოვდეს ჩემი სიტყვა, ნუგეშად გქონდეს.
ხალხს შთაავონებ ქალაქებში სასწაულებით,

- რომ შენი ძვლები მსხვერპლშეწირვით გაწმინდონ, შემდეგ
- 380 მოაწყონ ბორცვი, დააწესონ დღესასწაული,
და საუკუნოდ პალინურუს უწოდონ ადგილს“.
ასეთმა სიტყვამ მწუხარე სულს აშორა დარდი
და დაამშვიდა მიწიურმა მეცნიერებამ.
- 385 ისევ განაგრძეს გზა, მიაღწენ პირქუშ მდინარეს,
სტიქისის მორევში შეამჩნია მყისვე, მეტივემ,
რომ ჭალაკიდან ნაპირისკენ გზა მიემართათ,
თავდაპირველად საყვედური უთხრა შორიდან:
„ვინც უნდა იყო, იარაღით რომ გვეახლები,
შორიდან მითხარ, რად მოდიხარ, მანდვე დადექი!
- 390 აქ სავანეა სულთა, ნატვრის, ძილისმგვრელ ღამის.
ცოცხალ სხეულთა გადატანა არ მევალება.
შვებას არ მიგერიდა არც ალკიდეს მოგზაურობა,
არც თეზევსისა და არცა თუ პირითოვისი,
თუმც ღვთისნაშობნი იყვნენ გმირნი და უძლეველნი.
- 395 ტრტარის მცველი ბორკილებში თვითონ ჩაჭედდა
და სამეფო ტახტს მოაშორა. იმ ორს კი სურდა
ღისის მეუღლე მოეტაცათ სანთიობოდან“.
მოკლედ მიუგო მას ქუჩრუმმა ამფრიზიელმა:
„აქ საამისო არა არის და შენ ნუ ღელავ,
400 არც იარაღით იმუქრება, დავ, მეკარემ
მარადი ყეფით შეაშინოს უსულო ჩრდილნი,
და ღროზე ბინა პროზერპინამ დაიცვას ბიძის!
ეს ზომ ტროელი სათნო გმირი ენეასია,
თავის მშობელთან ერებუსის ქვეშეთში მიდის.
- 405 თუ არ გაღელვებს სათნოება მამაშვილური,
მაშინ შტო, — და შტო დამალული გამოუჩინა, —
იცან საშენოდ!“ დაცხრა ავი მეტივის გული.
სიტყვა არ დაძრა. შესცივინა მშვენიერ ჯილდოს,
საბედისწერო შტოს, დიდხანს რომ აღარ უნახავს.
- 410 ცისფერი ტივი მოაქცია ნაპირისაკენ.
ნაპირზე მსხდომნი სხვა სულები მყისვე განდევნა,
კიჩო გაწმინდა, ენეასი მიიღო ნაფში
და სიმძიმის ქვეშ დაიკვნესა ძველმა ბორანმა.
დახეთქილ ძირში შეიწოვა ბლომად ჭაობი.
- 415 ნაკადის გაღმა ენეასი და ქალ-ქუჩრუმი
გადმოსვა ღამში, მონაცრისფრო ლერწმების ტევრში.
აქ კერბერუსის ხაფი ყეფა ისმოდა ირგვლივ.

- მღვიმის პირდაპირ შესავალთან დაწოლილიყო.
 როცა მის ყელზე ყალყზე მდგარი გველები ნახა,
 420 ძილის მომგვრელი მორგვი სტყორცნა ქუთრუმიმსა ქალმა, —
 თაფლით ნაზავი. სამი ხანით იჯლო მშვიერმა
 ეს საჩუქარი, დაუსუსტდა მყისვე სხეული
 და მღვიმის პირად გაიშოტა უზარმაზარი.
 კარებს მიადგა ენეასი, გასცდა მექარეს,
 425 ნაპირს საზარელს, ტალღას უკან მოუბრუნებელს.
 წამსვე მოესმა ზმამალალი გოდება მამაცს,
 ზღურბლთან ბაფშეების სულთა გლოვა, რომელთა წაართვა
 ტკბილი სიცოცხლე და მშობლიურ მყვრდს გამოსტაცა
 დღემ ავბედითმა და მწუხარე სამარეს მისცა.
 430 ცრუ ბრალდებებით დასჯილებიც იქავე იყვნენ,
 მაგრამ წილისყრით შეხვედრიათ მათ ეს საფანეც.
 მსაჯი მინოსი დგამდა ურნას, მღუმარე დასის
 ცოდვას იკვლევდა და სწავლობდა გზას ცხოვრებისა.
 იქვე მწუხარე სულნიც იყვნენ, თავიანთ ნებით
 435 მინებდნენ სიკვდილს, მათს სხეულებს სინათლე სძულდათ
 და სულს განშორდნენ. ო, ზესკენელში ახლა ცხოვრება,
 როგორ უნდოდათ, სიღარიბის, შრომის სიმძიმეც!
 წერამ შებოჩა და ტალღებში მტრული ტალახი
 მიეკრა სულეებს და თვით სტიქსი, ცხრაგზის მსრბოლელი,
 440 ახლოვე ჩანდა, განფენილი ოთხსავე მხარეს —
 ველი დარდისა (ასე ჰქვია კიდევ სახელი!).
 ვინც სიყვარულმა დაუნდობელ მხამით შემუსრა,
 მყუდრო ბილიკით მიჩქმალულა, მირტის რტოებით,
 განმარტოებით, დარღმა აქაც არ მოასვენა...
 445 ფედრას და პროკრისს და მწუხარე ერიფილესაც,
 ძისგან მიღებულ ჭრილობებით მკაცრად დასერილს,
 ევადნესა და პაზიფაეს, ლაოდამიას
 ხედავდა გმირი, — კენეუსსაც, ოდესაც კაზუკს,
 ახლა კვლავ ქალსა, რაიც იყო, იმაღვე ქცეულს.
 450 აქ იყო დიდოც სიდონელი, ახლად დაჭრილი,
 ჭალად ვიდოდა, ოდეს დადგა ტროელი გმირი
 წინაშე მისა, იცნო სატრფო ჩრდილით მოცული.
 ახალ მთოვარეს შეუქს რომ მოჰკრავს კაცი, ჰგონია,
 მნათობი ნახა წამომდგარი ღრუბლის ქულიდან.
 455 ცრემლი მოადგა, სიყვარულით და ტკბილად უთხრა:

- „საბრალლო დიდო, ჩანს მაცნობა მართალმა მაცნემ
 სიკვდილი შენი, აღსასრული ვერაგი რკინით?
 ვაგლახ, მიზეზი განა მე ვარ? მაღალ ვარსკვლავებს,
 ზეცას და ღმერთებს, თუ ქვეშეთში არის სიმაღლე, —
- 460 ფფიცავ, ნაპირი მე დავტოვე ჩემს უნებურად,
 ღმერთის ბრძანებით, ვინც ამჟამად აჩრდილთა შორის
 ეკლოვან გზებზე მაძიებლებს ღამით სიარულს.
 ძალით გამაგდეს. არ შემეძლო აზრად მქონოდა,
 რომ ჩემი წასვლით მოგიტანდი უბედურებას!
- 465 შესდექე, ნუ მიხვალ, ო, ჩვენს თვალებს ნუ ეფარები,
 ვის გაუტრიახარ? უკანასკნელ საუბარს ისმენ!“
 ასე უნდოდა, რომ ენეასს განრისხებული
 სული მოეღბო, მოეტაცნა ცხარე ცრემლები.
 ქალს კი თვალები დაღვრემილი ძირს დაეხარა
- 470 და ვაჟის სიტყვით სახე აღარ ათრთოლებია,
 თითქოს კაჟი ან მარპეზიის კლდე ყოფილიყო.
 ბოლოს გაიქცა და ჩრდილოვან ჭალაში მტრულად
 გაუჩინარდა, სად პირველი ქმარი სიქევესი
 ზრუნავდა მასზე, შერჩენოდა კვლავ სიყვარული.
- 475 სათნო ენეას შეაძრწუნა სასტიკმა ზვედრმა,
 შორით გახედა მტირალმა და შეურევბულმა.
 ისევ განაგრძო აღთქმული გზა, ბოლო ფერდობებს
 მიაღწა, სადაც მემთარათა სულნი სუფევდნენ.
 შეხვდა ტიდევესი და საჭურვლით სახელოვანი
- 480 პართენოპევსი, ადრასტუსი — ფერმიბნედილი,
 იქავე იყვნენ ომის გმირნი დატირებულნი, —
 დარდანიდები. ყველა ნახა მოყმემ ვრცელ მწკრივში:
 გლავკუს, მედონტი და მის შემდეგ თერსილოქუსი,
 ანტენორიდნი, პოლიბეტე, ცერერას მოგვი,
- 485 იდევესი კვლავაც ეტლზე მდგომი, კვლავ იარაღით.
 სულნი შეუდგნენ ღიად დასად მარჯვნივ და მარცხნივ
 ერთხელ შეხედვა არ იქმარეს, სურდათ მოცდა და
 მგზავრობა მასთან, რომ გაეგოთ მოსვლის მიზეზი.
 დანაელთ გმირნიც, ავამეშნონ, ფალანგნი მისნი
- 490 მას შეჰყურებდნენ, ელვარებას სცნობდნენ საჭურვლის.
 შეშინებულმა მტრის ნაწილმა ზურგი აქცია,
 როგორც ოდესღაც გემებისკენ გარბოდნენ ხოლმე.
 ნაწილმა სუსტი ხმა დაიღო, ბგერა ამაო.
 აქ ნახა გმირმა პრიაშეს ძე ღეიფობუსი,

- 495 დასახიჩრებულ-დაჩეხილი, ყურებწაჭრილი,
ატყავებული საფეთქლებით გულშემზარავი
და სამარცხვინოდ ახლეჩილი ნესტოებითაც...
სცნო მოცახცახე, იარების დაფარვის მდომი
და ნაცნობი ჰმით დაუძახა ანჭიზეს წულმა:
- 500 „ხმალშეუვალო დეიფობუს, ტეგკარეს სისხლისავ,
ვინ მოგიჩინა ესოდენი მკაცრი სასჯელი?
განა ვინ შეძლო? ბოლო დამეს ხმა მომივიდა,
რომ პელაზგების დიდი დასით გარშემორტყმული
მოკლულთა გროვას ზედ დაეცი ბრძოლით დაღლილი.
- 505 რეტეუმის წინ ცარიელი საფლავი დადგო,
სამგზის მოვუხმე მაღალი ხმით სულთა აჩრდილებს.
იქ გენახება იარაღი, გმირის სახელი,
თუმც ვერ შეეძელი სამშობლოში დამარხვა შენი“.
პრიამეს შვილმა უბასუხა: „არ დამივიწყე,
510 ღირსი მიუზღე დეიფობუსს და აჩრდილს მისას.
მაგრამ მე ბედმა, ლაკონიკელ ქალის ოინმა
ჭირში ჩამავდო, მისგან დამრჩა ეს სახსოვარი.
ჩვენ ბოლო დამე გავატარეთ ამო შვებით,
შენც იცი, ახლა უნებურად ვიგონებ წარსულს.
- 515 ბოროტი ცხენი გადაეგლო მაღალ გალავანს,
პერგამოსს მისწვდა და სხეულით რაზმი მოასხა.
ფრიგიელ დიაცთ მოზეიძე ფერხულს უძღოდა
ცბიერი ქალი, ზე ასწია მან ჩირადლანი,
ქონგურებიდან მოუხმობდა სასტიკ დანაელთ.
- 520 მაშინ დაღლილი და ღრმა ძილით დამძიმებული
საწოლს ვიყავი, მომეხვია ტბილი სიმშვიდე,
მსგავსი უზრუნველ სიკვდილისა, ამ დროს კი ქალმა
სახელოვანმა გაიტანა აბჯარ-ბეჭთარი,
ამომაცალა სასთუმლიდან ერთგული ხმალი,
- 525 სახლში მოუხმო მენელაოსს, კარი გაუღო,
ამით ფიქრობდა მოეპოვა დამსახურება
და ბოროტება დაეფარა მას წინანდელი.
სხვა რაღა გითხრა? შემოვარდა გაბოროტებით
ბერძენთ ბელადი ეოლიდი. ღმერთო, მიუზღე
530 ბერძნებს იმითვე, ღვთისმოშიში ბაგეებით გთხოვ!
მაგრამ შენ მაძინე, აქ ცოცხალი რამ მოგიყვანა,
მიამბე, ზღვაზე ხეტიალმა აქეთ მოგავდო,
თუ შთავონებამ ღვთაებისა? რა ბედი გდევნის,

- რომ მღვრიე ლაშში და უმზეო ქვეყნად მოხვედრი?“
- 535 ამ სიტყვების დროს ძოწის ეტლით უკვე ავრორამ
გადააბარა შუა ღერძი საპაერო გზის.
მათ კი შეეძლოთ, რომ მთელი დრო შემოსხარჯვოდათ,
მაგრამ სიბილა ჩაერთა და მოკლედ მოჭრა:
„ენესა, უკვე ღამე ღებდა, ჩვენ კი ტირილში
540 დრო გვეხარჯება. აგერ გზათა გასაყარია:
მარჯვნივ თუ წახვალ, მთადგები დისის დიდ კედლებს,
ელიზიუმში გადაგიყვანს, ხოლო მარცხენა
ბოროტთა გზაა და პირდაპირ ტარტარში მიდის“.
დეიფობუსმა: „ნუ ბრაზობო, ქუჩურუმი ქალო,
545 დაგუბრუნდები ისევ წყვილადს, ხოლო შენ გასწი,
ჩვენო დიდებავ! უკეთესი ბედი გქონოდეს!“
ასე წარმოთქვა და უჩუმრად უკუმიიქცა.
მიმოიხედა ენესასა და მარცხნივ, კლდის ქვეშ
კოშკი იპოვა, სამშაგ კედლით გამაგრებული.
550 სწრაფი ნაკადი ცეცხლოვანი გარს ევლებოდა,
თვით ფლეგეთონი ტარტარისა ღორღს მოარღვევდა.
აღმართულიყო ბჭემაღალი, მძლავრი სვეტები,
ვერც კაცთა ძალა, ვერც ზეციერთ ძალუმი ბრძოლა
ვერ შეარყევდა. აწვდილიყო რკინის ქონგური,
555 ზედ ტიზიფონე დამჯდარიყო სისხლიან კაბით,
ძილის არმცოდნე, დღით და ღამით კარიბჭის მცველი.
ისმა გოდება, საშინელი დარტყმის გუფუნო,
ჟღერა უნი მძიმე რკინისა და ბორკილებისა.
შეჩერდა გმირი და ისმენდა ზარდამცემ ხმაურს:
560 „რა ბოროტება აქ ტრიალებს, მითხარ, ქალწულო,
რა სასჯელია, რა ხმაური მოდის ჩვენამდე?“
მაშინ ქუჩურუმი უპასუხა: „ტევკრთა ბელადო,
ბოროტების ზღუერბლს აქ ვერავინ დაიმორჩილებს.
როს მე მანდობდა თვით ჰეკატე ავერნის ჭალებს,
565 მაშინ მასწავლა ღვთის სასჯელი. მამცნო ყოველი.
ამ სასტიკ მხარეს ფლობს გნოსელი რადამანთუსი,
იგი ბჭობს, სჯის და აიძულებს ხუნდის მიღებას,
ვინც სააქაოს ნეტარებდა ამოებით,
შორს გადაუღო მათ ცოდვათა შემსუბუქება.
570 მძიმე მათრახით მივარდება შურისმგებელი
ტიზიფონე და ცოდვილთ ურტყამს, როს გველს ცაცით

- აისხლეს, თანაც მოუწოდებს დებს შემზარავად.
როს განიხვენება მოგუგუნე ანჯამებიდან
ჭრილობი ბჭენი, ნახავ გუშავს შეუბრალებელს
575 და საზარელ მცველს კარიბჭისა, ურჩხულის სახით.
ორმოცდამათი ხახით იცდის გეება ჰიდრა
ავისმორბედი. შიგნით კიდევ თვით ტარტარუსი
ორად იყოფა და ჯურღმულში იმოღენაა,
რამხელაც არის თლიმპოს მთა ზეცად მიმსწრაფი.
580 აქ მიწის ძველი მოღგმა არის ტიტანუსისა,
რომელიც ელვით ძირს დანთქმულა ქვესკნელის ფსკერზე.
მე იქ ვიხილე ბუმბერაზი ალოიდები,
რომელთაც სურდათ გაეხვრიტათ ხელებით ზეცა
და სამეფოდან ჩამოეგდოთ იუპიტერი.
585 მინახავს, სასჯელს ვით იხდიდა სალმონეუსი,
რადგან მიჰბაძა ელვა-ქუხილს იუპიტერის.
ის ოთხცხენიან ეტლში მჯდარა, აქნევდა ლამპარს
ბერძენთა შორის და ქალაქში შუა ელიდის.
ზეიმით მსარბოლი ღმრთის შესაფერ თაყვანს ითხოვდა,
590 იგი, უგუნური! სურდა მეხი, ელვა უბადლო ;
წარმოესახა სპილენძით და ცხენთა დგრილობით.
ყოვლისმძლე მამამ ღრუბლებიდან ისარი ტყორცნა,
არა სანთლის და კვამლიანი კვარის მაგვარი,
და მეყსეულად შთანთქა იგი საზარ ქვესკნელში.
595 ტიტოს ვნახე ყოვლისმშობელ მიწის აღზრდილი,
თუ ვით განერთხო მისი გვამი და საუკუნოდ
სასტიკი ორბი უკორტნიდა საზარ ნისკარტით
უკმდავ ღვიძლსა და ტანჯვისათვის გაჩენილ შიგანს,
შიგ ქოთქოთებდა და მაღალ მკერდს გადაუფრენდა.
600 გელარ ელირსა განსვენება მის ტანჯულ სხეულს.
ლაპითებზე ვთქვა, პირითუსზე, თუ იქსიონზე?
მათ ხომ საცაა დაეცემა ტინი პირქუში,
სულ ჩამოსყდომით ემუქრება. მაღლა ბრწყინავენ
ოქროს ფეხები სარეცლისა, პირთან ნუგბარი ;
605 სულ ახლოსა აქვთ, მაგრამ იქვე ფურიი უწევთ
და უშლის ტანჯულთ, რომ ამ სუფრას ხელი შეახონ.
ჩირაღდანს ასწევს და საზარელ ყიჟინას ატებს.
ვის სიცოცხლეში სძულდა ძმები და თავის მამას
შეურაცხყოფდა, ვინც სიცრუით კლიენტს აცდენდა,
610 ვინც განძი ჰპოვა, თავისიანს არ უწილდა,

- არამზადების ბრბო ასეთი, თუ გარყვნილების,
შემდეგ მოკლულნი, სამარცხვინო ომში ჩაბმულნი,
ბილწნი, ორგულნი, ბატონების ფიცის გამტეხნი
ელიან სასჯელს დამწყვდეულნი. იხუ გსურს გაგება
615 მათი სასჯელის საშინელის და მათი ხვედრის.
ზოგი აგორებს ვეება ლოდს, ზოგი ბორბლებზე
არის გაკრული... აქვე რჩება სამარადისოდ
ბედკრული თეზეს, ფლეგიასი საწყალობელი,
აჩრდილთა შორის მაღალი ზმით მარად მყივანი:
620 „ჩემგან ისწავლეთ, ძრწოდეთ, ღმერთის უარმყოფელნი!“
მაგან გაჰყიდა სამშობლო და ძლიერი მტერი
შემოიყვანა. ფულზე ცვლიდა წმიდა კანონებს,
აკრძალულ ვნებით სარეცელი დაგმო ასულის.
ყველას ვერ ვიტყვი, ვინც ბოროტი საქმე გაბედა,
625 ასი რომ მებას ენა, ასი პირიც რომ მქონდეს
და ბგერა — რკინის, ბოროტების სრულად ჩამოთვლას
და მათ სასჯელთა სრულ აღნუსხვას როდი შეეძლებდი“.
სათქმელს რომ მორჩა, ასე ბრძანა ფებუსის მოგვმა:
„განაგრძე კვლავ გზა, დაწყებული საქმე, ენეას,
630 უნდა დასრულდეს! კიკლოპების ქუთრებში მოჩანს
უკვე კედლები და ახლობელ თაღში — კარები,
რომელთაც უნდა დავუტოვოთ აღთქმული ძღვენი“.
ბრძანა და განვლეს კედლის გვერდით გზა ჩრდილოვანი,
ფრთხილი ნაბიჯით კარიბჭესაც მიუახლოვდნენ.
635 ზღურბლს როს მიაღდა ენეასი, ცინცხალი წყალი
მყის შეისხურა და აღთქმული შტო დაამაგრა.
როს შეასრულეს ქალღვთაების თაყვანისცემა,
ნეტართა მხარეს მიაღწიეს, საამო მდელოს,
რომ გაშლილიყო სანეტარო საცხოვრისამდე.
640 უფრო ცრცელია აქ ეთერი, ველს შუქი უვლის,
საკუთარია აქ მთიებნი და მზე ელვარე.
ზოგი ფარჯიშობს აყვავებულ მწვანე ბალახში,
ზოგნი კი ყვითელ ასპარეზზე ეჭიბრებიან.
ნაწილი ფერხულს შედგომია ტკბილი სიმღერით.
645 აქ თრავილი მოგვი დგას და ტკბილად აყდერებს
შვიდლარიანსა თავის ღირას, ხან თითს ამოკრავს,
ხან კი სპილოს ძელის წკირით უკრავს საამო ჰანგებს.
აქ სუფევს მოდგმა ტევკრუსისა, ქებული ტომი,
სულთი ძლიერი ბელადები, კარგ დროს შობილნი,

- 650 ილუს, დარდანუს, ასარაკუს, ტროის ამგებნი.
გმირს გაუჟვირდა, ცარიელი ეტლნი რომი წახა,
შუბნი, მიწაში ჩარჭობილნი, ხოლო ცხენები
ბალახს რომ ძოვდნენ არხენად. რაც სიცოცხლის ჟამს
უყვარდათ ეტლი, იარაღი, იმდენად უფრო
- 655 მიწაში ჩაფლულთ ცხენთა მოვლა ეამებოდათ.
მარჯვნივ თუ მარცხნივ მოღზე მსხდომნი ვაჟკაცნი წახა,
ესმა პენი მხიარული დაფნის ჭალებში
მომღერალ გუნდის; ხოლო მთიდან მოჩხრიალებდა
ტყვარში ნაკადი უხვწყლიანი ერიდანუსის.
- 660 აქ სამშობლოსთვის დაჭრილ გმირთა საგანე იყო
და სიცოცხლის ჟამს უბიწოთა, წმიდა ქურუმთა,
აქვე ფებუსის ღირსეულნი მისანნი იყვნენ
და ვინც შეამყო ზელოვნებით ცხოვრება თვისი,
ვინც დაუტოვა ხალხს სიქველით კეთილი ხსოვნა.
- 665 მათ შუბლს უმშვენებდნ მშვენიერი თეთრი თავსაყრი.
გარს შემოკრებილთ ასე უთხრა მოგვმა სიბილამ, —
ჯერ კი მუზეუსს, აღმატებულს მიძლავრი მხარბეჭით,
სხვები რომ რიდით შუაყურებდნენ ქვემოდას ზევით:
„ნეტართა სულნო, ღირსეულო მისანო, მამცნეთ
- 670 სად არის მხარე ანქიზესი, მისთვის მოვედით
და გადავცურეთ ერებუსის დიადი წყლები“.
სახელოვანმა მუზეუსმა მოკლედ მოუჭრა:
„არ გვაქვს ადგილი მონიშნული, ჩვენ ტყეში ვსუფევთ,
სანაპიროზე, მდინარეთა მორწყულ ველებზე.
- 675 მაგრამ თუ თქვენს გულს მისი წახვა მოსურვებია,
გარდავლეთ ქედი, დაგაყენებთ იოლ ბილიკზე“.
თქვა, წინ წავიდა და ზემოდან ნათელი ფელი
ხელით აჩვენა. მყის დატოვეს სერი მაღალი.
მამა ანქიზე ამ დროს მწვანე ევლის სიღრმეში.
- 680 შემწყვდეულ სულებს, ქვეყნის შუქის მიწვდომის მსურველთ
აკვირდებოდა და არჩევდა თავისიანებს,
ტკბილ და სანუკვარ შვილიშვილებს, ბედნიერ მყოფადს,
მამაცთა ხვედრს და მათი ხელით ჩადენილ საქმეთ.
როს დაინახა ენეასი, მის შესახვედრად
- 685 ველზე მოსული, ორივე ხელი მიაპარო მისკენ.
ლაწვზე ცრემლები ჩამოსდინდა, ბაგიდან—სიტყვა:
„ბოლოს მოხვედი, სიყვარულმა შეგაძლებინა
ძნელი გზის გავლა. კვლავ მელირსა შენი დანახვა,

- შვილო, ო, ვისმენ შენს სანატრელ და ნაცნობ ბგერას!
 690 ასეც ვიცოდით, მომავალზე გვეჭრობდი მუდამ,
 დღეებს ფითვლილი და იმედი არ გაშიცრუვდა.
 რამდენი მიწის, ზღვის დამლახავს გიყურებ, შვილო,
 ო, რაოდენი გასაჭირი გამოგიცდია!
 როგორ ვშიშობდი, როს იყავი ლიბიის მხარეს!“
- 695 შვილმა მიუგო: „შენი, მამავ, მწუხარე სახე
 მეწვია ძილში და ამ მხარეს მოსვლა მიბრძანა.
 ტირენის ზღვაში მიდგას გემნი. მომეც მარჯვენა,
 და ჩემს მოხვევენას, მამავ, ნულარ განერიდები!“
 თქვა და სახეზე დაედინა ცრემლთა ნაკადი.
- 700 სამგზის ეცადა მოეხვია მამისთვის ხელი,
 სამგზის აჩრდილი გაუცურდა სწრაფად ხელიდან,
 მსუბუქი ქარის, ფრთაშესხმული ძილის სადარი.
 გაფურჩქენილიყო გაშლილ ველზე განმარტოებით
 მუქი ბუჩქნარი მოშრიალე, ლეთევსის წყარო
- 705 ნეტართა მყუდრო სავანესთან მორაკრავებდა.
 მოგროვილიყო უთვალავი ტომი და ხალხი,
 ფუტკრებსა ჰგავდნენ მინდორ-ველზე ნათელ ზაფხულში
 ყვავილზე მსხდომთა, ჩაკრობილთა სპეტაკ შროშანებს, —
 მათი ფუსფუსით გუგუნებდა ველი გაშლილი.
- 710 უცბად შეაკრთო ენეასი სანახაობამ:
 მდინარის გაღმა რა ხდებაო, იკითხა გმირმა.
 რა ხალხიაო, სანაპირო რომ დაუფარავთ?
 ანქიზემ უთხრა: „სულეებია, რომელთაც ბედი
 ახალ გვამს მისცემს; დღეს ლეთევსის ნაკადულებში
- 715 ეწაფებიან ანკარა წყალს, დროს რომ ავიწყებს.
 დიდხანია მსურდა, შენ ეს დასი გენახა,
 * შთამომავლობა რომ გამეცნო შენთვის. მით უფრო
 გაიხარებდი იტალიის ნაპირის პოვნით“.
 „მამავ! — მიმართა, — ნუთუ მართლა აქედან ცაზე
- 720 უნდა აფრინდეს ვისმე სული, რომ დაუბრუნდეს
 კვლავ დუნე სხეულს? დღის სინათლეს რად ესწრაფვიან?“
 „გიაშობ, შვილო, გაგიფანტავ ეჭვებს უმაღვე“, —
 უთხრა ანქიზემ და მემკვიდრეს დაჯრით აუხსნა:
 „თავდაპირველად ცას და მიწას, თუ წყლიან ვაკეს,
- 725 მთვარის ელვარე გლობუსს, თუნდაც ტიტანის მნათობს,
 სული უდგას და ჩაღვრილი აქვს გონების ძალა,
 რაც ამოძრავებს სიდიადით, ტანთან შერთული.

- აქედან არის კაცთა მოდგმა, მხეტთა, ფროთოსანთა,
 გინა ურჩხულთა, მარმარილოს ზვირთებში მსარბოლთა.
- 730 თესლს ზეციური, ცეცხლოვანი ძალა თან ახლავს,
 თუ მას სხეული არ აწამებს ავისმორბედი
 და არ აჩლუნგებს მიწა მხვრელი, მოკვდავთა გვამი.
 ამის შიში აქვთ, მწუხარებენ და უზარიათ,
 ცას არ ხედავენ ბრმა ჯურღმულში ჩაკეტილები.
- 735 ამიტომ, როცა მათ სიცოცხლის სინათლე ტოვებს,
 განილტვის არა ყველა ჭირი სხეულებრივი,
 არამედ რე, რაც დიდისხნით მასთან შეზრდილა
 საოცარი გზით, კიდევ დიდხანს დარჩება სულში.
 ამიტომ ძველი ბოროტების გამო სატანჯველს
- 740 დიდხანს ითმენენ, უნაყოფო ქარში გაშლილან,
 ისე მიქრიან. ზოლო ზოგი მტანჯველი ცოდვის
 მოსაშორებლად ცეცხლზე იწვის და განსაბანად.
 როგორც მანები, ვითმენთ. შემდეგ ელიზიუმის
 გავლით ამ ნათელ ველ-მინდვრებში ცოტანი ვსუფევთ,
- 745 სანამდის ვრცელი დღე და დროის რკალი შეკრული
 არ მოაცილებს შეზრდილ ლაქას და სუფთა სახით
 ეთეროვან აზრს არ დატოვებს და ცეცხლსა მარტის.
 ზოლო როდესაც დროის რკალი ათას წელს შეკრავს,
 მათ კვლავ ლეთევსის მდინარესთან მიიყვანს ღმერთი,
- 750 რომ უსსოვარი კვლავ იხილონ ცის კაზადონი
 და მოისურვონ დაუბრუნდენ მიწიერ სხეულთ“.
 ასე წარმოთქვა ანქიზემ და შვილიც, სიბილაც
 პირდაპირ ბრბოსკენ წაიყვანა, ავიდა სერზე,
 რომ შეძლებოდა სიმალლიდან ყველას ჩამოთვლა
- 755 და გამოეცნო სახით ახლო მოსული სული:
 „ისმინე, სახელს ვით მოიხვეჭს დარდანთა ტომი,
 რა შთამომავლებს ხამს ელოდე ტროის მოდგმისა,
 სტან წმიდა სულნი, სახელს ჩვენგან რომ მიიღებენ,
 მოკლედ გაუწყებ შენ მომავალ ხვედრს და საქმეებს.
- 760 ჭაბუკი, შუბს რომ დაყრდნობია, როგორცა ხედავ,
 წილისყრით ქვეყნად დაიკავენს ადგილს პირველად,
 მას შერევია სისხლი კიდევ იტალიური,
 სილვიუს ჰქვია, ალბანური სახელი შენს ძეს,
 შენი სიბერის ჟამს ალგიზრდის მას ლავინია
- 765 სამეფო ტევრში, ვით მეფეს და მეფეთა მამას.
 მისივე მოდგმა დაიკავენს ლონგა ალბასაც.

- აქ დევას პროკასი, ტროელების ტომის დიდებდა,
კაპისი, შემდეგ ნუმიტორი, შენი სენია —
გმირი სილვუს ენეასი, სათნო მებრძოლი,
770 ოდესმე იგი მეუფებას მიიღებს ალბის.
აი ჭაბუკნი! შენე, მათში რა ძალა მოჩანს,
მათ შუბლს უმწვენებს ქალაქური მუხის გვირგვინი!
მთაზე ნომენტუმს, გაბიებს და ქალაქ ფიდენას
და კოლატინას ავიგებენ, ციხე-სიმაგრეს,
775 ინური-კასტრუმს, პომეციოსს, ზოლას და კორას.
აზლა იმ მხარეს უსახელო მიწაა ოდენ.
ბაპის კვალს მისდევს რომულუსი, მარსის შობილი,
ასარაკუსის სისხლისგან ჰშობს დედა — ილია.
ხედავ თავზე რომ ორი ჯილა ათრთოლებულა?
780 ღმერთების მამა შვილს ამზადებს დიდებისათვის.
ეს არის, შვილო, ვისი ძალით დიადი რომი
მიწით განსაზღვრავს მეუფებას, სულს — ოლიმპოთი.
იგი აუფებს ვრცელ გაღავამს შვიდ ზვიად ქონგურს.
ბერეკინტია, ბედნიერი დედა ღმერთების,
785 ეტლით დავლის ქონგურიან ფრიგიის ქალაქთ,
ღმერთების ბრძოლით, ასეული შთამომავლობით
გახარებული. აქ ყველანი შვებით სუფევენ,
თვალნი მოაპყარ, აქ შეხედე შენს რომაელებს!
ჰა, კეისარი, იულუსის მოღვმა დიადი,
790 მუდამ მზად მყოფი ცის თაღის ქვეშ კვლავ გასასვლელად.
აქ არის იგი ასე ხშირად შენთვის ნაქები —
ავგუსტუსს ცეზარ, ღვთაების ძე, რომელიც ოქროს
ხანას მოუტანს კვლავ ლაციუმს, სადაც მეფობდა
თვით სატურნუსი, ისეღმწიფებს გარამანტებზე,
795 ინდოელებზე. მათი მიწა მზის წელიწდეულ
ცხის იქითა ძევს. იქ ატლანტი ზეცის დამჭერი
მხრით ამოძრავებს ღერძს, ელვარე ვარსკვლავთ სამოს.
იმის მოსვლამდე უკვე აზლაც კასპიის მხარე,
და მეოტია თრთის ღვთაებრივ მისწობის გამო,
800 შიშით ცახცახებს ვრცელ ნილოსის შვიდი სათავე.
თვით ალკიდევ კი არ გასულა ამდენ მხარეში,
როცა განგმირა მარდი მველი, სპილენძისფეხა,
ლერნა დაფრთხო, ტყე დააცხრო ერიმანტუსის.
არცა აღვირით ეტლს მართავდა ასე ლიბერი,
805 მწვერვალებიდან ნიზას სასტიკ ვეფხის მღევარი.

- განა გვაეჭვებს სიმამაცის კვლავ განმტკიცება,
 ან შიში გვიშლის ავზონიის მხარეს რომ დავრჩეთ?
 ის ვინღა არის, ზეთისხილის შტო რომ ამშვენებს,
 ხელში — ბომონი? თმით, ჭალარა ნიკაპით ვიცან
- 810 რომელთა შიგნით, კანონებს რომ მისცემს ქალაქს და
 წესს დაუფუძნებს, კურების და ღარიბი მიწის
 წარმოგზავნილი სამეფოდ. მას თან მოჰყვება
 ტულუსი, იგი სამშობლოს მშვიდობას დასცემს,
 უქნარა კაცებს, ტრიუმფს უკვე გადაჩვეულებს,
- 815 იარაღს მისცემს. უკან მოსდევს თავხედი ანკუსი,
 დღეს რომ ალაღებს სიყვარული მთელი ხალხისა.
 შენ გინდა ნახო ტარკინიელთ მეფენი, სული
 შურისმგებელი ბრუტუსისა, ზღწერკრულება?
 იგი მიიღებს კონსულობას, შიშიმე სეკირებს
- 820 და თავის ძეებს ახალ ომებს მიუჩენს მამა
 კვლავ დასაცავად მშვენიერი თავისუფლების.
 რაც არ უნდა თქვას მის საქმეზე, შთამომავლობამ,
 სამშობლოს ტრფობა გაამართლებს, ქების წყურვილი.
 შენე დეციებს, დრუზებს, მათთან მამა ტორკვატუსს
- 825 სეკირის მპყრობელს და ალამთა მხვეჭელ კამილუსს!
 ვისაც შენ ზედავ იარაღში აელვარებულს,
 ის სულებია, ჯერ კიდევ რომ ღამე აკავებს.
 ვაგლახ, ერთუერთში რა დიდ ბრძოლას გააჩაღებენ,
 რომ მიიღწიონ კვლავ როგორმე სიცოცხლის ნათელს!
- 830 სიმამრი მორის ალბებიდან, მონეკუსიდან,
 ზოლო სიძე კი აღმოსავლით დიდძალი ჯარით.
 შეიღებო, სული ასეთ ომებს არ მიაჩვიოთ.
 სამშობლო მხარეს იარაღით ნუ შეიცვალა!
 შენ დათმე, შენა, ოლიმპოდან რომ მოგდევს მორდგმა,
- 835 ზმალს ხელი უშვი, სისხლო ჩემო!..
 კაპიტოლიუმს მიადგება მძლეველი ეტილით,
 ცინც კორინთოში იზეიმა აქაველთ ძლევა;
 აგამემნონის მიცენი და არგოსი მოსპო
 და ეაგიდიც, აქილევსის შთამომავალი.
- 840 შური იძია ტროელთ გამო, მინერვას ტაძრის
 წაბილწვისათვის! ვინ არ იტყვის, ო, კატონ, შენზე,
 ანდა კოსუსზე, ორ გრაქუსზე, სციბიადებზე;
 დიდი ღიბიის ბრძოლაზე და მრისხანებაზე,
 ფაბრიციუსზე, სერანუსზე ყვალში მთესვარზე?

- 845 დალილს სით მერჩით, ფაბიებო? შენ ხარ მაქსიმუს;
ვინც გაასწორებს წამსდარ საქმეს დაუყოვნებლივ.
ცხოველი რკინა, დაე, სხვებმა გაჭედონ ხოლმე,
მარმარილოდან გამოკვეთონ ცოცხალი სახე;
ქმნან ხელოვნება, გამოსახონ ცის მოძრაობა,
- 850 წკირით მოხაზონ და მნათობთა მოსვლა გვაუწყონ...
შენ, რომელიც, გმართებს ხალხთა მართვა უფლებით,
ეს არის შენი ხელოვნება! — მშვიდობის დაცვა,
ამაყთ დათრგუნვა და მორჩილთა მოწყალება!“
ასე წარმოთქვა ანქიზემ და კვლავ დაუმატა:
- 855 „შეხე მარკელუსს, განდიდებულს მეფურ ნადავლით,
გამარჯვებული ყველა კაცს რომ აღემატება!
ის რომის ძალას ამბოხების ჯანყით შერყეულს,
კვლავ განამტკიცებს, კვლავ დაამსხვრევს პუნებს და გალებს,
ხოლო მესამე იარაღით ქვირინუსს დასცემს“.
- 860 მაშინ მიმართა ენეასმა, როს გვერდით ნახა
ჭაბუკი უცხო სილამაზის და საჭურველით
ელვარე, გარნა დაღვრემილი, თვლებდახრილი:
„ვინ არის, მამავ, ეს ჭაბუკი და რა მოვლის?
ღიადი მოდგმის განა არის შთამომავალი?
- 865 რა ხმაურია მის გარშემო, ელის დიდება?
მას ხომ თავს ღამე დასდგომია მწუხარე ჩრდილით“.
მამა ანქიზემ ცრემლიანმა მიუგო მაშინ:
„ნუ მკითხავ, შვილო, შენს საკუთარ უბედურებას!
ქვეყნად ასეთად მას მოგივლენს ბედი, მალევე
- 870 უკან წაიყვანს. მეტისმეტად რომელიც ტომი,
ღმერთებო, მძლავრი იქნებოდა, რომ შერჩენოდა
ეს საჩუქარი! კაცთა კენესას მოუვლენს ქალაქს,
მარსის მინდორი! თიბერინუს, ნახავ აკლდამას,
როცა გაუფლი მობიბინე ახალ სამარეს!
- 875 ილიონელთა მოდგმისაგან სხვა ყრმა ვერ მისცემს
ლათინელ პაპებს იმედს. მხარე რომულუსისა
ასეთი შვილით აწ ვერასდროს ვერ იამაყებს.
ო, სათნოებავ, ერთგულებავ, ომში ნაცადო
მძლეო მარჯვენავ! ბრძოლას მას ვინ გაუბედავდა,
880 თუნდაც ფეხდაფეხ მიჰრილიყო, ან ამხედრებულს
ფერდში ჩაეტეო აქაფებულ ცხენისთვის დეზი.
საბრალო ყრმაო, ვაგლაზ, ჯდეგნის ბოროტი ბედი,
შენ—მარკელუსო, შენი მომეცით ხელში შრომანი,

- ძოწისფერ ყვავილს მიმოვფანტავ, ყრმა შვილიშვილის
885 სულს მაინც ვუძღვნი ამ საჩუქარს და პატივსა ვცემი“
ასე იარეს ჰაეროვან მხარეში დიდხანს,
ფართო მინდვრებში და ყველაფერს აკვირდებოდნენ.
როცა ანჭიზემ გაატარა შვილი ყოველგან,
890 ალუნთო სული მომავალი საქმის დიდებით,
უამბო შემდეგ რა თმები ზაღსს მოელოდა,
ლავრენტელთ ტომზე, ლატინუსის ქალაქზე უთხრა,
ხერხიცი აჩვენა, ამცდენელი განსაცდელისა.
ორი კარი აქვს, თურმე, ძვლისა. ერთი რქოვანი,
იქიდანა ქრის მყუდროება ნეტარ აჩრდილთა,
895 ზოლო მეორე—სპილოს ძვლისგან ამოკვეთილი,
ზეცამდე მიდის მისგან ჩრდილთა ცრუ ოცნებანი.
შვილი ანჭიზემ სიბილასთან ერთად კარამდე
მიაცილა და ძვლის ჭიშკრიდან გაუშვა ბოლოს.
გმირი წავიდა გემებისკენ და ლაშქარს შეხვდა.
900 გზით პირდაპირით კაიეტას სადგურს შევიდნენ,
ლუზა ჩაუშვეს და ზომალდი მიაღწა ნაპირს.